

МУНАЙШЫ

«Мунайшы» журналы - «ПетроҚазақстан» компаниясының қызметкерлеріне арналған корпоративтік басылым.

Бас редактор:
Бақытжан Исенғалиев

Бас редактордың орынбасары:
Екатерина Гребенникова

Редакциялық топ:
Махаббат Джайлғанова,
Диляра Қасымбекова,
Айнаш Тілеубаева,
Гүләйхан Ембердиева,
Ақтолқын Сұлтангереева.

Фотографтар:
Андрей Тайгунов
Эльвира Нұрбаева

Журнал «Мунайшы» - корпоративное издание компании «ПетроКазakhstan», предназначенное для сотрудников.

Главный редактор:
Бахытжан Исенғалиев

Заместитель главного редактора:
Екатерина Гребенникова

Редакционная группа:
Махаббат Джайлғанова,
Диляра Қасымбекова,
Айнаш Тлеубаева,
Гүләйхан Ембердиева,
Ақтолқын Сұлтангереева.

Фотографы:
Андрей Тайгунов
Эльвира Нурбаева

Munaishy is a corporate PetroKazakhstan magazine for the employees.

Chief Editor:
Bakhytzhana Issengaliyev

Deputy Chief Editor:
Ekaterina Grebennikova

Editing staff:
Makhabbat Dzhaiganova,
Dilyara Kassymbekova,
Ainash Tleubayeva,
Gulyaikhan Yemberdiyeva,
Aktolkyn Sultangereeva.

Photographers:
Andrey Taigunov
Elvira Nurbayeva

МАЗМҰНЫ

4	Қорытындылар - 2013
6	Мунай: жер қойнауынан... сіздің үйіңізге дейін
14	Бірге қуаттымыз!
21	ҚЕҚОҚ жаңа бағдарламасының алғашқы жеңімпаздары
21	Құрметті редакция!
22	Қытай Жаңа жылы
24	Ұлт ұйытқысы - ұлыстың ұлы күні
25	Оқиғалар күнтізбесі
26	Менің Британиядағы жаңа жылдық демалысым

СОДЕРЖАНИЕ

29	Итоги 2013
31	Нефть: из недр и до... вашего дома
39	Вместе мы сильнее!
46	Первые победители новой программы БОТОС
46	Уважаемая редакция!
47	Китайский Новый год
49	Великий народный праздник, сплотивший всех
50	Календарь событий
51	Мои британские новогодние каникулы

CONTENTS

54	2013 results
56	Oil: from subsurface right to... your home
62	Together we are stronger!
69	First winners of the new HSE Programme
69	Dear Editorial Staff!
70	Chinese New Year
72	The great national celebration bringing people together
73	Calendar of events
74	My British New Year Holiday

Байланыстық ақпарат:
Қазақстан Республикасы, Алматы,
050059, Фурманов көшесі, 244-а
тел.: +7 (727) 258 1848
Ainash.Tleubayeva@petrokazakhstan.com

Контактная информация:
Республика Казахстан, Алматы,
050059, ул. Фурманова, 244-а
тел.: +7 (727) 258 1848
Ainash.Tleubayeva@petrokazakhstan.com

Contact information:
244-a Furmanov Street, 050059,
Almaty, Republic of Kazakhstan,
tel.: +7 (727) 258 1848
Ainash.Tleubayeva@petrokazakhstan.com

БАС РЕДАКТОРДЫҢ СӨЗІ

Бұл қыс ешкімге де оңай соқпады. Қауғалап жауған қалың қар, үскірік аяз, бұрқасын жел, тұман мен көк тайғақ - табиғат солтүстік пен оңтүстіктің ауа райын бейнебір теңестіргісі келген сыңайлы. Соғұрлым көптен күткен көктемнің көкжиектен көрінуі аса қуанышты. Барлығы да салыстырмалы түрде танылады емес пе. Кереғарлық неғұрлым анық болса, ұғыну мен бағалау да соғұрлым жоғары болмақ. Көктем мезгілі шуақты күндер мен жылулық әкеліп қана қоймай, жаңа арман-мақсаттарды, балаша асыға күткен ерекше мерекелік үміттерді оятады.

Осы орайда, 8 наурыз мерекесі қарсаңындағы ерлердің әбігерленіп жүрген күйлерін сырттан бақылау қызықты болар, сірә. Себебі, біз осы мерекеде аналарымызды, әпке-қарындастарымыз бен асыл жарларымызды, қыздарымызды ерекше ыстық сезіммен құттықтауды қалаймыз. Ішімізден «Жоқшылықпен тарылтпаған Алла Тағалаға мың да бір шүкір» дейміз.

Осы толқынның лебімен ақ түйенің қарны жарылған Наурыз мерекесін қарсы аламыз. Жаңа жылды қақаған аязда тойлағаннан гөрі, жайма шуақ гүлденген көктемде тойлау қисынды көрінеді. Наурыз тойын тойлау - бұл өз кезегінде, өткен жылға қорытынды жасау, келер жылға жоспар түзу, жан дүниесізді болашаққа бағыттау болып табылады.

Артта қалған 2013 жыл компания қызметкерлері үшін айтарлықтай жемісті болды. Мұнайдың жалпы өндірісі 5, 324 млн. тоннаны құрады, оның ішінде ПҚҚР, Көлжан және ПҚВИ үлесі - 2, 943 млн. тонна көлемінде болды. Жаңа 45 ұңғыманың сәттілік коэффициенті 67%-ды құрады, бұл өз алдына мұнай қорының қосымша өсімін қамтамасыз етті.

ПҚОП компаниясы мұнайдың 2012 жылғы көлемін 103 мың тоннаға дейін арттырып, 4,9 млн. тонна мұнай өндірді. Зауыт үшін өте жауапты кезең туды - жоспарланған жаңғырту бағдарламасының аясында 7 жаңа және қолданыстағы 3 технологиялық қондырғының құрылысы көзделіп отыр.

Әлеуметтік жауапкершілік бойынша 2013 жылдың барлық міндеттемелері толық көлемде орындалды, «Мұнайшы» корпоративтік журналы Қазақстанның мұнай-газ және энергетикалық саласындағы ең үздік басылым деп танылды.

Алдымызда одан да биік жоспарлар мен міндеттер күтіп тұр, оның үстіне келген жыл жеңіл болмайтынын ескеру қажет. Бұл үлкен күш-жігерді, іс-қимылдарымыздағы ауызбіршілік пен еңбектегі тәртіптілікті талап етеді.

2014 жылдың барлығымыз үшін табысты болатынына үміт артамыз. Мерекелеріңіз құтты болсын, сәттілік пен бақ-береке тілеймін!

Б.Исенғалиев,
Вице-президент

ҚОРЫТЫНДЫЛАР – 2013

«Тіршілікті қозғалыспен көркемдейміз!» – өткен жыл қорытындылары компания ұранының кезекті куәсі болды. Мұнайды үздіксіз өндіріп, өңдеумен бірге жұмыс орындарын аша отырып, «ПетроҚазақстан» көптеген демеушілік жобаларды жүзеге асыру, жаңа дарындар мен бастамаларға серпін беруі арқылы аймақтардың дамуына, жалпы Қазақстан экономикасының дамуына қолдау көрсетіп келеді. Осынау нәтижелі де жемісті еңбек әрбір қызметкердің, бүкіл көпұлтты ұжымымыздың қызметі мен қосқан үлесінің нәтижесі.

Барлау және өндіру

2013 жылы «ПетроҚазақстан» «Қазгермұнай» және «Торғай Петролеум» бірлескен кәсіпорындардың 50% үлесін қоса алғанда, 5,324 млн. тонна мұнай өндірді. Олардың ішінде ПҚҚР, Көлжан және ПҚВИ таза жиынтық өндірісі - 2,943 млн.тонна, «Торғай Петролеумнің» 50% үлесі - 0,828 млн. тонна, «Қазгермұнайдың» 50% үлесі - 1,554 млн.тонна мұнайды құрады.

2013 жылы ПҚҚР, Көлжан және ПҚВИ-де 123 жаңа ұңғыма бұрғыланды, олардың 63-і өндіру және 60-ы барлау мен бағалау ұңғымалары, «Торғай Петролеумде» - 33 өндіру ұңғымасы, «Қазгермұнайда» - 19 өндіру ұңғымасы бұрғыланды. 1057 келісім-шарт бойынша 300 ш.км. көлемінде 3D сейсmobарлау жұмыстары жүргізілді.

2013 жылы 45 барлау ұңғымасы бұрғыланды, олардың барлаушылық бұрғылануының сәттілік коэффициенті 67% болды. McDaniel тәуелсіз аудитордың есебіне сәйкес, 1057 келісім-шарттық аймағында P1 категориялы мұнай қорының өсімі 1,646 млн.тонна, Оңтүстік-Батыс Қарабулақ кенішінде - 0,449 млн тонна, ал 1928 келісім-шарттық аймағында - 0,352 млн. тонна мұнайды құрады.

Өңдеу

2013 жылы Шымкент МӨЗ-нде 4,857 млн. тонна мұнай өңделді, бұл 2012 жылғы өңдеу көрсеткішінен 103 мың тоннаға көбірек. 2013 жылы жоғары октанدى бензин өндіру көлемі 723 мың тоннаны құрады, қайта өңдеу тереңдігі 75 пайызға дейін жетті, ал ашық түсті мұнай өнімдерін шығару 58 пайызды құрады. Зауыт сұйылтылған газды, дизельдік отынды, мазут және вакуумдық газойлді шығару көлемін арттырды.

Өткен жылы МӨЗ жаңарту бағдарламасын жүзеге асыруға

Мусабек Тәжімуратов, ТШЦ РП аға операторы, ПҚОП / Мусабек Тажимуратов, старший оператор РП, ТСЦ, ПҚОП / Musabek Tazhimuratov, Senior Commodity Operator, TF, Storage Workshop, PKOP

дайындық жалғастырылды, оның аясында 7 жаңа технологиялық қондырғы құрылысы, сонымен қатар қолданыстағы 3 қондырғыны қайта жаңғырту қамтылды. Зауытты жаңарту және қайта жаңғырту жобасының мақсаты Еуро-4 және Еуро-5 стандарттарына сәйкес мұнай өнімдерін шығаруға көшу, сондай-ақ өңдеу тереңдігін ұлғайту және ашық түсті мұнай өнімдерін шығару болып табылады.

Маркетинг және тасымалдау

«ПетроҚазақстан» қазақстандық мұнай өнімдерінің нарығындағы жыл бойындағы тұрақсыздыққа қарамастан тұтынушыларға отынды жеткізу бойынша өз міндеттерін үнемі орындауда. Қазақстандағы ЖЖМ нарығын тұрақтандыру және әлеуметтік-жауапты компания мәртебесін сақтау

мақсатында компаниямен әлеуметтік бағдарламалар бойынша 2013 жылы 1,128 млн.тонна мұнай өнімдерін (дизельдік отын, бензин, мазут, әуе керосині) жеткізу қамтамасыз етілді.

Жылжымалы құрамы 2300 бірлікті құрайтын жалпы паркін иеленетін компания республикадағы жүк жөнелтушілер ішінде көшбасшы компаниялардың бірі ретіндегі өзінің ұстанымын сақтады. Компанияның негізгі қызметі өңделме компанияларға вагондар операторының сапалы қызметтерін ұсыну болып табылады, соның ішінде мұнай өнімдерін тасымалдау үшін вагондарды уақтылы жеткізу, барлық жылжымалы құрамды ұстауды қадағалау, құятын вагондарды уақтылы жеткізу, вагондарды бөлек тұрғызу, вагондарды тиеуге ресімдеу және жоспарлы жөндеуді жүргізу.

Жалпы, 2013 жылы тек ҚР ішкі нарығының сұранысын қамтамасыз

ету мақсатында Шымкент МӨЗ-і (өңделме компаниялардың қорларын қоса алғанда) 2,963 млн тонна мұнай өнімдерін тиіп түсірді, оның ішінде: дизельдік отын, бензин, ТС-1 және М-100 мазут. Жүк жөнелтудің жөнге салынған жүйесінің, компанияның жылжымалы құрамын тиімді пайдаланудың, мемлекеттік органдар тарапынан бұзушылықтар мен ескертпелердің болмауының арқасында компания мұнай өнімдерін жөнелту саласында өзінің беделін тұрақты, ұзақ мерзімді серіктес ретінде сақтап келеді.

ҚЕҚОҚ

2013 жылы «ПетроҚазақстан» және мердігерлік ұйымдардың қызметкерлерімен болған өлім-жітім оқиғалар саны бойынша нөлдік көрсеткішке қол жеткізілді. Жарақат алумен байланысты басқа көрсеткіштер де жақсарды.

«KAZENERGY» Қауымдастығы Үйлестіру кеңестерінің бірінің қолдауымен «ПетроҚазақстанның» бастамасы бойынша компанияда Қауіпсіздік, еңбекті қорғау, денсаулық сақтау және төтенше жағдайлар жөніндегі жұмыс тобы құрылды.

Өткен жылы компанияның барлық бизнес-бөлімшелерінде ҚЕҚОҚ басқару жүйесін үздіксіз жақсарту аясында «Қызметкерлерді әлеуетті қауіпті жағдайлар, қауіпсіз емес жағдайлар және әрекеттер туралы хабарламалар үшін көтермелеу бағдарламасы» бастау алды. «ПҚҚР» АҚ және «ПҚОП» ЖШС ОНSAS:18001 халықаралық стандарт талаптарына сәйкестігін растайтын бақылау аудиттерінен сәтті өтті. «ПҚОП» ЖШС да ISO:14001 халықаралық стандарт талаптарына сәйкестігін растайтын бақылау аудитінен сәтті өтті. Компанияның барлық бизнес-бөлімшелерінде қауіпті факторларды анықтау және тәуекелдерді бағалау жолдары стандартталды.

Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік

Бұрынғыдай, өткен жылы «ПетроҚазақстан» компаниясы әлеуметтік жауапкершілік бойынша алған барлық міндеттемелерін орындап шықты. Балалар мен жастарды, спортты, мәдениет пен білім жобаларын, мүгедектер мен әлеуметтік қорғалмаған топ өкілдерін қолдау - міне, біз шынымен де іске

асырылған жобаларымызды мақтан тұта аламыз. Дәстүрлі демеушілік және қамқорлыққа алынған ұйымдарды қолдау жобаларына қоса, ПҚОП және ПҚҚР компанияларының бизнес-бөлімшелері облыс әкімдіктерімен қатарынан бірнеше жыл бойы Ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойып келеді, одан түскен қаржы көпірлер мен байланыс желілерінің құрылысын қоса алғандағы аумақтарға маңызы зор ірі инфрақұрылымдық жобаларды іске асыруға жұмсалады. 2013 жылы Меморандумдарға сәйкес «ПетроҚазақстанға» бөлінген сомалар ОҚО-да 1 млн. доллар, ҚЗО-да 3 млн. долларды құрады.

Марапаттары мен жетістіктері

2013 жыл «ПетроҚазақстанның» барлық бөлімшелері үшін айтарлықтай сәтті болды. Компанияның аймақтарды дамытуға қосқан үлесі, мемлекет үшін сіңірген еңбегі үшін ПҚҚР және ПҚОП-тың жоғары басшылығы мен қызметкерлері республикалық деңгейде танылды.

ПҚҚР ҚР шаруашылық жүргізуші субъектілерді жалпы мемлекеттік статистикалық саралауда екі номинация бойынша көшбасшы кәсіпорындардың ондығын түйықтады. Осы жоба аясында Компанияны Ұлттық куәлікпен және «Қазақстан көшбасшысы-2013» медалімен атап өтті, ал «ПҚҚР» АҚ басқарма төрағасы

Фан Цзячжун «Ұлттық бизнес-рейтинг» кешенді рейтингтік бағдарламасының негізінде «Қазақстан Даңқы» орденімен марапатталды. Сонымен қатар геология және геофизика департаментінің аға менеджері Агзам Шарменов «Жыл маманы» куәлігін иеленді, ал КАМ кеніштеріндегі коллекторлық жүйе менеджері Серік Жұмахметов «Тиімділік үшін» атаулы медалін алды.

Мұнай кешенінің қызметкерлері күнін атап өту аясында KAZENERGY Қауымдастығы «ПетроҚазақстан Ойл Продактс» ЖШС-ның 11 қызметкерін және «ПетроҚазақстан Құмкөл Ресорсиз» АҚ-ның 10 қызметкерін медалдармен, құрмет грамоталарымен және алғыс-хаттармен марапаттады.

Сондай-ақ кәсіптік мейрамға орай МӨЗ-дің 9 қызметкері «ҚазМұнайГаз» ҰҚ АҚ, «Самұрық-Қазына» және ҚР Мұнай және газ министрлігімен «Мұнай-газ кешенін дамытуға қосқан үлесі үшін» медалімен, құрмет грамоталарымен, «ҚазМұнайГаз» құрмет белгісімен және «Мұнай-газ саласының еңбек сіңірген қызметкері» төсбелгісімен марапатталды.

«Мұнайшы» корпоративтік журналы KAZENERGY Қауымдастығының жарысында Қазақстанның мұнай-газ саласындағы ең үздік басылым деп танылды, ал «ПҚОП» ЖШС «Social Responsibility Prize» және «Environmental Safety Prize» номинациялары бойынша құрмет куәліктерімен марапатталды.

МҰНАЙ: ЖЕР ҚОЙНАУЫНАН... СІЗДІҢ ҮЙІҢІЗГЕ ДЕЙІН

Қызылорданың шексіз даласында орналасқан көптеген жоғары технологиялық құрылыстар мен көпдеңгейлі өндірістік үдерістер – бұл бөлімде сіз мұнай-газ өндірісінің технологиялық тізбегі жайында, басқаша айтқанда мұнайдың ұңғымадан шығарылып, МӨЗ-ге өңдеуге жіберілгеніне дейін қандай кезеңдерден өтетіні туралы біле аласыз.

Алтыншы бөлім. Мұнай-газ өндірісінің технологиялық тізбегі.

Бұл бөлім ең көлемдісі болмақ - өйткені мұнай-газ өндірудің технологиялық тізбегін сипаттай отырып, біз жалпы саны 630-дан астам адам жұмыс істейтін бірнеше цехтың қызметі туралы сөз қозғаймыз. Кен орындарының жұмысын өндіріс директоры Брюс Андерсон басқарады, ол 2013 жылғы өндіріс қорытындылары туралы қысқаша айтып береді.

Андерсон Брюс Уэйн,
өндіріс департаментінің өндіріс жөніндегі директоры

- 2013 жыл компания үшін өндірістік қатынаста қандай жыл болды?

- Бұл өте жақсы жыл болды. Алдымен 2.8 млн. тонна мұнай өндіру жоспарынан бастадық, кейін оны 3.1 млн. шамасына дейін ұлғайттық, алайда біз оны асыра орындай алдық - 2013 жылғы нақты өндіріс 3 110 092 тонна мұнайды құрады. Бұл күткеннен де әлдеқайда асып түсті.

2013 жылы Оңтүстік-Батыс Қарабұлақ пен Қарабұлақты қосқанда бірнеше жаңа кен орны қолданысқа енгізілді. Инфрақұрылым құрылысы мен газды пайдаға жаратуға арналған Құмкөлге апаратын газ желісін қосқаннан кейін біз Солтүстік Нұралы кен орнын өндіріс процесіне қайтардық. Кетеқазған мен Жамансу кен орындарында кендер табылып, Түзкөл кен орнында жақсы нәтижелерді берген бірнеше терең ұңғыма бұрғыланды. Газды пайдаға жарату бағдарламаларын жүзеге асыру жалғасуда және қазір Арысқұм мен Қызылқия кен орындарында қосымша газ компрессорларын құру жұмыстары жүргізілуде. Солтүстік-Батыс Қызылқияда су айдау жүйесі іске қосылды, ал Батыс Түзкөлде Құмкөлдің МДАЦ-на апаратын жаңа құбыр желісі салынды және қазірде желі пайдалануға дайын. Сондай-ақ, Батыс Түзкөлдегі жаңа топтық қондырғы қолданысқа енгізілді және қазір сорғы станциясы бойынша іске қосу-реттеу жұмыстары жүргізілуде, бұл бізге 2014 жылдың басында Батыс Түзкөлден мұнай айдап тартуды бастауға мүмкіндік береді.

Арысқұмда жаңа кеңсе ғимараты мен тұрғын үй-жайлары қолданысқа енгізіліп, қосымша ғимараттардың құрылысы жалғасуда. Өткен жылы Батыс Түзкөл кен орнында асханасы бар жаңа қалашық пайда болды, онда адамдар қоныстанып та үлгерді. Сонымен қатар, Оңтүстік-Шығыс Қызылқияда да жаңа тұрғын қалашығы салынды, адамдар жақын арада ол жерге орналастырылатын болады. Мұның барлығы,

әрине, бізге кен орындарында еңбек ету жағдайларын жақсартуға мүмкіндік береді.

Жалпы, кен орнының барлық бөлімшелері 2013 жылы жақсы жұмыс атқарды.

Енді мұнай өндіру мен дайындаудың өндірістік тізбегіне келіп тоқтайық, бұл жайлы бізге АСҚҚ (алдын ала су қашыртқылау қондырғысы) мен БШСС (блокты-шоғырлы сорғы станциясы) қамтитын МГӨЦ (Мұнай-газ өндіру цехы) және МДАЦ-та еңбек ететін мамандар айтып береді.

Қысқаша айтқанда, тізбек мынадай болады: ұңғымадан алынған мұнай сұйықтық шығатын желіге келіп түседі, кейіннен өлшеу қондырғысына, одан кейін топтық қондырғыға, жинау (ағын) коллекторларына, алдын ала су қашыртқылау қондырғысына (АСҚҚ), одан кейін осьтік коллекторларға, және содан кейін мұнай дайындау және айдау цехына (МДАЦ) барады. Мұның бәрі қалай болатыны жайында төменнен оқыңыз.

Мұнайды сұрыптауға алу үдерісі / Процесс отбора на пробу нефти / Oil intake for testing

- МГӨЦ туралы айтып беріңізші. Цехтың қандай өндірістік бөлімшелері бар?

- МГӨЦ тікелей мұнай-газ өндірумен, сондай-ақ, технологиялық өндіру процесін бақылаумен, есепке алумен және оған қолдау көрсетумен айналысады. Кен орындарындағы өндіруші ұңғымалар мұнай жинау жүйесіне (коллекторлық жүйеге) қосылған, ал кейбір (жаңадан бұрғыланған) ұңғымалардан мұнай автоцистерналармен тасымалданады, себебі құбыр желілерінің құрылысына анағұрлым көп уақыт кетер еді. Мұнай-газ өндіру процесі еңбекті өте көп қажет етеді, әрбір ұңғыма көптеген жер асты және жер үсті жабдықтарымен жасақталған, және кез келген механизм секілді, әрбір қондырғы бақылауды қажет етеді, өз кезегінде МГӨЦ қызметкерлері дәл осы бақылау жұмыстарымен айналысады. Құмкөлдiң МГӨЦ өндірістік бөлімшелері қызметкерлерінің жалпы саны шамамен 320, ал ҚАМ МГӨЦ - 120 адамды құрайды.

МГӨЦ мынадай өндірістік бөлімшелері бар:

- Кен орнында ұңғымадан мұнай жинауға арналған коллекторлық жүйе.

- Ұңғымаларға техникалық қызмет көрсету. Оның қызметкерлері механикаландырылған және бұрқақ ұңғымалардың жабдықтарына қызмет көрсетеді, оларды монтаждайды және ұңғымаларды іске қосып, оларды тоқтатады.

- Қабат қысымын қалыпта ұстау (су айдау). Бұл бөлімше БШСС, СТБ (су тарату бекеті) және айдамалау ұңғымаларын қамтиды, қабат қысымын қалыпта ұстау үшін олар арқылы су ұңғымаға айдалады.

- АСҚК. Бұл қондырғы айыру (сепарациялау) әдісі арқылы мұнайдан су мен газды бөліп шығарады.

Жұмабек Қонысбаев,
Құмкөл кеніндегі мұнай өндіру жөніндегі менеджер

- МГӨЦ - қызметкерлер саны бойынша компанияның ең ірі бөлімшелерінің бірі. Өз қызметкерлеріңіз жайында айтып беріңізші. Мұнайшының жұмыс күндері деген не?

- МГӨЦ мұнай-газ өндірудің бастауында тұрған бөлімше, оның қызметкерлері күн сайын ауа-райы жағдайларына қарамастан, ұңғымалардың толассыз жұмыс істеуі, дебитті есептеу және ұңғыма өнімдерін құбыр желісімен МДАЦ-қа дейін тасымалдаумен байланысты көптеген қиыншылықтарға тап болады. Мұнай өнеркәсібіне қатысты әртүрлі жұмыстарды орындау барысында жағдайды уақытында бағалай білу, дұрыс шешім қабылдау және талдамалы тәсіл қолдану - міне, мұнай-газ өндіру операторы осынысымен өзгешеленеді. Өз жұмысында ол өнімді қабат динамикасын, өндіріліп жатқан флюидтің физикалық-химиялық қасиетін, ұңғыма өнімдерін бөлу технологиясын және қолданылатын жабдықтардың барлық түрін бүге-шегесіне дейін білуге міндетті.

Кәсіпорындағы объектілердің қашық болуына байланысты МГӨЦ қызметкерлеріне күн сайын ерте шығып, кеш келуіне тура келеді, бірақ ұзақ жұмыс ауысымына қарамастан олар компанияның іс-шараларына әрдайым белсенді қатысып, спорт жарыстарында да талай рет жеңімпаз атанды.

Барлық өнеркәсіп саласында сияқты біздің ұжымымызға жас қызметкерлер қосылып, тәжірибесі молырақ жұмысшылардан үлгі алып отырады. Және мұнай-газ өндірісінің майталманы ретінде МГӨЦ - бұл даласының өзі еркекті ер етіп тәрбиелейтін жоғары білікті мамандардың ұстаханасы және компанияның өзегі деп сенімді түрде айта аламын.

- Мұнай жинау технологиясы туралы толық айтып беріңізші.

- Біздің кен орындарымыздағы кәсіпорын ішілік мұнай-газ жинау және тасымалдау технологиясы мынадай: ұңғымалардағы газ-сұйықтық қоспасы жеке айдама желілері бойынша Спутник деп аталатын өлшеу қондырғысына (ӨҚ), одан кейін топтық қондырғыға (ТҚ) келіп түседі. Ол бөлек ұңғымалардан тікелей топтық қондырғыларға, ал ҚАМ кен орындарында бірден МДАЦ-қа келіп түседі. ӨҚ мен ТҚ-да ұңғымалар дебитін өлшейтін сынақ айырғыштары (сепараторлары) орнатылған.

Жер бетіндегі температура өнімді қабатқа қарағанда төменірек болғандықтан, құбырға келіп түскен мұнай қоюлана (яғни, жабысқақтана) бастайды және құбырдағы сұйықтық ағынының жылдамдығы да төмендейді, бұл мәселені шешу үшін мұнайды жылыту пештері орнатылған.

Топтық қондырғыларда мұнай-газ қоспасы айырғыш (сепарациялық) қондырғыға келіп түсіп, сұйықтықтың ілеспе газдан бөліну процесі орын алады - Құмкөзде ілеспе газ компрессорлармен газды пайдаға жарату цехына (ҚАМ-да МДАЦ-қа жалғанған коллекторға) жіберіледі, ал бөлінген сұйықтық суды алдын ала жіберу қондырғысына (АСҚК) сорғымен айдалып, айыру (сепарация) мен сорғытудан өтеді.

Топтық қондырғы / Групповая установка / Group station

АСҚК / УПСВ / FWKO

Ғабит Есжанов,
Құжқөл кенішіндегі өндіру цехының бастығы

- Коллекторлық жүйе жөнінде толығырақ айтып беріңізші.

- Коллекторлық жүйе сұйықтық шығатын желілерден және коллекторлардан тұрады, ал мұнай өндіру көлемі құбырлардың күйі мен жұмыс қысымына тікелей байланысты. Өндіру есебі есептегіштер (шығын өлшегіштер) арқылы жүргізіледі, ал құбырлардағы қысымды манометрлер көрсетеді.

Ерекшеліктер де бар. Мысалы, ҚАМ кен орындарында өндірілетін мұнай жоғары парафинді болғандықтан, құбырдың ішінде парафиннің қабаттануы құбырдың өту бөлігінің тарылуына әкеліп, қысым көтеріледі, ал өндіру көлемі төмендейді. Парафиннің жиналып қалуын болдырмау үшін МГӨЦ қызметкерлері келесі іс-шараларды мезгіл сайын жүргізіп отырады: парафин қабаттарын жою үшін химиялық реагентті айдайды, құбырларды механикалық тазалау үшін қырғыштар жібереді, желілерді ыстық мұнаймен немесе сумен өңдейді, сондай-ақ жылжымалы бу қондырғысының (ЖБҚ) көмегімен оларға сыртқы термиялық өңдеу жүргізеді.

- Мұнайды алдын ала тазалау жөнінде айтып беріңізші. Ол қайда жүргізіледі?

- Мұнайды алдын ала тазалау АСҚҚ (алдын ала су қашыртқылау қондырғысы) арқылы жүргізіледі. Технологиялық үдеріс мынадай болады: су-мұнай эмульсиясы топтық қондырғыдан айырғышқа келеді, ол жерде мұнай мен су бөлінеді. Бөліну үдерісі 45 градус температурадағы 0,2 МПа артық қысымда жүргізіледі. Сусыздандырылған мұнай сорғылар арқылы кен орнының МДАЦ-на айдалады. Мұнайдан бөлінетін су айырғыштан су қоймасына қысыммен ығысып, сол жақта

тұрады да, содан кейін қабат ішілік қысымды ұстап тұру үшін БШСС жүйесі арқылы ұңғымаларға қайтадан айдалады.

Алдын ала тазалау деп осы үдерісті айтамыз, өйткені бұл кезеңдегі суды бөліп алу үдерісінің сапасы тауарлық мұнай үшін жеткіліксіз. Кейін, МДАЦ-нда айтарлықтай жоғары температура мен қысымда қосымша мұқият тазалау мен мұнайды даярлау жүргізіледі. Ал алдын ала тазалау жинау жүйесіндегі қысымды төмендетуге мүмкіндік беріп, соның арқасында мұнай жинау пунктіне келетін сұйықтықтың күнделікті көлемі көбейеді.

Арысқум МГӨЦ қызметкерлері / Сотрудники ЦДНГ месторождения Арысқум / Arysqum OGPf personnel

- Егер кейін суды мұнайдан бөлу керек болса, мұнайшылар суды не үшін қабатқа айдайды?

- Мұнай кен орындарын өңдеу кезіндегі ең басты міндет мұнайды неғұрлым көп мөлшерде шығару болып табылады. Қабаттардың мұнай беру коэффициенті неғұрлым көп болса, кен орнын игеру тиімділігі соғұрлым жоғары болады. Бірақ өндіру үдерісінде қабаттың қысымы төмендеп, мұнай беру коэффициентін де төмендетеді. Қабат қысымын қалыпта ұстау үшін әртүрлі әдістер қолданылады, бірақ ең көп қолданылатын әдіс қабатқа су айдау болып табылады. Суды айдау арқылы оны қалдық ретінде пайдаға жарату мәселесі де шешіледі, себебі мұнаймен ілесіп шығатын қабат суды кен орнында басқа қажеттіліктерге қолдануға болмайды.

Бұл үдеріс блокты-шоғырлы сорғы станциясында (БШСС) жүргізіледі. Ол өнеркәсіптік суды айдамалау ұңғымалары арқылы мұнайлы қабаттарға айдауға және қабатты қысымды қалпында ұстауға (ҚҚҚУ) арналған. Осылайша, БШСС өндіру үдерісімен қатар қоршаған ортаны қорғау саласында да маңызды рөл атқарады.

АСҚҚ және МДАЦ су-мұнай эмульсиясының қабаттануынан түзілетін ағынды мұнай-өнеркәсіптік су БШСС үшін шикізат болып табылады. АСҚҚ және МДАЦ-тан тазартылған қабат суы тғну үшін су таратқыштар арқылы су қоймасына барады, содан кейін су бекеттерінің (СТБ) жүйесі бойынша су айдама ұңғымалар арқылы сорғылармен қабатқа айдалады. Құмкөлде орналасқан БШСС-да Құмкөл және Оңтүстік Құмкөл кен орнындағы және іргелес Шығыс Құмкөл, Солтүстік Нуралы және Түзкөл кен орындарындағы қабат суларын орталықтандыра пайдалану жүргізіледі. Айта кететін жайт, Құмкөлде орналасқан БШСС жабдықтарының үздіксіз және апатсыз жұмысы Құмкөл және Оңтүстік Құмкөл кен орындарында 2013 жылғы мұнай өндіру жоспарының орындалуына мүмкіндік туғызды.

Бакытбек Ерманов,
Топ жетекшісі, су айдау, Құмкөл
БШСС

- Соңғы жылдары енгізілген жаңа технологиялар мен қондырғылар туралы айтып беріңізші.

- Өткен жылы ҚАМ кен орындарында бірнеше жаңа объектілер іске қосылды. Олар: Арысқұмдағы Спутник-8 ТҚ, Оңтүстік-Шығыс Қызылқия кен орнындағы БШСС және Солтүстік-Батыс Қызылқия кен орнындағы БШСС. Спутник-8 қондырғысын енгізудің нәтижесінде мұнай жинау жүйесіне 13 дара ұңғыма қосылып, мұнай тасымалдауға арналған арнайы техникаға кететін шығын азайды. Ал БШСС-ларды іске қосу осы кен орындарының мұнай жинау жүйесіндегі қысымды төмендетуге мүмкіндік беріп, қазір ол жақта суды қабатқа айдау үдерісі сәтті жүргізілуде.

Жаңа нысандарға қоса, Арысқұм МДАЦ, Арысқұм Спутник-6, Қызылқия МЖБ (мұнай жинау бекеті) кеңейтілді. Бұл мұнай жинау жүйесіндегі (коллекторлардағы) қысымды төмендетуге мүмкіндік беріп, осының арқасында мұнай жинау пунктіне күнделікті келетін сұйықтықтың көлемі ұлғайды.

Амантай Сержанов,
ҚАМ кеніштерінің пайдалану тобының
жетекшісі

Құмкөл МДАЦ қызметкерлері / Сотрудники ЦППН Кумколь / Kumkol CPF personnel

**Бағдат Мырзашев,
МДАЦ менеджері**

- МДАЦ-тың рөлі туралы айтып беріңізші.

- Мұнай дайындау және айдау цехы мұнай кәсіпшілігі кен орындарының объектілерінен келіп түскен шикізатты «ҚазТрансОйл» АҚ (ҚТО) магистральдік мұнай құбыры жүйесіне жөнелтетін тауарлы мұнай сапасына дейінгі даярлаумен және жер асты қабатының суын қабат қысымын қалыпта ұстау (ҚҚҚҰ) жүйесіне жіберу мақсатында оны алғашқы дайындаумен айналысады.

МДАЦ мұнай өндіру процесінің соңғы кезеңі болып табылады, өйткені дәл осы жерде шикі өнім пайдаланушыларға берілу мақсатында тауарлық түрге келтіріледі. Құмкөл МДАЦ-ы 1990 жылы, ал ҚАМ кен орны МДАЦ-ы 2003 жылы пайдалануға берілген болатын.

МДАЦ-тағы шикі мұнай термохимиялық әдіспен дайындалады. Бұған қажет температураға дейін қыздыру, эмульсияны бұзуға арналған және алдын ала су айдау қондырғыларының көмегімен жүзеге аспайтын арнайы химиялық реагенттерді енгізу жатады. Оның үстіне мұнайды ҚТО магистральдік мұнай құбыры жүйесіне өткізу үшін мұнайдың физикалық-химиялық қасиеттері, дайындық дәрежесі, күкіртті сутек мөлшері және температурасына қойылатын қатаң талаптар сақталуы тиіс. МДАЦ-та мұнайды үздіксіз даярлау мен тапсыруды қамтитын барлық жағдайлар жасалған, ҚТО жүйесінде жөндеу жұмыстары мен апат болған жағдайда біздің су қоймаларымызда мұнайды қабылдау мен сақтауға арналған жеткілікті көлемде бос орын бар. Бұл мұнай айдап шығарудың толық тоқтатылуы жағдайында «ПетроҚазақстанға» 3 тәулік бойында мұнай өндіруді жалғастыруға мүмкіндік береді.

- Мұнайды дайындау және айдау цехында мұнай қандай өзгеріске ұшырайды?

- Құмкөл МДАЦ-нда екі қондырғы бар - МДАҚ (Мұнайды дайындау және айдау қондырғысы) және МДҚ (Мұнайды дайындау қондырғысы). МДҚ мұнай кәсіпшілігі объектілерінен келіп түсетін өндірілетін өнімнің бір бөлігін даярлауға арналған. Қалған негізгі бөлігі МДАҚ-тан даярлаудан өтеді.

Технологиялық тұрғыдан мұнайды даярлау келесі түрде жүргізіледі: МДАҚ-тан САЖҚ және ӨК/ТҚ коллекторларынан және жекелеген ұңғыма автоцистерналарынан шикі мұнайды қабылдауға арналған мұнай қабылдау бекеттерінен (МҚБ) түсетін мұнай ағыны жылыту пештеріне жөнелтіледі. Мұнда ағын жазда 50-55 градусқа, қыста 60-65 градусқа дейін қыздырылады. Содан кейін ол қатар тұрған үш тұндырмаға түседі, мұнда мұнайдың сусыздандыруы мен тұзсыздандыруы орындалады. Тұндырмалардағы бөлінген қабат суы су қоймаларына түседі, ары қарай оны сорғылармен БШСС-на, содан соң қабат қысымын қалыпта ұстау жүйелерінің айдамалау ұңғымаларына айдайды. Сусыздандырылған мұнай тұндырмадан кейін соңғы айыру қондырғысына (САҚ) жөнелтіледі, мұнда мұнайды газсыздандыру процесі жүргізіледі. САҚ-та бөлінген газ компрессорлармен газды пайдаға жарату цехына айдалады. Куз-қыс мезгілдерінде тауарлы мұнайды су қоймаларына төгуден бұрын ҚТО мұнай құбыры жүйесіне өткізілетін мұнайдың қату температурасын азайту мақсатында оған депрессаторлы қосынды қосылады.

ҚАМ кен орнындағы мұнай дайындау технологиясы Құмкөлдегіден ерекшеленеді. ҚАМ МДАЦ Арысқұмда орналасқан, өйткені Арысқұм осы топтың ең үлкен кен орындарының бірі болып табылады. Кен орнындағы газ-сұйықтық қоспа Арысқұм «Спутниктерінің» бірнеше коллекторларынан, сонымен қатар Оңтүстік-Батыс Қарабұлақ пен Солтүстік-Батыс Қызылқия кен орындарынан Арысқұм МДАЦ-на түседі. Қызылқия мен Майбұлақ кен орындарында мұнай жинау бекеттері (МЖБ) жұмыс жасауда. МЖБ МДАЦ сияқты (бірақ көлемі айтарлықтай аз) айырғыш қондырғылармен, пештермен, су қоймаларымен жабдықталған. Мұнай МЖБ-де даярлықтан өтеді және тауар күйінде Арысқұм МДАЦ-на түседі, ал ол жақтан мұнай ағыны 8 дюймдік мұнай құбырымен Құмкөл МДАЦ-на айдалады.

- МДАЦ неге «кен орындарының жүрегі» деп аталады?

- Мұнай әр түрлі кен орындарынан (Құмкөл Оңтүстік, Оңтүстік Құмкөл, Шығыс Құмкөл, Арысқұм, Қызылқия, Майбұлақ, Көлжан, Батыс Түзкөл және т.б.) Құмкөл МДАЦ-на 6 коллектор және МҚБ бойынша түседі. Ендігі кезекте МДАЦ-та ғана бар құрылғымен мұнай даярлау процесі орындалады, содан кейін дайын өнім ҚТО магистральдік жүйесіне өткізіледі. МДАЦ компанияның барлық кен орындарынан мұнайды жинайтын және тауарлы мұнайды жөнелту орны болғандықтан, «ПетроҚазақстан» үшін стратегиялық объект болып табылады. Көптеген кен ошақтарының тіршілігі МДАЦ-тың функционалдық қызметіне тәуелді, сондықтан МДАЦ «кен орындарының жүрегі» деп аталады.

- МДАЦ-та қабылданатын мұнай мен суды есепке алу қалай жүргізіледі? МДАЦ-тың жыл сайынғы өнімділігі қандай?

- Құмкөл МДАЦ-нда қабылданатын мұнай мен суды есепке алу көлемдік-салмақтық статикалық әдіспен су қоймаларындағы деңгейді өлшеу арқылы жүргізіледі. Осы мақсат үшін барлық су қоймаларында деңгейді автоматты түрде бақылайтын DELTA VI неміс өндірісінің жүйесі орнатылған, оның бағдарламалық қамтымы әр түрлі параметрлер бойынша өлшеуді жүзеге асыра алады. Бағдарламалық қамтымы бар монтаждалған радар қондырғылары барлық 14 су қоймасында орнатылған, ол мұнайдың қазіргі деңгейі, температурасы және басқа параметрлері туралы жедел әрі дәл ақпарат алуға мүмкіндік береді. Құмкөл МДАЦ-нан ҚТО магистральдік мұнай құбырларына айдалатын мұнайды есепке алу 2010 жылдың басында пайдалануға енгізілген ММӨЖ (мұнай мөлшері мен сапасын өлшеу жүйесі) бойынша жүзеге асырылады. Құмкөл МДАЦ сұйықтықтар бойынша өнімділігі жылына 10,4 млн.т. құрайды, оның ішінде 7,6 млн.т. - мұнай, қалған 2,8 млн.тоннасы - су болып табылады.

ҚАМ МДАЦ-та мұнайды есепке алу көлемдік әдіспен жүзеге асырылады - яғни, су қоймаларындағы (СК) мұнай деңгейі өлшеніп, алынған мәліметтерден бөліктеу кестесінің көмегімен СК-дағы көлем алынып тасталады. Суды есепке алу да осын-

дай жолмен орындалады. Арысқұм МДАЦ өнімділігі жылына 3 млн. тоннаны құрайды, оның ішінде 1,3 млн. т. - мұнай, 1,7 млн. тоннасы - су болып отыр.

- Мұнай тасымалданбас бұрын су қоймаларында қанша уақыт тұнуы қажет? Су қойма паркі туралы айтып өтсеңіз.

- Соңғы бөлу қондырғысынан кейін сусыздандырылған және газсыздандырылған мұнай су қоймаларына жөнелтіледі, олар бұл жерде тұндырылады. Толтырылған су қойма кем дегенде 2-3 сағат тұнуы керек. Судың тығыздығы мұнайдыкіне қарағанда жоғары болғандықтан, ол су қоймасының түбіне тұнады, содан соң су қоймаларындағы тауар асты суы құрғатылып, кейіннен сорғымен БШСС-ға жөнелтіледі. Суды тұндыру мұнай даярлау процесіндегі негізгі буын болып табылады және суды мұнайдан бөлудің гравитациялық әдісі деп аталады.

Құмкөл МДАЦ су қойма саябағы мұнайға арналған 12 тауарлық су қоймадан және қабаттық суға арналған екі су қоймадан тұрады, мұнайдың жалпы сыйымдылығы 41 500 тоннаны құрайды. ҚАМ МДАЦ жалпы көлемі 16 000 тоннаны құрайтын 6 су қоймадан тұрады. Су қоймаларының барлығы автоматтандырылған өрт анықтау мен өрт сөндіру жүйелерінің үздіксіз бақылауында жұмыс жасайды.

- Шикі мұнай құрамындағы судың, газдың және т.б. пайызы қандай?

- Мұнайдан сұйықтықты бөлу процесінің бірінші және екінші деңгейлері МГӨЦ аймағында болғандықтан (бұл ТҚ және АСҚҚ), МДАЦ-та сұйықтықты бөлудің 3-ші деңгейі жүзеге асырылады. Құмкөл МДАЦ-на түсетін шикі мұнайдың құрамында газдың көлемі айтарлықтай аз. Қазіргі таңда мұнайдың суландыру көлемі 30% құрайды, яғни шикі мұнайдың бір тоннасынан 0,7 тонна тауарлы мұнай алынады. ҚАМ МДАЦ-на түсетін су-мұнай эмульсиясы орташа есеппен 60% судан және 40% мұнайдан тұрады, яғни шикі мұнайдың 1 тоннасынан 0,4 тонна шамасында тауарлы мұнай алынады.

- Құмкөл МДАЦ -та қанша қызметкер жұмыс істейді? Ұжымдарыңыз жөнінде айтып берсеңіз.

- Құмкөлі МДАЦ-нда (2 вахта бойынша 39 адамнан) 78 адам жұмыс істеуде. Менеджер мен бас инженер вахта басқарушылары, ал цех шебері мен механик - тікелей басшы болып саналады. Басқа бөлімшелермен салыстырғанда, МДАЦ-тың технологиялық үрдістері мен құрал-жабдықтары айрықша болғандықтан, аталған басқарушылардың еңбек өтілі 10 жылдан асады. Жұмысымыздың күрделілігі мен қиындықтарына қарамастан, МДАЦ ұжымында әйелдер де қызмет жасауда, тіпті олар негізгі қызметтерде, атап айтқанда, МДАЦ аға операторы мен шебері ретінде жұмыс істейді. Біздің көп ұлтты ұжымымыз ұйымшыл, әрі тату, сол себептен болар біз барлық жарыстарда жүлделі орындарды иеленеміз.

- ҚАМ МДАЦ-та қанша қызметкер жұмыс істейді?

- Арысқұм МДАЦ-та (әр вахтада 15 адамнан) 30 адам жұмыс істейді. Цехті тәулік бойы бақылауда ұстау қажет болғандықтан, 2 шебер «күн-түн» ауысымы бойынша жұмыс істейді, осыған сәйкес 13 оператор да күндізгі және түнгі ауысымдарға бөлінеді. Қызылқия мен Майбұлақ кен орындарының МЖБ-тері МГӨЦ шеберлерінің қарамағына кіреді, Қызылқия МЖБ-нде 12 оператор жұмыс істейді (бір вахтада 6 оператордан), Майбұлақ МЖБ 6 оператор қызмет етеді (бір вахтада 3 оператордан). МДАЦ-тың алғашқы іске қосылуына тікелей қатысқан қызметкерлер қазірде де еңбек етуде. Ұжымымыз өте тату, тәжірибелі жұмыскерлер өздерінің білім-біліктерін жаңа қызметкерлерге үйретумен болса, жаңа қызметкерлер МДАЦ-тың сәтті әрі қауіпсіз жұмысы үшін барлығын үйренуге тырмысып жатыр.

Іскендір Маханов,
ҚАМ кеніші, мұнай дайындау және айдау
цехінің шебері

Қалабай Балымбетов,
МДАЦ шебері

- Соңғы жылдары енгізілген жаңа технологиялар мен қондырғылар туралы айтып берсеңіз.

- 2012 жылы Құмкөл МДАЦ-нда жаңа мұнай жылыту пеші іске қосылды, бұл мұнай жылытқыштарының санын көбейтуге мүмкіндік берді. 2013 жылы мұнай эмульсиясын қайтару жүйесі іске қосылды, осыған орай су қоймаларынан алынған мұнайды қайтадан дайындау мүмкіндігі пайда болды. Қазіргі күні көлемі 20 мың текше метрді құрайтын құбылмалы шатыры бар 2 су қоймасы салынып жатыр. 2014 жылы сұрыпталмаған мұнайды өңдеу қондырғысы және мұнайды ҚТО-ға айдайтын сорғы станциясы іске қосылады. 2013 жылы ҚАМ-да Арысқұм МДАЦ және Қызылқия МЖБ кеңейтілді (екі нысанда да жаңа айырғыш пен жылыту пештері іске қосылды, сөйтіп технологиялық үрдіс өзгертілді).

БШСС / БКНС / WIF

Кумкөл МДАЦ / ЦППН Кумколь / Kumkol CPF

Коммерциялық мұнай есептеу торабы (КМЕТ) / Коммерческий узел учета нефти (КУУН) / Metering Unit

Топтық қондырғы / Групповая установка / Group station

Кумкөл кенішінің ЦПЖЗ қызметкерлері / Сотрудники ЦУТ месторождения Кумколь / Kumkol GUP personnel

- Газды пайдаға жарату бағдарламасы қалай жүзеге асырылып жатыр?

- 2006 жылы ҚР Энергетика және минералдық ресурстар министрлігі ПҚҚР газын пайдаға жарату бағдарламасын бекітті, біздің компаниямыз республикамызда алғашқы болып, ілеспе газды тиімді қолдануға бағытталған жобаны іске асыруды бастады. Алғашқы жобалардың бірі Құмкөлдегі қуаттылығы 55 МВт газ-турбинді электр станциясының (ГТК) құрылысы және оның 2004 жылы іске қосылуы болды, ол ілеспе газды өңдеп, электр энергиясын өндіреді. Жалпы, Ілеспе газды пайдаға жарату бағдарламасы бірқатар экологиялық маңызды мәселелерді шешеді: газдың жануы мен ауаға шығарылуын және жеңіл мұнай фракцияларының булануын болдырмайды, мұнай тасуы мен жердің ластану ықтималдығын азайтады, өндірістің өрт қауіпсіздігі елеулі түрде арта түседі.

Соңғы бес жыл ішінде «ПетроҚазақстан» ілеспе газды жинау, тасымалдау және қайта айдау бойынша бірқатар ірі жобаларды іске асырды. Мысалы, Құмкөл кен орнының ГТК қуаттылығы 101,5 МВт дейін жеткізілді, Қызылқия, Арысқұм және Майбұлақ кен орындарында газ поршеньді электр станциялары пайдалануда. Сондай-ақ Құмкөл мен Арысқұмда газды қабатқа қайта айдау жүйелері енгізілген. Қазір «ПетроҚазақстанның» 2012-2014 жылдарға арналған Ілеспе газды өңдеуді дамыту бағдарламасы жүзеге асырылып жатыр, бұл бағдарламада газды пайдаға жарату бойынша қолданыстағы объектілердің модернизациясымен бірге жаңадан енгізілген және жақын арада енгізілуі жоспарланған кен орындарының ілеспе газды жинау мен өңдеу үрдісі қарастырылады.

2014 жылдың 14 наурыз күні Құмкөл кенішіндегі газды пайдаға жарату зауытында газды пайдаға жарату және электр энергиясымен қамтудың басталуына онжыл толып отыр.

Құмкөл кенішіндегі ГПЖЗ іске қосу жұмыстарының басында болған қызметкерлердің басым көпшілігі қазіргі күнге дейін осы жерде жұмыс атқаруда, көбісі газды пайдаға жарату жобаларын іске асыруды қамтамасыз ету үшін ҚАМ кеніштеріне ауыстырылған. Барлық кеніштерді электр энергиясымен қамтып, қоршаған ортаның бүлінбей сақталуына кепілдік бере отырып, біз, расында, өз жұмысымызды мақтан тұта аламыз!

**Эд Ризли,
бөлім бастығы (өнеркәсіпте),
ГПЖЗ - Құмкөл**

- Газды пайдаға жарату цехының технологиялық жұмыс үрдісі туралы баяндап беріңізші.

- Құмкөлдегі газды пайдаға жарату цехында кен орындарынан жиналған газ айырғышқа (сепараторға) түседі, мұнда ол конденсат пен газ болып алғаш бөлінуден өтеді. Конденсат (көбінесе C5, ауыр көмірсутектер, су) МДАЦ-қа жөнелту мақсатында сорғылармен мұнай құбырына жіберіледі. Ал газ қатар жұмыс істейтін төрт газ сүгу компрессорларына түсіп, салқындатылады, айырғышқа (сепараторда) конденсаттан тазартылады да, барлық ағым 2 бөлікке бөлінеді. Тазалаудан кейінгі алғашқы аз ғана бөлігі жылу өндіру мақсатында МДАЦ және басқа тұтынушыларға кетеді, ал көбірек бөлігі газ-турбинді қондырғыға жіберіледі. Бірнеше мәрте тазаланған газ жоғары қысымды ауамен бірге жану камерасына түседі, мұнда газдың әлеуетті энергиясы әрі қарай электр энергиясын өндіру үшін кинетикалық түрге айналады. Жақын арада ГПЖЗ-да қуаттылығы 25 МВт генераторы бар қосымша бу турбинасын орнату жоспарлануда, ол когенерация тәсілін, яғни қазіргі ГТК-лердегі пайдаланылған газдардың жылуын (шамамен 500° С) қолданатын болады. Нәтижесінде қыздырылған бу, бу турбинасында әрекет ете отырып, турбина білігіндегі механикалық энергияны өңдейді, механикалық энергия әрі қарай генераторда электр энергиясына айналады.

Сондай-ақ, кен орындарында қабат қысымын қалыпта ұстау мақсатында газ-компрессорлық станциялардың көмегімен газды қабатқа қайта айдау үрдісі жүргізіледі.

С.Жумахметов Арысқұм кенішінің инженерлік-техникалық ұжымымен бірге / С.Жумахметов с инженерно-техническим составом месторождения Арысқұм /
S.Zhumakhmetov with engineering-technical employees of Arysqum field

Редакция мақалаға ақпарат дайындауға көмектескен МГӨЦ, МДАЦ және ГПЖЗ қызметкерлеріне алғысын білдіреді!

Кен орындарындағы өмір және мұнайшылардың жұмыс күндері туралы келесі нөмірде оқыңыз.

БІРГЕ ҚУАТТЫМЫЗ!

Біз «Мұнайшының» беттерінде компаниямыз жасайтын демеушілік көмек жөнінде көп жазамыз – сандарды атаймыз, жобалар жайында әңгімелейміз... Ал бүгін, Халықаралық әйелдер күні қарсаңында, компанияның қамқорлығындағы және демеушілік көрсетіліп жүрген мекемелердің басшылығында отырған нәзік жандылармен таныстырғымыз келіп отыр. Өз жұмыстарын жақсы көретін және сол жұмыстарына құлшына берілген ханымдар сұхбаттарында қамқорлықтарындағы жандардың бүгіні мен болашағы, армандары мен жоспарлары, өнерлері мен білімі туралы сөз қозғайды.

АЛИШЕВА СВЕТЛАНА СЕРІКБАЙҚЫЗЫ, «Junior Achievement өңірлік орталығы» қоғамдық қорының директоры, «Арай Санрайз» балалар лагерінің аға тәрбиешісі, ҚЗО

- Сіз үшін балалармен жұмыс істеудің мәні не?

- Бұл сұраққа мен қысқа әрі нұсқа жауап бергім келеді. Мен үшін балалармен жұмыс істеу өмір, бақыт және жастық шақты білдіреді. Балалармен жұмыс істеу менің бойыма шексіз қуат береді және мені ерекше бақытты етеді.

- «ПетроҚазақстан» компаниясы «Арай-Санрайз» лагерінің дүниеге келуіне себепші болды және бұл лагердің Қызылорда облысы бойынша ең үздік лагерь атануы да заңды. «Арай» лагерінде көптеген қызықты үйірмелер, тіпті өз валютасы да бар. Лагердің даму жолы мен оның бүгінгі таңдағы балаларға ұсынатын мүмкіндіктері туралы айтып беріңізші.

- Лагердің ашылуынан бір жыл бұрын менің ұлым туды. Ұлыма сатып әперген

Білімі:

1976-1980 - ҚазПИ, мектепке дейінгі және бастапқы білім беру факультеті

2000-2003 - ҚызМУ, Экономика және құқық факультеті

Мансабы:

1980-1982 - «Раушан» бала бақшасы, тәрбиеші-әдіскер

1982-1997 - «Саяхат» туристік фирмасы, саяхат бөлімінің бастығы, экскурсия қызметкерлерін дайындау курстарының директоры

1997-қазірге дейін - «Арай Санрайз» демалыс лагері, аға тәрбиеші

1999-қазірге дейін - «Junior Achievement өңірлік орталығы» қоғамдық қоры, директор

кітаптарымның алғашқысы Н.Носовтың Кунгей қалада тұратын көңілді де мейірімді Дымбілмес (ред. - Незнайка) балақай туралы әңгімелері еді. Міне осылайша, лагерде Кішкентай әлем құру идеясы пайда болды. Бүгін бізде кез келген мемлекеттегідей өз рәміздеріміз - жалау, әнұран, валюта, орден, киім үлгісі, газет және өз шеберлеріміз бен атақтыларымыз, заңдарымыз бен мерекелеріміз, сондай-ақ, өз провинцияларымыз бар.

Біздің лагеріміз тек Қызылорда өңірінде ғана емес бүкіл республикаға танымал. Жыл сайын мамыр айының 25-ші жұлдызынан бастап тамыздың 25-не дейін 1080 бала 6 ауысыммен демалады - маусымды экономикалық ауысым ашады, содан кейін көптеген үйірмелері мен секциялары бар 4 шығармашылық ауысым келеді, сонында маусымды спорттық ауысым жабады. Бұл ауысымда жас футбол-

шылар арасында ПҚҚР компаниясының кубогы үшін жарыс өткізіледі.

Бала барлық уақытта бала болып қала бермек. Бүгінде олар бұрынғыдай жаздың келгеніне және демалыстың басталғанына қуанады. Жаңа достармен кездесу сәттерін асыға күтеді, жаңа дүниелер ашады. Ал лагерьдің барлық қызметкерлердің міндеті балалардың осы демалыс күндерін қуанышты әрі жайлы етіп ұйымдастыру, және ең бастысы - демалыс күндерін танымды және пайдалы ете білу. Лагеріміздің барлық қызметтері қамтылған ынтымақты ұжым бұл міндетті тамаша атқарып келеді.

17 жыл ішінде «ПетроҚазақстан» компаниясы еліміздің болашағына қаржылай үлес қосып келеді, ал осы лагердің ашылуы балалар мүддесіне арналған және балалар үшін құрылған компанияның демеушілік бағдарлама жұмыстарының бастамасы болды. Өткен жылы «ПетроҚазақстан» компаниясы «Арай» лагеріне керемет сыйлық - жасанды жабыны бар жаңа футбол алаңын тарту етті. Барлығының бақытқа қалай кенелгендерін елестету мүмкін емес! Үстіміздегі жылы балаларды толығымен жаңартылған үлкен тосынсый басып күтіп тұр, оған қоса бізге жаттығу құрылғылары да сыйға тартылды.

- Сіз, сондай-ақ, Junior Achievement («Жастар Жетістігі») өңірлік орталығының директоры қызметін атқарып жүрсіз, бұл өз алдына жастарға кәсіпкерлік рухын дамытуға және экономика ережелерін игеруге көмегін тигізетін бірегей бағдарлама болып табылады. Балалардың өзгерісі қалай және бұл бағдарлама олардың

өмірлік жолдарын таңдауда әсерін тигізіп жүр ме?

- JA бағдарламалары балаларға бизнес, экономика, кәсіпкерлік, әдепнама, қаржылық білім саласында білім алуға және мансапты дамытуға байланысты түрлі дағдыларды игеруге көмектеседі. Маңызды жайт, «орындау арқылы үйрен» қағидасына сәйкес, бұл бағдарлама нарықтық экономика мен бизнес негіздері бойынша теориялық білім берумен қатар қолданбалы білім сипатындағы салаларды да қалыптастырып отырады.

2005 жылдан бастап Орталығымыз «Экономика мен менеджментті үлгілеу», «Титан» және «Әрекеттегі банктер» атты экономикалық компьютерлік ойындар бойынша Республикалық дистанциялық жарыстарға қатысып келеді. Оған қоса, оқушыларымыз жыл сайынғы өткізілетін Экономика бойынша республикалық олимпиадаға қатысып, жүлделі орындарды иеленіп отырады және балаларымыз ҚБҰУ, ХБА, ҚазЕжәнеӘҚА және ХАТУ жоғарғы оқу орындарында оқу гранттарының иегерлері атанып жүр. Сондай-ақ, былтыр қыста Сингапурда өткен Азиаттық-Тынық мұхит жарыстарына Қазақстан атынан дәл біздің тобымыздың қатысқандығын мақтанышпен айта аламын. Еліміздің мұндай жарыстарға алғашқы қатысуы еді және бұл біздің өңірдегі тәлім алушы балалардың жоғары деңгейдегі жетістіктерінің мойындалуы деп білемін.

Бағдарлама шын мәнінде қызықты және бірегей болып табылады. Біздің балаларымыз жеке тұлға ретінде қалыптасады, бойларындағы көшбасшылық қасиетті шындайды және олар өздерінің ең маңызды шеберлігі - топпен жұмыс істеу, барлығына және барлығы үшін жауапты болу дағдыларын дамытады. Себебі, бағдарламаның тәжірибелік бөлімінде топпен жұмыс істеу қарастырылған - мұнда, егер топтың әрбір мүшесі өз білімі мен жігерін барынша салмайтын болса, онда топ жеңіледі. Мысалы, «Экономика мен менеджментті модельдеу» атты экономикалық ойын барысында топ үшін белгілі бір өнім түрін шығаратын виртуалды өнеркәсіп құрылады. Топтың әр мүшесімен қабылданған шешімдер мен әрекеттерге байланысты өнеркәсіптің пайда табуы, оның сәтті дамуы немесе дағдарысқа ұшырауы анықталатын болады. Бұл балалар үшін бизнестің жұмыс істеу жолдары туралы түсінік беретін жақсы мектеп.

Қызылордалық балалардың басым бөлігі бизнес пен экономика әлеміндегі өз жолдарын осы JA бағдарламасының арқасында таңдады десем артық

айтқандық емес. Кейбір балалар дәріс алуын тәмамдап үлгерді, енді олар Қазақстан аумағымен бірге шетелдерде де білікті маман иесі атанып жүр.

- Junior Achievement бағдарламасы шеңберінде мемлекетпен, компаниялармен бірге жұмыс істеу жұмыстары жүргізілуде ме?

- Біздің құрылған алғаш күнімізден бастап қолдау көрсеткен «ПетроҚазақстан» компаниясының арқасында орталығымыз өз қызметін JA өңірлік орталық ретінде 2000 жылдың сәуір айынан бастады. Орталық үшін жылдар бойы бөлінген қаражат Қызылорда облысы оқушыларына нарықтық қатынас заңдарын меңгеруге мүмкіндік берді. Әлбетте, «ПетроҚазақстан» компаниясының қолдауынсыз біз осы күнгі құрмет пен нәтижелерімізге қол жеткізе алмас едік.

Құрылған сәттен бастап, біз облыстың білім департаменттерімен және Кәсіпкерлер қауымдастығымен бірге жұмыс жасап келеміз. ҚР Білім және ғылым министрлігінің қолдауымен орталығымыздың оқушылары 2008 жылдан бастап жыл сайын өткізілетін экономика саласындағы республикалық

Junior Achievement™ (JA)

экономикалық білім саласындағы ең көне (1919 ж. құрылған), ең ірі және қарқынды дамып келе жатқан коммерциялық емес мекеме болып табылады. JA мекемесі әлемнің 113 елінде 36 тілге аударылған бағдарламаларды әзірлеп, жүзеге асырады. Мекеменің құрылған сәтінен бастап бұл бағдарламалар шамамен 40 миллион адамға өз пайдасын тигізді. 2001 жыл мен 2014 жыл аралығында Қызылорда облысы бойынша 300 мыңға жуық оқушы JA бағдарламасына қатысты.

2006 жылы Білім және ғылым министрлігімен бағдарлама еліміздің экономикалық оқу орындарына ұсынылды және ол Қазақстанның барлық өңірлерін қамтыды. «Джуниор Эчивмент Қазақстан» қоғамдық қоры - бұл орта мектептің жоғарғы сатысына арналған экономика және бизнес саласындағы бағдарламаларды ілгерілету мен дамыту бағытында мақсатты және кешенді жұмыс жасайтын Қазақстандағы бірден бір қор болып табылады. Толығырақ мәліметті «Джуниор Эчивмент Қазақстан» сайтынан - <http://www.junior.kz/> таба аласыз.

жарыстарға қатысып келеді. 13 жылдан астам уақыт бойы біз бағдарламаның «Мектеп компаниясы» атты тәжірибелік бөлімі бойынша Қостанай, Павлодар, Шымкент, Тараз, Ақтөбе және Байқоңыр қалаларының өнер мектептері мен Оқушылар сарайларымен жұмыс жасап келеміз.

- Педагог ретінде, ана ретінде, баланың білімге деген құштарлығын арттыру мақсатында қандай кеңес берер едіңіз?

- Баламен бірге оқу керек, оның игерген жаңа білімі мен жетістіктеріне шынайы қуана білу қажет дер едім.

- Балаңыздың қай салада дарынды екендігін қалай анықтауға болады?

- Дарынсыз бала болмайды дегеніме сеніңіз. Біздің лагерімізде 19 үйірме жұмыс істейді; барғысы келетін үйірме түрін әрбір бала өзі тандайды, кейбір балалардың 2 немесе 3 үйірмеге қатысып жататын жағдайлары да кездесіп жатады. Ауысым соңында балалардың қатысуымен өтетін концерттерге келген және олардың үйірме жұмыстарында жасаған дүниелерін көрмемізден көрген ата-аналар өз балаларының ән салу, билеу, музыкалық аспаптарда ойнау, сурет салу, тоқу сияқты өнерлерінің бар екендігіне танданып жатады.

Менің пайымдауымша, бұл сұраққа баланың өзіне жауап табуға мүмкіндік берген дұрыс. Балаға уақыт пен мүмкіндік беруге тырысу керек, әрине.

- Жеке басыңыздың басты жетістігі ретінде нені айтар едіңіз?

- Менің ұлым - менің ең басты жетістігім. Қазір ол Қазақстан Мемлекеттік Заң Академиясының 3-ші курс студенті.

- Заманауи әйел - бұл ана және жар, қыз және қайын сіңді, қызметкер және бизнес-леди. Осы рөлдердің қайсысы ең күрделі?

- Менің ойымша, бұл - ана мен бизнес-ледидің үйлесімділігі. Және кей жағдайда бүгінгі таңда өзіміздің көптеген әйелдеріміз осындай түбегейлі қарама-қарсы рөлдерді сәтті орындап келеді.

- Алдағы келе жатқан көктем мерекесіне байланысты компания қызметкерлеріне деген ізгі тілектеріңіз.

- Көктем - жандану мен жаңару мезгілі. Жылдың бұл кезеңінде адам ерекше бақытты болуды және өз жақындарына бақыт сыйлауды қалайды. Баршаңызға тілерім, лайым өмір сағаттарыңыз үнемі көктем мезгілін көрсетіп тұрғай!

МЕЙІРБЕКОВА ЛӘМИЛЯ ТӘКЕНҚЫЗЫ

Балет мектебінің директоры, ОҚО

- Сіз Балет мектебінің ашулынан бастап осындасыз. Барлығының қалай басталғанын және мектептегі жұмыс Сізге қалай әсер еткені туралы айтып беріңізші.

- Біздің мектебіміздің негізін 1998 жылы менің жұбайым қазақстандық белгілі балетмейстер Б.А. Мейірбеков қалады, бұл мектеп ҚР алғашқы жеке балет мектебі болды. Мен әкімші лауазымынан бастадым, ал марқұм жолдасым дүниеден өткеннен кейін мектеп басшылығын қолыма алдым. Басында өте қиын болды, бірақ Болат Атаханұлының ісін жалғастырамын деген тілегім маған күш беріп, өзімді сенімді ұстай бастадым, алға мақсат-міндеттер қойып, жоспарлауды және оларға міндетті түрде жетуді үйрендім.

Бастапқы кезеңнің қиыншылықтарына қарамастан 15 жыл ішінде көп нәрсені бастан өткізіп, көп нәрсеге қол жеткіздік. Бүгінде біздің мықты командамыз бар, жоғары дәрежедегі кәсіби педагог-хореографтарымыз, барлық істі көтеріп кететін бірлігі жарасқан ұжымымыз бар. Мектебімізде жыл сайын 260 балалар білім алады. Ұжымымыз бірнеше мәрте қазақстандық және халықаралық байқаулар мен фестивальдардың лауреаты атанды. Бірақ ең бастысы - балалар дәл біздің мектепте оқығысы келеді, ал ата-аналар балаларын осында алып келгісі келеді, бұл дегеніміз біздің хал-ахуалы жақсы ортаны жасай алғанымызды білдіреді.

Жұмысың қалаулы болуы керек, сонда ғана оған жан-тәніңмен беріліп, оны шын мәнінде жақсы атқара аласың. Менің бұл тұрғыда жолым болды. Әйел өмірінің үлкен қуанышы болатын балалармен күнделікті бірге қауышумен қатар менің өмірімде нағыз әсемдік әлемі - балет бар. Мен бақылау жұмысын немесе емтихан тапсыру алдында балалармен, ұстаздармен бірге қатты қобалжымын, кезекті есептік концерттен кейінгі балалардың бақытты болуы, ата-аналар аузынан естіген жылы лебіздер және жанкүйерлердің тамаша өнерді құрметтеп жатқаны мен үшін үлкен қуаныш. Керемет нәтиже беретін және дұрыс жолға қойылған жұмыс - міне, әрбір басшы үшін ең маңыздысы осы.

- Мектепте оқуға үміттілерді қандай көрсеткіштер бойынша таңдайсыз?

- Ең алдымен баланың хореография саласында ары қарай дамуына

қажетті жақсы дене бітімі мен табиғи дарындылығы. Оларға музыкалық есту қабілеті, дене икемділігі, адымы, созылғыштығы мен аяқ алқымы, жақсы есте сақтау қабілеті, сондай-ақ биік секіруі жатады. Тағы да ең маңызды, тіпті міндетті қабілеттердің бірі - бұл баланың дамуға және күнделікті қажымас еңбекті қажет ететін жақсы нәтижелерге қол жеткізсем деген ниеті.

- Балерина болу үшін жігерлік қана жеткіліксіз. Балалармен жұмыс істеудің қиындығы неде?

- Болашақ балериналар мектепке бала жасында келеді. Бастауыш сыныптарда (5-8 жас) балалар музыкалық-ырғақтық қимылдар пәнін оқиды; 8-9 жасынан бастап оқу күрделене түседі, олар классикалық және қазақ билерін, саусақтармен билеуді және халықтық-сахналық биге үйренеді. Оқу 8 жылға со-

Білімі:

1978 - Қарағанды кооператив институты, экономист

Мансабы:

1998 - облыстық сауда басқармасы, ОҚО

1998-2008 - Балет мектебі, әкімші

2008-2011 - Балет мектебі, директордың міндетін атқарушы

2012-қазірге дейін - Балет мектебі, директор

Марапаттары:

ОҚО әкімдіктерінің дипломдары, ОҚО білім департаменті мен мәдениет басқармасының құрмет грамоталары

зылады. Балалар, әсіресе кішкентай балалар мектепке үлкен құлшыныспен келеді, ал олардың ата-аналары балаларының бастамаларын барынша қолдайды.

Балаларды жақсы көру керек, ал баланы түсіну мүлде қиын емес - тек қана өзіңді соның орнына қойсаң болғаны - бір кездері біз де бала болдық қой. Балалық жас - бұл адалдық, ашықтық және пәктік кез. Алайда бастауыш сынып балаларын хореография ежелеріне оқыту да оңай шаруа емес және мұндай дарын кез келген мұғалімге берілмейді, мұндағы ең бастысы әрі ең қиыны - үлкен шыдамдылық пен әрине, хореографиялық шеберлікке оқытудың керемет дағдылары. Біздің ұстаздарымыз әрбір оқушысына жаны ашып, өзінің барлық білімі мен тәжірибесін төгеді, әрбір оқушының жүрегіне жол тауып, барын салады.

Мәселен, аяқ саусақтарында билеу аса қиын сабақ болып табылады. Пуантпен тұру үшін табан мен аяқ бұлшық еттері мықты әрі мығым болуы қажет. Мұғалімдеріміздің көмегі мен болашақ балериналардың табысқа жетем деген тілегі барлығын - қажауды да, бұлшық еттер мен табанның ауруын да, физикалық шаршауды да жеңіп, төзімді болуға көмектеседі.

- Оқушыларыңыздың арасында балетті болашақ мамандық ретінде таңдайтындары көп пе?

- Балет мектебін аяқтағаннан кейін көптеген түлектеріміз жоғарғы оқу орындарында да хореография саласында оқуын жалғастырады. Мысалы, біздің түлектеріміз бен оқушыларымыз Шымкенттегі ОҚО Опера және балет театрының балет труппасы құрамында өнер көрсетіп жүр. Біздің бір түлегіміз Мәскеудегі ГИТИС-та оқуын жалғастыруда.

- Мектептің бүгінгі мен болашағы жайлы әңгімелеңізші.

- Балет мектебі жоғарғы оқу орындарымен тығыз қарым-қатынас орнатып, әрекеттес болып келеді - мысалы, Оңтүстік-Қазақстан мемлекеттік университетінің студенттері бізден тәжірибеден өтеді. Бізде бірнеше рет балет өнерінің мэтрлері - өнерге еңбегі сіңген қайраткерлердің, ҚР халық әртістері мен қазақстан театрларының прима-балериналарының шеберлік сыныптары өткізілді. 2008 жылы Балет мектебімізге АҚШ балетмейстерлері келіп, мектебіміздің оқушыларымен

бірге көпшілікке арналған концертте модерн стиліндегі бірактілі балетті билеп көрсетті.

Сонымен қатар біз жыл сайын есептік концерт өткіземіз. Балалар көрермен ретінде келген ата-аналары мен ата-әжесіне бір жыл бойы үйренгендерінің барлығын көрсетуге тырысып, опера және балет театрының сахнасына қуана шығады. Есептік концерттен кейінгі бал-бұл жанған балаларымен бірге концерт залынан шығып бара жатқан ата-аналардың ризашылығын көру шын мәнінде үлкен бақыт.

Міне, 14 жыл бойы Балет мектебі Сайрамдағы балалар үйімен тығыз байланыс орнатып келеді. Жыл сайын мектебімізге аталған балалар үйінің 20-30 тәрбиеленушісі келеді, мұнда ұл балалар тегін оқытылады, ал қыздардың оқуын «ПетроҚазақстан» компаниясы қаржыландырады. Біздің алғашқы түлектеріміз болған Сайрам бала-

лар үйінің балалары Балет мектебін бітіргеннен кейін хореография мамандығы бойынша жоғары білім алып, қазіргі уақытта облыстық опера және балет театрында, би ансамбльдері мен бейінді жоғары оқу орындарында жұмыс істеп жүр, және әлі күнге дейін мектеп туралы жылы лебіздерін білдіреді.

Қазір біз орасан зор қойылым П.Чайковскийдің «Шерткіш» (ред. - «Щелкунчик») екіактілі балетін дайындап жатырмыз. Бұл балет-спектакль Қырғызстанның халық әртісі, сол елдің опера және балет театрының бас балетмейстрі К.К. Сыдықовпен біздің Балет мектебіміздің негізін қалаушы, ҚР өнерге еңбегі сіңген қайраткері Болат Мейірбековты еске алу мақсатында қойылған еді. Қойылым Балет мектебінің 15 жылдық мерейтойына арналған салтанатты мерейтойда сәуір айының соңында көрсетілетін болады.

Мектебіміздің өркендеуі үшін барлық күш-жігерімді салып, Болат Атаханұлының ісін одан ары дамытқым келеді. Сіздің компанияларыңыздың тұрақты түрде қолдау көрсетіп келе жатқанына білдірер алғысым шексіз. «ПетроҚазақстан» Балет мектебінің сонау құрылған сәтінен бастап оның қалыптасуы мен нығаюына бағасыз үлес қосып келеді. Бізді қолдай отырып, сіздер көптеген оңтүстік қазақстандықтарға хореография өнеріндегі шығармашылық қабілеттерін ашуға мүмкіндік бердіңіздер.

- Сіздің ойыңызша, қоғам балетті бағалауға үйретуге бола ма?

- Балет өнері - дегдарлы өнер. Оған басқа да жақсы кітапқа, спортқа секілді жақсы деген атаулыға үйрететін тәрізді жастай үйрету қажет. Балет қойылымдарына, театрға апару қажет. Жақсы қойылымдар өте көп, бірақ егер балалар жайлы айтатын болсақ,

мәселен, біздің балалар И.Морозовтың «Айболитін», Р.Салаватовтың «Қар ханшайымын» және П.Чайковскийдің «Шерткішін» қатты ұнатады.

- Өзіңіздің басты жеке жетістігіңіз деп нені айтар едіңіз?

- Әйел ретінде әрине, отбасым, балаларым. Маман ретінде - көптен бері менің екінші үйіме айналған Балет мектебі. Шепті ұстау үшін барлығымыз - біздің тату әрі кәсіпқой ұжымымыз көп еңбек етіп, балаларды осынау ұлы өнерге үйрету жолында барлық ынта-жігеріміз бен білімімізді салып, жалғастыра түсеміз!

- Ауыр жұмыс күнінен кейін сізді не нәрсе қуантады?

- Көбінесе өте қиынға соғады, дегенмен үйінде балаларыңның күтіп отырғаны, күлкісі көңіл көтеретін сүйікті немерелеріңнің қасында болу үлкен бір ғанибет.

- Наурыз бен 8-Наурыз - көктемнің керемет мерекелері. «ПетроҚазақстан» қызметкерлеріне қандай тілек білдіресіз?

- Бірлік пен бейбітшілік, жақсылық пен келісім мейрамы Наурыз әрбір отбасына бақыт әкеледі. «ПетроҚазақстанның» барлық қызметкерлерін құттықтай отырып, денсаулық пен бақыт тілеймін, осындай жарқын мейрам бізге, біздің елімізге молшылық пен тыныштық әкелсін.

Ал нәзік жандылар қауымына 8-Наурыз Халықаралық әйелдер күнінде мынадай өлең жолдарын арнағым келіп отыр:

Құрметті «ПетроҚазақстан» ханымдары!

*Сіздерге өмірдің барлық байлығын,
Денсаулық пен бақыттың базарын,
8-наурыз әйелдер мейрамынан
Жарқын-жарқын із қалуын тілеймін!*

Бүгінгі таңда «ПетроҚазақстан» компаниясы өзінің қызмет атқаратын өңірлеріндегі (Қызылорда және Оңтүстік Қазақстан облыстары) ең ірі демеуші болып отыр. Компанияның әлеуметтік жобаларын сондай-ақ Алматы және Астана қалаларында да жүзеге асырылып келеді. Тек 2013 жылдың ішінде «ПетроҚазақстан» қайырымдылық және демеушілік шараларына 1,7 млн. АҚШ долларынан астам қаражат жұмсады, және оған қоса облыстық Меморандумдар аясында 4 млн. АҚШ доллар (ҚЗО - 3 млн. дол., ОҚО - 1 млн. дол.) мөлшеріндегі сома бөлінді. Компанияның көмек көрсету салалары әрқилы болып келеді және олардың ауқымына балаларға, әлеуметтің әлжуаз топтары мен ардагерлерге көмек көрсету, сондай-ақ, спорт, салауатты өмір салты, мәдениет пен білім салаларын дамытуға және дарынды жастарды қолдауға бағытталған жобалар кіреді. Меморандумдар шеңберінде өңірлерде әлеуметтік маңыздылыққа ие ірі инфрақұрылымдық жобалар жүзеге асырылып келеді. «ПетроҚазақстан» компаниясы өзінің әлеуметтік белсенділігі үшін түрлі марапаттарға ие болды. Солардың ішіндегі соңғысы 2013 жылы ПҚОП иеленген «KAZENERGY SHOW ROOM» конкурсының шеңберіндегі «Social Responsibility Prize» номинациясы бойынша берілген марапат еді.

ШАТАЕВА АҚМАРАЛ БАУБЕКҚЫЗЫ, Алматы қ. №2 балалар үйінің директоры

- Сіздің балалар үйіне директор болуыңыз қалай болды? Өзіңізді қандай директор деп санайсыз?

- 2004-2009 жылдары мен ЮНЕСКО клубының Ә.Қастеев атындағы Алматы бейнелеу өнері мен техникалық дизайн мектебінде директордың тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары қызметін атқардым. Бұл мен үшін маман ретінде өткен тамаша «мектеп» болды, себебі, біздің директорымыз Ханзада Есенова өзінің орынбасарларына өте қатаң талап қоятын еді, дербестікті, ұжымдық мәселелерді шешуде бірегей тәсілдер қолдануды, шапшаңдық пен жұмысқа жан тәнімен берілуді талап ететін. Оның үстіне ерекше және дарынды балалармен жұмыс жүргізетінімізді әрдайым ескеру қажет болатын. 2009 жылы мен сол кісінің кеңесі бойынша №2 балалар үйі директоры лауазымының бос орнына жарияланған конкурсқа қатыстым. Жұмысқа қабылдау сұхбатынан өту барысында, балалар үйінде қалай жұмыс жасамақсыз деген сұраққа мен: «Мен - өз баламның анасымын. Мен өз ұлымды қалай жақсы көрсем, өзімнің жаңа балаларымды да солай жақсы көрер едім» деп жауап бердім. Мен бойымдағы барлық махаббатты, бар білімімді және Ә.Қастеев атындағы мектеп қабырғасында жиған барлық педагогикалық және шығармашылық тәжірибемді сол балаларға арнағым келді және сол қорымды осы күнге дейін балаларыма арнап келемін.

Әрине, менің бойымды бұл балалар қандай балалар, мені олар қалай қабылдайды, олардың жүрегіне жол таба алар ма екенмін деген қорқыныш ұялағаны рас. Бірақ, міне бес жылдай уақыт өтті, көп нәрсе өзгерді, біз өсеміз, өзгереміз, бірақ ең бастысы - бәрімізді адами сүйіспеншілік сезім біріктіреді.

Өзімді тек әкімшілік, ұжымдық, қаржылық және басқа да мәселелер турасында шешім шығарғанда, ресми құжаттарға қол қою және мөр басу кезінде директор ретінде сезінемін, ал күнделікті өмірде, балалардың ортасында мен - жай ғана анамын. Балаларға деген күтімім басқа да қазақстандық аналардың күнделікті қамы - дәмді тамақтандыру, сәнді киім мен аяқ-киім кигізу, сабақ үлгерімдерін қадағалау, балалармен демалыс күндері тауға шығу, театрға бару, отбасылық мерекелерге дайындалу, үйірмелер мен қосымша сабақтарға қатысуын қарастыру, кешкісін ересек балаларыммен бірге

шай ішіп, оларды ойландырып жүрген мәселелер жайлы әңгіме-дүкен құру, «Алтын Ұя» өміріндегі саяхаттар мен қызықты оқиғаларды еске түсіру.

- Балаларыңызбен жұмыс істеудегі ең басты нәрсе не?

- Бастысы - балаларды жақсы көру. Оларды жақсы көретініне, опасыздық жасамайтынына сендіру, ересектерге қайта сенім артуға үйрету. Ананың қарапайым ыстық алақанына зәру балаларды бойыңыздағы жылуыңызбен, мейіріміңізбен, қамқорлығыңызбен жылыту. Біз шын мәнінде тату отбасымыз, «Алтын Ұя» өмірінде мынандай бір дәстүр орын алған - ересектер: «Бізбен бірге өмір сүретіндер...» деген сөз тіркесін бастайды, - ал балалар болса, сол сөз тіркесін: «ең тамаша балалар!» деп жалғастырады.

Біздің ең негізгі міндеттеріміздің бірі балаларды дербес және отбасылық өмірге бейімдеуге және әлеуметтендіруге бағытталған мақсатты түрде жоспарланған жұмыс жүргізу болып табылады. «Алтын Ұя» аясында «Балалар үйіндегі балалардың өзін-өзі басқару органдары» бағдарламасы бойынша жұмыс ұйымдастырылып, жүргізіліп отырады. Мұнда үкіметтегідей «Парасатымызда» өз президентіміз, вице-президентіміз, министрлеріміз де бар. Біздің Үйіміз екі үкімет органдарынан тұрады, олар - педагогикалық кеңес және балалардың өзін-өзі басқарудағы «Парасат» органдары. Және де мен әрдайым балалардың ойларын үлкен ықыласпен тыңдаймын, бұл мен үшін көп жағдайларда өз көмегін тигізіп отырады.

Үйімізде орасан жұмыс жасалу үстінде, және көптеген ұжымдық мәселелер өзін-өзі басқару кеңесімен ересектерше жауапты әрі іскери түрде шешімін тауып отырады: мәселен, мерекелерді ұйымдастыру мен жүргізу бойынша демеушілермен келіссөздер жүргізуді «Парасат» өзін-өзі басқару органы өз мойнына алды. Балалар келіссөздер жүргізуді, іскери хат дайындауды, балалар үйіндегі өткізілетін жалпы іс-шараларға сценарий жазуды, іс-шараларды дайындап, өткізуді үйренді. Біз балалардың қоғамдағы дербес өмір сүруіне дайындауда расында да ауқымды жұмыс жүргізіп келеміз.

- Балалармен қандай да болма-сын қиын жағдайлар болды ма? Баланың балалар үйінен қашып кету жағдайы орын алды ма?

- Кез келген отбасында өмірдің қиын сәттері болып тұрады ғой. Біздің әрбір баламыз - бұл өзіндік тарих, азап тәжірибесі, толқулары мен ең жақын адамдардың сатқындық әрекеттері. Бір қарағанда шешімі жоқ түйінді отбасымыздың барлық мүшелерінің қатысуымен шешу үрдіске айналған және де олардың ішінде басқаның қайғысына қабырғасы қайыспаған жан қалмайды.

Білімі:

1992-1997 - ҚазМУ, қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі

Мансабы:

1992-1993 - аға тәлімгер, Төле би ауданы, Ленгір қ.

1993-1996 - үйірме жетекшісі, Оқушылар сарайы, Ленгір қ.

1997-2000 - Ленгір қ. мектептерінің қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі

2000-2004 - қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі, №146 ЖБМ, Алматы қ.

2004-2005 - тәрбиелеу жұмысы мен рухани даму жөніндегі маман, Гуманитарлық Заң Академиясы, Алматы қ.

2005-2009 - директордың тәрбиелеу жұмысы жөніндегі орынбасары, ЮНЕСКО клубы - Ә.Қастеев атындағы бейнелеу өнері және техникалық дизайн мектебі

2009-қазірге дейін - №2 балалар үйінің директоры, Алматы қ.

Марапаттары:

«Педагогикалық қызметтегі табыстары үшін» берілген Ы. Алтынсарин атындағы медаль (педагогикалық қызметтегі еңбектері үшін)

Оқиғалардың бірі...Көккөзді елгезек балақай. Анасы ұлын «көгілдір әзәзілге» айырбастап алған. Бала өзі би - өзі қожа, амалын таба күн көріп, көшеде өсті. Ал енді міне, өзіндік тәртібі мен талаптары бар балалар үйіне қамалды, бұл жер көшедегі сабақ жоқ, үй тапсырмасы жоқ, қоңыр күздің аяғына дейін ескі көрпеге оранып күркеде жататын өмір салтына қарама қайшы еді! Бала қашып тынды, оны іздестіру жарияланды. Күндер өтті, апталар мен айлар өтті, ұйқысыз түндер өткіздік, оның болуы ықтимал барлық аймақтарды кездік, түнгі мезгілде Алматы қаласынан жүздеген шақырымда жатқан төңіректерді араладық. Соңында балалар үйінде балалардың жарқын дауыстары шықты: «Алақай, табылды» Біздің «Гекльберри Финн» мырзамыз көше кезгенде тамаққа қалай қолжеткізгендігін, іздестіру шараларын жүргізгендерден қалай және қайда тығылғанын, жасырынып жатып сыртынан бақылағанын, үлкендердің оны қалай іздегенін рақаттана әңгіме етіп, айтып отыр екен.

Балақай дөрөкіленіп кетіпті, көшенің қылықтары есіп тұр, оқу денгейі төмендеп кеткен. Өткізіп алған сабақтарын қуып жету оңайға соқпады. Бірақ біз күн демей бар ынтамызды салып, оны балалық әлемге, өзінің отбасына қайтарып алдық. Қазір біздің қашқын баламыз белсенді колледждердің бірінде студент, техникамен шұғылданады, бізге автокөлік жөндеу жағынан көмегін аямайды. Ал оны өз баласындай бағып-қағатын, еркектерше тәрбие беріп, жұмыс орындауды үйрететін біздің көлік жүргізушімізді ол «Әке» деп атайды. Ол ер жетіп, есейген және техникадан бөлек, өлеңді көркемдеп оқиды, поэзияны жаны сүйеді. Қазір ол өзінің «еркіндіктегі өмірін» жымия отырып еске алады, ал «Неге қаштың» деген сұраққа «Ақымақ болғам ғой, сені жақсы көретін, сен үшін алаңдайтын адамдардан қашуға болмайтынын білмеппін, бұл менің үйім, менің отбасым» деп жауап берді.

- Бүгінгі таңда балалар үйінде қандай қосымша білім беру сабақтары жүргізіліп жатыр?

- Балалар үйінде 10-нан астам үйірме түрлері мен секциялар жұмыс істейді, олардың ішінде қазақ тілі үйірмесі, акробатика және гимнастика секциясы, қолданбалы және қазақтың ұлттық шығармашылығы үйірмесі, домбыра үйірмесі, хорда ән айту және вокал үйірмесі, би және театр үйірмесі және «Әлеуметтік-тұрмыстық бейімделу» үйірмесі. Балалар үйірмелер мен секцияларға шын ниеттерімен қатысады. Ал басқа да қарапайым отбасында өмір сүріп жатқан балалардың барлығы дерлік

осындай өзін-өзі дамыту мүмкіндіктеріне ие бола бермейді. Мысалы, қолданбалы және қазақтың ұлттық шығармашылығы үйірмесінде балалар киізден, жүн мен теріден тамаша бұйымдар жасап шығарады, содан кейін оларды балалар үйіне келген қонақтарға олардың өмірлеріне бейқам қарамағандары үшін ризашылықтарын білдіру мақсатында сыйлық ретінде тарту етеді. Біздің «Кел, билейік!» би үйірмесі балалар үйінде және одан тыс басқа да аймақтарда кеңінен танымал.

Оған қоса, балалар «Алтын Ұя» аясында жұмыс жүргізіп отырған клубтарға да барып тұрады. «Мамандықтар әлемі» атты клуб кәсіптік бейімделу жұмысымен айналысады, «Кодексте» балалар құқықтық тәрбие алады. «Эколог» клубында балалар үйінің аумағын көгалдандырумен шұғылданады. «Атамекен» клубында тәрбиеленушілер қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен дәстүрлерін үйренеді және еліміздің тарихымен танысады. 2012 жылдың шілде айында 28 тәрбиеленуші - «Атамекен» клубының мүшесі ретінде Қазақстанның Тараз, Түркістан және Шымкент қалаларындағы тарихи қасиетті өңірлерге саяхаттап қайтты.

- Балалар үйіңізден бала асырап алу жағдайы жиі болып тұрады ма?

- Бала асырап алушылар жиі жағдайда 3-4 жасқа дейінгі балаларды армандайды, көбіне асырап алу жағдайын құпияда сақталғанын және баланың алғашқы қадамынан бастап тәрбиелегенді қалайды. Біздегі балалар 7-18 жас аралығында. Біздің Асырап алушы ата-аналардың мектебіне келген әлеуетті асырап алушылар таңырқап: «Иә, балаларыңыз өте керемет екен, бірақ бізге керегі кішкентай балдырған еді...» деп жатады. Асырап алушы болашақ ата-аналардың қоятын шарттарының бірі асырап алынатын баланың жақын туыстарының болмауы. Біздегі балалардың тек 19-ы ғана жетімдер болып табылады, ал қалған балалар ата-аналарының қамқорынсыз қалғандар есебінде: олардың ата-аналары ата-аналық құқықтарынан айырылғандар не іздестірілуде, немесе бас бостандықтарынан айырылғандар. Әрине, біз бала асырап алу жөнінде үлкен жұмыс жүргіземіз, ұл балаларды да, қыз балаларды да асырап алып жатады, бірақ мұндай жағдайлар біз қалағандай жиі болып тұрмайды.

- Мысалы, егер адам баланы асырап алуға дайын емес, бірақ оның баламен бос уақытын бірге өткізіп, көмек көрсеткісі келеді делік - ол адам не істей алады? Патронат дегеніміз не

және сіздің оған деген көзқарасыңыз қандай?

- Біз әрбір баланың отбасында өмір сүру құқығының жүзеге асырылуын қалаймыз. Баланы отбасына белгілеудің бірнеше түрі бар: асырап алу, қамқорлыққа алу, патронаттық тәрбие беру және қонақтық отбасы. Егер адам бала асырап алуға әлі дайын болмаса, онда балаға көмек көрсетіп тұру ниетімен бос уақытын бірге өткізіп тұру үшін, тәрбиеленуші баланы қонақтық отбасына рәсімдеуге болады. Сонда ғана баламен жақынырақ танысу мақсатында оны демалыс күндері және каникул кезінде алып кетіп тұруға болады.

Келесі қадам патронаттық отбасы болып табылады. Екінші мәрте жетім атанудың, күткен үміттердің ақталмай қалуынан болатын адами қайғы қасіреттердің алдын алу мақсатында, патронаттық тәрбиелеу әрекеті қажетті бөлім болып табылады. Мұндағы негізгі мақсат - баланы әлеуметтендіру, отбасындағы өмір тәжірибесін алу, ал болашақ ата-аналар үшін - өз мүмкіндіктерін шынайы түрде бағалау. Патронат мерзімі бір жыл және одан ұзақ болуы мүмкін.

Алматы қаласының балалар үйлерінде Асырап алушы ата-аналар мектебі (ААА) қызмет атқарады, ал біздің мектеп символдық түрде «Ақ жол» деп аталады. Біз балаларды ата-аналарына, жаңа өмірге ақ жолмен шығарып саламыз. Асырап алудан үміткер болған ата-аналар ААА мектебінен машықтанады және балаға қараудағы психологиялық-педагогикалық тәсілдерді үйренеді, мамандардан қажетті көмек алады. Ал балалар болса, асырап алатын немесе патронаттық отбасында өмір сүруге дайындық бойынша психологиялық сынақтан өтеді. Балалармен психолог маманы жұмыс жүргізеді, баланың жаңа өмір салтына бейімделу жөнінде жұмыстар жасалады.

Біздің есігіміз әрқашан ашық, «Алтын Ұя» отбасы қонақтарын әрдайым қуана қарсы алады. Бізге балалармен жұмыс жасау үшін еріктілер және студенттер келіп тұрады. Олар балалармен тренингтер, концерттер, спорттық іс-шаралар жүргізеді, қоғамдық қорлар біздің тәрбиеленушілердің әлеуметтенуі мен бейімделуіне көмегін тигізеді.

- Қарапайым адамдар, мемлекет тәрбиеленушілерге қандай қолдау көрсете алады?

- Қазіргі таңда ата-аналарының махаббатынан, жанұясынан айырылған балаларға мемлекет тарапынан көмек белсенді түрде көрсетілуде. Балаларды 4 мәртелік толыққанды тамақтандыру,

Ойнау бөлмесінде / В игровой / In the game-room

киіндірумен қатар, мемлекет мектепті үздік тәмамдаған тәрбиеленушілерге оқу гранттарын ұсынып отыр. Бірақ, әлбетте, әрбір жетім бала үшін өміріндегі ең маңызды нәрсе – бұл жеке тұрғын үйі. Балалар үйінің алдыңғы тәрбиеленушілері өз пәтерлерінің кілтін ала бастады. Бұл үшін де мемлекетімізге деген алғысымыз шексіз.

Достарымыздың қолдауының арқасында балаларымыз Қазақстанның түрлі қалаларында, тіпті шетелде - атап айтқанда Оңтүстік Кореяда болып қайтты. Қарапайым адамдар да бізге ықпалсыз қалып жатқан жоқ. Сол кісілер балаларды Шыңбұлақ таулы курортына, Медеу биік таулы мұз айдынына, Алматы қалалық жануарлар әлеміне, көрмелерге, театрлар мен мұражайларға экскурсия ұйымдастыруға, «Пинокио» ролик клубына, кинотеатрларға бару іс-шараларын жүргізуге көмектесіп тұрады.

Біздің үйіміз «Ардагер» ардагерлер үйімен тату қарым қатынаста, ардагерлер мен балаларымыздың арасында бауырмал жылы қарым-қатынастар орнаған, әжейлер өз немерелеріне арналғандай етіп жылы шұлықтар тоқып беріп жатады, оларға қамқорлық танытады, біз ардагерлермен бірлесе отырып, мерекелер ұйымдастырып тұрамыз, қолөнерімен шұғылданамыз. Бұл адамдардың біріне бірі деген қарапайым қамқорлығы қарттар үшін де, балалар үшін де өте маңызды.

Біздің тұрақты демеушіміз және досымыз «ПетроҚазақстан» компаниясы. Осы компанияның көрсеткен көмегінің арқасында Балалар үйіміздің барлық терезелерінде жаңа дизайнерлік қалың перделер ілулі тұр, бөлмелеріміз үлкен талғамдылықпен және жылы жайлылықпен жасақталған.

- Балалар үйіндегі ыстық ұяларының ұшқан балапандардың тағдыры әрі қарай қалай қалыптасады? Түлектеріңізбен байланысып тұрасыздар ма?

- №2 балалар үйінің тәрбиеленушілері ҚР жоғарғы оқу орындарында алғашқы студент атанған жастардың қатарында болды, балалар үйінің «бірінші қарлығаштары» 1993 жылы жоғары білім алу мүмкіндігіне ие болды. Ол кезде ешкім де сене қоймады: «балалар үйінің түлектері және жоғары білім? Бұлар 11-ші сыныпты аяқтағандар ма? Мүмкін емес!». Олар арттарынан ерген інілері мен сіңділері үшін үлгі бола білді. Осы балалар үйі ашылған күнінен бергі 23 жыл ішінде 40 бала жоғары білім дипломдарының иегерлері атанды. Бұл Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, ХБА, Политехникалық университет, Еуразиялық университет сияқты қазақстандық ЖОО-мен бірге мысалы, Каирдегі Александрия университеті сияқты шетелдік жоғары оқу орындары да болып табылады. Бұл балалар алдағы қиындықтарға мойымай, асулардан асып, мақсаттарына жете алатындықтарын баршаға дәлелдеп берді.

Түлектердің басым бөлігімен ізгі адами қатынастар қалыптасқан. Өзіміздің үлкен отбасымызда дәстүрлі түрде өткізілетін мерекелерде «Алтын Ұя» отбасына түлектеріміз қонаққа келіп тұрады және олар әрқашан өздерімен бірге балаларын да ерте келеді. «Дөңгелек үстел» отырысына «Ересек балаларымыз» да қосылады. Олар бүгінгі тәрбиеленушілерге қол ұшын беру мақсатында өздерінің кеңес ойларын ортаға салады. Біз расында да бірімізге біріміз сенім арта аламыз және өмірде болатын қиын сәттерде әрдайым қол ұшымызды беруге дайынбыз.

- Нені армандайсыз?

- Әр баланың өз отбасы болуын армандаймын. Біздің балаларымызға үйреткендеріміз олардың өмір жолдарында пайдаға асуын, олардың жоғары білім алғандарын, қажетті мамандық иелері атануын және заманға сай өмір сүруін армандаймын. Бірақ, ең маңызды нәрсе - бұл балаларымыздың өсіп-өніп, өздерінің де ата-ана атанғанын, қамқор әке және қамқор ана болып, қоғамымызда жетім балалардың болмағанын армандаймын.

- Қазіргі заманда жиі жағдайда әйелдерімізге кәсіптік өмірі мен жеке өмірі арасында теңгерім іздеуге тура келіп жатады. Сіздің көзқарасыңыз бойынша, отбасының отын сөндірмейтін әйел болып қалу жолы қандай?

- Әйел затының нәзік жандылар аталуына қарамастан, біз орасан зор қуатқа иеміз деп есептеймін. Бүгінгі таңда, көптеген әйелдер ерлердің міндеттерін мойындағына артқан, олар өздерінің кәсіптік өмірі мен жеке басының өмірі арасындағы теңгерімді сенімді түрде реттеп отыра алады. Алайда, Шығыста өмір сүре отырып, біз биліктің биік шыңында отырып та, анамыздың сүтімен дарыған қасиетті, яғни әрдайым әйел қалпын сақтау - отбасының отын сөндірмеу қасиетін бойымызға сіңіре білгенбіз.

- Көктем мезгілі мерекеге толы - 8 Наурыз мерекесі және Наурыз мерекесі жақындап келеді. «ПетроҚазақстан» компаниясының қызметкерлеріне деген ізгі тілектеріңіз.

- Әрбір отбасына тыныштық, достық қарым-қатынас, келісім, бірлік пен бақыт тілеймін! Көктем мерекесімен бірге үйлеріңізге амандық, саулық, махаббат пен мейірімділік еңсін!

№2 балалар үйі туралы қысқа мәлімет

№2 балалар үйі 1990 жылы құрылған (мұның алдында тәрбиеленуі қиын қыздарға арналған №3 арнаулы мектеп болатын). 2010 жылы Балалар үйінде «Алтын Ұя» атты жазғы лагерь жұмыс жасады, оның атауы балаларға ұнағандықтан, осы атау отбасы сөзінің және бүкіл балалар үйінің синонимі ретінде қолданысқа ене бастады. Қазіргі таңда балалар үйінде 96 тәрбиеленуші тұрып жатыр, олардың ішіндегі 19 бала жетім, 77 бала ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар.

ҚЕҚОҚ ЖАҢА БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ АЛҒАШҚЫ ЖЕҢІМПАЗДАРЫ

«Мұнайшының» өткен нөмірінде біз ҚЕҚОҚ департаментімен енгізілген компания қызметкерлерінің қауіпсіздік мәселелеріне байланысты жөнді қарым-қатынастарын қалыптастыруға, жазатайым оқиғалардың алдын алудағы қауіпсіз жүріс-тұрыс дағдыларын игеру мен ҚЕҚОҚ мәселелеріндегі хабардарлығын арттыруға бағытталған әлеуетті қауіпті оқиғалар, қауіпсіз емес жағдайлар мен әрекеттер туралы хабарлағаны үшін қызметкерлерді көтермелеу бағдарламасы жайында жазған едік. Ал осы нөмірімізде біз 2013 жылдың 4 тоқсанының қорытындысы бойынша «ПетроҚазақстан Ойл Продактс» ЖШС мен «ПетроҚазақстан» компаниялар тобындағы бағдарламаның алғашқы жеңімпаздары туралы қуана жариялаймыз.

Шымкентте «ҚЕҚОҚ бойынша көтермелеу» аталымында ПҚОП БСАЖ цехының қазандық операторы А.И.Балабонов жеңімпаз атанды. 2013 жылдың 14 желтоқсанында Андрей Иванович А қазанындағы Г-1 тиекті темір арқауының ернемекті жалғастыру аралығы арқылы қазандық бөлмежайына газдың шығып жатқанын байқап, оқиға туралы дер кезінде хабарлап үлгерді. Қазандық бөлмежайы мазут жағуға ауыстырылды, ал

газ құбырының зақымдалған телімін кесіп алып тастап, тиекті темір арқау басқасына алмастырылды. Аталған өндірістік ақауды тергеу қорытындысы бойынша уақтылы хабарлау және қазандық операторы А.И.Балабоновтың дұрыс әрекеттері газ-ауа қоспасының ықтимал жануынан қазандық бөлмежайындағы өртену қаупімен байланысты орташа қатерлі оқиғаның дер кезінде алдын алуға мүмкіндік бергенін анықтады.

Алматыда «ҚЕҚОҚ бойынша көтермелеу» аталымында 2013 жылдың 4 қарашасында кеңсенің кіреберісіндегі жаяу жол төсемінің ақауларын байқап қалған Стратегиялық коммуникациялар департаментінің координаторы Айнаш Тілеубаева марапатталды. Оның мезгілді хабарламасы қызметкерлер мен кеңсе қонақтарының құлау мен жарақат алу қаупіне жол бермеуге мүмкіндік берді. Айнаштың хабарламасы бойынша кеңсенің Әкімшілік қызметі жаяу жол плиткеларына жөндеу жұмыстарын жүргізді, нәтижесінде адамдардың құлау қаупі жойылды.

Алғашқы екі жеңімпаз експерткіш төсбелгілері мен мақтау қағаздарына, сондай-ақ ақшалай сыйлыққа ие болады.

Бағдарламаға қатысып, әрдайым қауіпсіздік ережелерін сақтап жүріңіздер!

Бағдарлама мен оған қатысу шарттары жөнінде толығырақ «ПетроҚазақстан» порталындағы ҚЕҚОҚ департаменті бөлімінің «Жалпы мәселелер / ҚЕҚОҚ бойынша бағдарламалар мен жобалар» бетінен немесе компанияның барлық бөлімшелерінде орналастырылған ҚЕҚОҚ ақпараттық стендтерінен оқыңыз.

Құрметті редакция!

«Мұнайшының» жаңа нөмірін оқып шығып, біздің сүйікті журналымыз Қазақстанның энергетикалық секторындағы ең үздік корпоративтік басылым ретінде танылғанын көріп, қатты қуандық!

Бұл расымен де солай! Біз, зауыт қызметкерлері, «Мұнайшымызды» аса мақтан тұтамыз. Дәл осы басылым беттерінен біз компанияда орын алып жатқан жаңалықтарды біліп отырамыз және біздің корпоративтік журналымыз - бұл шын мәнінде «ПетроҚазақстан» тыныс-тіршілігінің бағдаршысы іспетті.

Мәселен, біз барлық бөлімшелеріміздегі әріптестеріміздің жұмыс күнімен танысып, соңғы деректерден хабардар боламыз, және өзіміздің де жаңалықтарымызбен бөлісеміз. Бас редактор мен журнал редакциясы қызметкерлерінің зор еңбегінің арқасында біз «ПетроҚазақстанның» аз қамтылған әлеуметтік топтарға іс жүзінде барыныша көмек көрсететіні жайында, оның ішінде мүгедектер мен балалар үйіне, спорт пен мәдениетті мейлінше қолдайтыны жайында білдік. Біздің «Мұнайшы» оқиғалардан әрқашан хабардар болуға мүмкіндік береді. Сондай-ақ компания қызметкерлеріне арнап өткізілетін Спартакиада мен кен орындарындағы жарыстар, концерттер мен көрмелер сынды іс-шаралар туралы да қызыға оқуға болады. Ал сапалы көркемдеу мен суреттердің көмегімен біз енді барлық оқиға кейіпкерлерін танып білеміз!

Журнал редакциясының тобына бізді ығи да осындай қызықты мәліметтермен қуанта беруін, ал біздің үлкен компаниямыздың барлық қызметкерлеріне - денсаулық, табыс және ырыс-береке тілейміз!

ТКБ кедендік рәсімдеу тобының ұжымы, ПҚОП

ҚЫТАЙ ЖАҢА ЖЫЛЫ

Жаңа жыл әлемнің көптеген ұлттары үшін, әсіресе егіншілікпен айналысатын халықтар үшін өткені мен болашағының арасындағы, бір ауыл шаруашылық кезеңнің аяқталуы мен жаңа кезеңге дайындалу арасындағы шекарасы іспетті. Мұның салт-дәстүрлерге бай, бірегей мәдениетті жетілдірген, өркениеті егін шаруашылығына негізделген, тұрғындары ежелден отырықшылықпен айналысатын Қытай еліне де толықтай қатысы бар. Жаңа жыл дәстүрлі Қытай мерекелерінің ішінде ерекше орынға ие.

Қытай жаңа жылы ежелден бері ай күнтізбесі бойынша тойланады және қысқы күн тоқырауынан кейін екінші рет туылған жаңа айдың бірінші күніне сәйкес келеді, яғни ол жылжымалы және григориан күнтізбесінің 21 қаңтар мен 21 ақпан арасындағы күндердің біріне түседі. 2014 жылғы Жаңа жылды тойлау Қытайда 31 қаңтар күні басталды. Әдетте мереке екі аптаға созылады және жаңа жылдың басталғанынан кейінгі 15-ші күні шамдар мерекесімен аяқталады.

1911 жылы Синьхай төңкерісінен кейін Қытай григориан күнтізбесіне көшкенін және оның күнтізбелік жылының көптеген әлем елдерінде сияқты 1 қаңтарда басталатынын айта кету керек. Дегенмен, дәстүр бойынша Жаңа жыл жоғарыда айтылып кеткендей ай күнтізбесі бойынша тойланады және бұл мейрам 1911 жылдан бастап көктем мейрамы - Чуньцзе деп аталады. 12 жылдық кезеңге сәйкес әр жылға қытай бұржысынан алынатын жануар белгісі беріледі. Жылқы - келген жаңа жылдың белгісі болып табылады, ал жыл түстері - көгілдір және жасыл.

Чуньцзе Қытайдағы ең атақты, ең ұзақ, ең сүйікті, ең көңілді, ең дүрмекті және ең көркем мереке болып саналады. Ол мемлекеттік мереке атанып, лайықты мәртебелі болғанымен, шын мәнісінде отбасылық сипатта өтеді. Бұл үй іші тегіс жиналатын уақыт, сәйкесінше, бұл - демалыс уақыты.

Чуньцзе басқа мейрамдардан тұр-тұрпатымен де, мәнісімен де ерекшеленеді, ол басқа мерекелердей емес, бастапқы мәнін жоғалтқан күннің өзінде де әлі күнге дейін осы оқиғаға қайталанбас өзгешелік беретін, өзін жаратқан әдет-ғұрыптарының іздерін арқалап келеді.

Әр қытай жанұясы Жаңа жылды қарсы алуға ерте бастан дайындала-

ды. Киім-кешектер, сыйлықтар мен мерекелік дастарханға арналған азық-түліктер сатып алынады. Үй-жайларын жақсылап тазартады, артынан сыпырғы мен сыпыртқыларды алысырақ тығып тастайды, себебі ескі жылдың қалдықтарынан, әсіресе жағымсыз қалдықтарынан құтылумен бірге қытай сенімі бойынша жаңа жылда шаңтозаң түрінде үйге тұнған жақсылықты, байлықты және бақытты қарсы алуға дайындалу керек деп есептеледі. Сондықтан оны байқаусызда сыпырып тастаудан абайлау керек. Мүмкін, адамдар бұрын осыған сенген де шығар, бірақ бүгін мереке қарсаңында үйдің ішін тазалау барлық халықтар үшін ортақ және мерекені әдеттегі жұмыс күндерден ерекшелуге деген ұмтылысын сипаттайды. Оның үстіне жиналмаған үйде мерекелік көңіл-күйді елестету де қиын.

Бірақ маңыздысы және ежелгі мағынасын жоғалтпағанның белгісі, бұл - қытайларда «айырылысқаннан кейінгі кездесу түні» деп аталатын Жаңа жыл түні.

Бұл ең маңызды уақыт. Отбасы мүшелерінің әрқайсысы, ол қай жерде жүрсе де, Жаңа жылда үйге келуге, мерекені жақындарымен қарсы алуға, тұған ошақтың жылулығын сезінуге, ата-анасына құрмет пен қошемет көрсетуге, ағаларына, апаларына және балаларына деген махаббаты мен көңілін білдіруге тырысады.

Тағамдардың айрықша көптігімен және алуан түрлілігімен ерекшеленетін жаңа жылдық кешкі асқа арналған мерекелік дастарханға үй іші тегіс жиналады. Жаңа жылдық дастарханда марқұм болған ата-аналарына да орын беріледі. Қытай қоғамында, барлық Шығыс халықтарында сияқты, ата-ана ғұрпы жақсы дамыған және бұл дәстүр өз мәнін бүгін де жоғалтқан емес. Жаңа жылдық мерекелер қытайлықтардың аспаздық ізденістеріне белгілі бір дәрежеде дем берді деп ойлаймын. Қытай тағамы өзінің әртүрлілігімен, дәмдерінің саналуандылығымен және әсем безендірілуімен бүкіл әлемге текке танылмаған.

Жаңа жылдық дастарханда міндетті түрде тұшпара (цзяоцзы), сондай-ақ ежелгі Қытайда қолданыста болған, байлық пен молшылықты білдіретін, өз пішінімен алтын мен күмістің ұлттық құймаларын еске салатын күріш пірәндігі (няньгао) болуы керек. Жаңа жыл тұшпараларын балалармен қоса бүкіл отбасы әзірлейді. Бұл әзіл мен күлкіге толы көңілді салтанатты шара болып саналады. Көбінесе тұшпара салындысының ішіне әзілқой жаңа жылдық тілектер жазылған кішкентай хаттар жасырылады. Осындай тұшпараға ие болу жақсы белгі деп есептеледі және бұл жылдың сіз үшін сәтті болатынын көрсетеді. Бірде біз жұбайымыз екеуміз Мәскеудегі Қытай елшілігінде болғанда, қонақтардың елшімен бірге тұшпара жасап, артынан оның ішінде жасырынған қызықты тосын сыйларға қуанып, қызықты сауық-сайранының куәсі болып едік.

Әрине, қытайлықтар Жаңа жылды өздерінің ең сәнді киімдерін киіп қарсы алады. Балалардың киіміндегі

Вячеслав Хаменұлы Гизатов - әлемнің түрлі елдерінде, соның ішінде Қытайда дипломатиялық жұмыс істеуден үлкен тәжірибесі бар жетік маман. В.Гизатовтың сыртқы саяси қарым-қатынастарды дамытуға қосқан үлесі үкімет марапаттауларымен аталып өтілген. ҚР Президентінің Жарлығымен В.Гизатовқа Төтенше және Өкілетті Елші - жоғарғы дипломатиялық шені берілген. Бүгінгі таңда Гизатов мырза мемлекеттік шекараларды межелу және белгілеу саласында ірі сарапшы болып табылады.

басым түс негізінен қызыл түс болады және ол әдемі әрі мейраммен байланысты болуымен қатар дәстүрге сай келеді. Аңызға сенсек, ежелде Няньюн есімді жауыз (жыл белгісі секілді иероглифпен белгіленеді) жылына бір мәрте ауылға келіп, төрт түлікті жайпап, адамдарды өлтіреді екен. Жауыз Няньюн дарбазасын қызыл түске бояп, жанған кезде сарт-сарт еткен қатты дыбыстар шығаратын бамбук ағашын пешке жаққан кедей шал қуып жіберген екен.

Қытайлар бүгінге дейін Жаңа жылда үйге кірер жерді және үйдің өзін қызыл қағазды ленталармен, бақыт және ырыс-береке тілектері жазылған қос иероглифтермен безендіреді, ал жаңа жылдық түннің ортасында түрлі-түсті от шашу ұйымдастырады. Қазірде бұл, әрине, жын-шайтанды немесе Няньюн қуып жіберу үшін жасалмайды, бүгінгі күні бұл осы мейрамға айрықша әсемдікпен қайталанбастық беретін Жаңа жылды қарсы алудағы ұлттық ерекшелікке айналды. Қытай от шашуы - бұл өнер туындысы дерлік, оған бірнеше сағат бойы көз алмай қарап тұра беруге болады.

Жаңа жылда сыйлық сыйлау міндетті емес. Ерекшелік ретінде жаңа жылдық тілектер жазылып, арнайы қызыл хатқалтаға салынған және балалардың қолына ұстатылатын ұсақ ақша - ясуи цяньюн атауға болады. Жаңа жыл мейрамында үйге келген баланың ешқайсысы құр қол қайтпауы тиіс. Сондықтан әр қытай жанұясы ішінде ақшасы бар қызыл хатқалталармен алдын-ала қамданады. Жаңа жылдың тағы бір дәстүрлі сыйлығына қос мандарин жа-

тады, оны қонаққа барған кезде алып барады. Оған жауап ретінде, сіз де екі мандаринге ие боласыз. Қытай тілінде «қос мандарин» деген сөз тіркесі «алтын» деген сөз сияқты дыбысталады, бұл осы сыйлыққа байланысты ырымды түсіндіреді.

Көктем мерекесі отбасылық мереке болуымен қатар көпшілікпен бірге тойланатын мейрам. Бұл тек ойын-сауық және мейрамхана-нарықтық өнеркәсіп орындары жұмыс істейтін екі апталық демалысты білдіреді. Қытай қалалары мен ауылдарының көшелері мерекеге сай безендіріліп, сәнді киінген балалар мен ересек адамдарға лық толады. Алаңдарда мерекелік ойын-сауықтар өтіп жатады, оның ішінен айдаһарлар ман арыстандардың көркем биін, ағашаяқпен жүруді, акробаттардың және цирк өнерінің басқа да жанрындағы әртістердің қойылымын ерекше атауға болады. Адамдардың көңілдері жарқын, жүздерінен күлкі мен мейірбандықты көруге болады. Бір сөзбен айтқанда, нағыз мейрам өтіп жатыр.

Жаңа жылды тойлау шамдар мерекесімен аяқталады. Орасан зор елдің қала және ауыл көшелері мен алаңдары, үйлері түрлі пішінді және алуан түсті шамдармен безендірілген. Мұндай ғажайып көріністі сөзбен суреттеу мүмкін емес, оны тек көру керек, одан сіз өмір бойына ұмытылмас әсер аласыз.

Көктем мерекесі туралы осыбір шағын мақаланы оқығаннан кейін жаңа жыл күндері Қытайға барып, осы керемет мерекені өз көзімен көріп, тамаша-

Ясуи цяньюн - балаларға беретін ұсақ ақшасы бар конверттер / Ясуи цяньюн - конверты с мелочью для детей / Yasui tsyan - envelopes with pocket money for kids

лаймын деушілер болса, мен оған қатты қуанар едім. Жүз рет естігенше, бір рет көргенің жақсы деген бар емес пе?

Чуныцзе хао, құрметті қытайлық достарым! «ПетроҚазақстанның» барлық көпұлтты ұжымына Жаңа жыл құтты болсын демекпін!

Гиззатов В.Х.,
Ерекше тапсырмалар жөніндегі Елші, Төтенше және Өкілетті Елші дәрежесіндегі мемлекеттік шекараларды межелеу және белгілеу бойынша үкіметтік делегация басшысы

ҰЛТ ҰЙЫТҚЫСЫ - ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ

Бүкіл Шығыс дүниесінің ұлы мерекесі - өз Наурыз. Бұл күні күн мен түн теңесіп, Жер-Ана бусанып, адамзат жаңарып, жасарады. Үлкен-кіші қауышып, көңілдеріндегі кірді тазартып, жүздерінде нұр жүгіріп, жаңа күнмен бірге жақсылыққа жол ашады, бір-біріне ақ тілектерін айтып, адал сезімдерін, ақиқат сөздерін жеткізеді. Арадағы азын-аулақ ренішті ұмытып, алдағы күнге үміт артады. Үлкен-кішіге аталы ақылын айтып, кіші үлкенге ілтінатын көрсетеді. Ол күні бүкіл табиғат құлпырып, адамдар бар жақсысын киінеді, құрамына жеті, тоғыз, он бір түрлі тағам салып, наурыз көже жасайды.

Біз осы үрдістен кеңес заманында айрылып қалдық. Көбісі Наурызды діни мереке деп елеп ескермеді. Санамыздан мүлде өшіруге тырысты. Бірақ, Наурыз мерекесі ортамызға оралып, отанымыздағы бүкіл жұрттың басын қосатын ұлы күнге айналды.

Ұлық мерекеміз өткен ғасырдың 80-ші жылдарының басында қайта көңге қасиетті қара қазанын қайта көтерді. Жалпы Наурыз мерекесінің басты қағидалары қандай дегенге келетін болсақ, ол біріншіден, тазалық сақтауды, табиғатты аялауды, ескі дүниеден арылуды, екіншіден, әр шаңырақ наурыз көже пісіріп, туғантуыс, көрші-қоланды ақ дастарқан басына шақырады. Үшіншіден, дос-жарын, туған-туысқанға көмектесіп, ғаріп-қасірлерге қол ұшын береді, төртіншіден, әр қазақ, әр азамат үлкен-кіші демей бес тал ағаш отырғызуды әдетке айналдырған. Бесіншіден, бұл күні ұлтымыз арам тірліктен, арам астан, жағымсыз қылықтан аулақ болуға үндеген. Алтыншыдан, хан да, қара да, бай да, кедей де, барлығы да

Экономист және заңгер. Ертарғын Кәкімбекұлы Тараз қаласының, Жамбыл облысы Жамбыл ауданының әкімі болып қызмет атқарған. Қазіргі уақытта ҚР Парламенті Сенатының депутаты, Қаржы және бюджет комитетінің Хатшысы. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» (2001), «Қазақстан Конституциясына 10 жыл» (2005), «Ерен еңбегі үшін» (2007) медальдарымен марапатталған.

атақ-шендеріне, тегіне қарамастан тең болған. Жетіншіден, ұлыстың ұлы күні салт-дәстүр мен әдет-ғұрыпты қайта түлетіп, кейінгі жастарға үйретіп, түсіндіріп отыратын болған. Ата жолы, ана үлгісі әр адамның ой-санасынан берік орын алған.

Осындай бүкіл шығыс әлемінің басын біріктіріп, бір үміт пен бір мақсатқа жұмылдырған ұлы күнін қадірлеп, ұлықтай алсақ, қазір сауатсыздықтан санасын билеп алатын жат ағымдар, түсінбеушілік пен жамандық атаулы болмас еді. Біз

кейде осы Наурыз мерекесін бірер ай көлемінде атап өтіп, одан кейін ұмыт қалдыра береміз. Менің топшылауымша, Наурызды тойлау кезіндегі сақталатын әдет-ғұрып, қағидалар жыл бойы әрқайсымыздың өмірімізден орын алса, көңілімізде тұрса ұлттық болмысымыз жаңара беретіні күмәнсіз. Мен қазақтың ұлы ақыны Мұқағали Мақатаевтың:

*«Наурыз айы туғанда,
Той болушы еді бұл маңда...
Наурыз айы келгенде,
Наурыз тойын бергенде.
Көрмегендер де - арманда,
Арманда - оны көрген де»,*

деген өлең жолдарын дәйекке келтіре отырып, ұлыстың ұлы күнімен «ПетроҚазақстан» ұжымын құттықтап, күн мен түн теңескен тұста алға қойған міндеттері мен ұлы істері орындалып, Елбасы айтқан Мәңгі елдің, Қазақстан елінің көк Туы көгімізде мәңгі желбіреп, тәңір берген тәуелсіздігіміздің жемісі мен жеңісін барлық ұрпақтар көрсін деген ақ тілегімді шын жүреппен білдіремін.

**Ертарғын Астаев,
ҚР Парламенті Сенатының
депутаты,
Қаржы және бюджет
комитетінің хатшысы**

ОҚИҒАЛАР КҮНТІЗБЕСІ

Қаңтар

16 қаңтар - «Оңтүстік Қазақстан облысы Бокс федерациясы» қоғамдық бірлестігінің ұйымдық және материалдық-техникалық базасын жақсарту мақсатында 18 млн. теңгеден астам қаражат көлемінде демеушілік көмек көрсетілді.

17 қаңтар - ПҚҚР демеушілік қолдауымен мүмкіндігі шектеулі жандарға арналған аулалық клубтың ашылу салтанаты өтті. Клуб мақсаты - мүгедектердің демалыс және бос уақытын ұйымдастыру, оларды әлеуметтік оңалту және тіршілік қарекеттерінің оңтайлы уәждемелерін қалыптастыру болып табылады.

25-26 қаңтар - шағын футболдан әйгілі футболшы Әбіл Қалымбетовті еске алу күніне арналған жарыс өтті. Жарыс нәтижесінде ПҚҚР тобы 12 қатысушы топ арасынан бірінші орынды иеленді.

30 қаңтар - ПҚОП компаниясындағы жаңғырту жобасының тәжірибелік сатысына өту шеңберінде Алматы қаласында «ПетроҚазақстан Ойл Продактс» ЖШС және СПЕСС қытай компаниясының арасында Шымкент Мұнай өңдеу зауытындағы «Нафтаны изомерлеу қондырғыларын салу» жобасы бойынша ЕРС-келісімшартына қол қойылды.

31 қаңтар - компания басшылығы Астана қаласында өткен «KAZENERGY» Кеңесінің 16-шы отырысына қатысты.

Ақпан

8-9 ақпан - Құмкөл кен орнында билырдтан ПҚҚР компаниясы мен мердігер мекемелердің 24 қызметкері қатысқан жарыс өтті. Жарыс қорытындысы бойынша 1-ші орынды құрылыс жөніндегі жетекші инженер Әліш Базарбаев, 2-ші орынды - ҮКЖЖ аға шебері Нұрлан Сүйінов, 3-ші орынды - БСС операторы Қанат Ахет иеленді.

12 ақпан - компания басшылығы Мұнай-газ өнеркәсібі инженерлері қоғамының (SPE) отырысына қатысты. Отырыс қорытындысы бойынша компания президенті Вей мырза 12-14 қараша аралығында Астана қаласында

өткізілетін Каспий өңірі бойынша 1-ші Жыл сайынғы техникалық көрме және конференция шараларын ұйымдастыру мен өткізу жөніндегі атқарушы комитеттің құрамына енді.

13 ақпан - «ҚазМұнайГаз - өңдеу және маркетинг» АҚ өндіріс жөніндегі бас директорының орынбасары Р.С.Бектұров мырза мен «ҚазМұнайГаз-ӨМ» АҚ аппарат жетекшісі А.Н.Әкішев мырзаның «ПҚОП» ЖШС еңбек ұжымымен Мемлекет басшысының халыққа жолдаған «Қазақстан жолы - 2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты жолдауының негізгі шарттарын талқылау мақсатында кездесуі өтті.

15-19 ақпан - ПҚҚР компаниясы Қызылорда облысы футбол ардагерлерінің футбол бойынша Алматы қаласында өткен ҚР XVI Чемпионатына қатысуына демеушілік көмек көрсетті.

17-19 ақпан - Құмкөл кен орнында билырдтан ПҚҚР компаниясы мен мердігер мекемелердің 24 қызметкері қатысқан жарыс өтті. Жарыс қорытындысы бойынша 1-ші орынды - «Интертич» қызметкері Ергали Тұманов, 2-ші орынды - «Абзал және К» ЖШС қызметкері Қанат Саркеев, 3-ші орынды - мұнай-газ өндіру операторы Бақытжан Мирманов иеленді.

18 ақпан - Ауғаныстаннан әскерлерді шығару күніне орай ардагер-интернационалистер, «ПҚОП» ЖШС қызметкерлері мен қонақтары, Шымкент қаласы Ауғандықтар одағының өкілдері және ОҚО Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің қатысуымен дәстүрлі мереке өткізілді.

28 ақпан - Алматы қаласында «ПетроҚазақстан» вице-президенті Б.І.Исенғалиев мырзаның төрағалық етуімен «ДОМ» ҚҚ қамқорлық кеңесінің отырысы өтті.

Наурыз

2 наурыз - «ПҚҚР» АҚ бөлімшелерінің арасында қысқы балық аулау жарысы өткізілді. Жарыс жеңімпаздары дипломдар мен бағалы сыйлықтарды иеленді.

4-5 наурыз - Құмкөл мен ҚАМ кен орындарында компания

жұмысшыларының арасында үстел теннисінен жарыс өткізілді.

5 наурыз - «KAZENERGY» Қауымдастығы Үйлестіру кеңесінің бұдан ерте құрылған жұмыс тобының шеңберінде «ПетроҚазақстанның» базамасы бойынша Алматы қаласында «Қауіпсіздік, еңбекті қорғау, денсаулық сақтау және төтенше жағдайлар» жөніндегі атты конференция өтті (толығырақ «Мұнайшының» келесі шығарылымында оқыңыз).

6 наурыз - 8-наурыз мерекесінің қарсаңында Құмкөл мен ҚАМ кен орындарында компания жұмысшыларына арналған мерекелік концерт өткізілді.

7 наурыз - ПҚҚР компаниясына қызмет көрсететін ҚЕҚОҚ көрсеткіштері бойынша үздік мердігер мекемелерді жыл сайынғы салтанатты марапаттау кеші өтті.

11-12 наурыз - Құмкөл мен ҚАМ кен орындарында компания жұмысшылары шахмат тәжіне бақ сынасады.

14 наурыз - Алматы қаласында жыл сайынғы «ПетроҚазақстан» Президенті Жүлдесін салтанатты түрде табыстау марапаты өткізіледі, оның шеңберінде компанияның үздік қызметкерлері өздерінің жоғары біліктілігі мен өз ісіне адалдығы үшін марапаттарға ие болады.

20-21 наурыз - Наурыз мерекесін тойлау аясында Құмкөл мен ҚАМ кен орындарында компания жұмысшыларына арналған мерекелік концерт өтеді.

22 наурыз - ПҚҚР компаниясы Наурыз мерекесінің орталық алаңдағы жалпы қалалық тойлау шараларына қатысады. Компания ұлттық нақышта жасақталған қазақтың киіз үйлерінде облыс орталығының 500 тұрғынына арналған ұлттық тағамға толы қайырымдылық дастарқанын жаяды. Шымкент қаласындағы зауыттықтар да көктем мерекесін тойлайды.

30-31 наурыз - Наурыз мерекесін тойлау шеңберінде «ПетроҚазақстан» спорт кешенінде ПҚҚР бөлімшелерінің арасында шағын футболдан жарыс өткізіледі.

МЕНИҢ БРИТАНИЯДАҒЫ ЖАҢА ЖЫЛДЫҚ ДЕМАЛЫСЫМ

Барлығы біздің Англияда оқитын достарымыздың бізді Жаңа жылды Ұлыбританияда қарсы алуға шақырғанынан басталды. Мен қуана келісіп, рұқсатнама қағазына құжаттарымды жинай бастадым. Оларды дайындауға 3 күн кетті және елшілікте шамамен үш аптадай қаралды. Міне, сөйтіп мен желтоқсан айының басында рұқсатнамалды алып, Air Astana әуе компаниясының жастар тарифі бойынша алынған билетке ие болдым.

21 желтоқсан күні біз досымыз екеуміз Лондонның Хитроу әуежайына келіп қондық. Бізді достарымыз күтіп алып, әуежайдан бірден кешкі Лондонды тамашалауға апарды. Букингем Сарайының жанынан жаяулатып серуендеп шықтық және бақытымызға орай, бұл мезгілде келушілер аз болып, біз барлығын да асықпай жақсылап тамашалай алдық. Сосын Лондондағы әйгілі Биг-Бен мен London eye («Сайтан доңғалағы») шолу доңғалағына бардық.

Таңертеңімен біз елдің оңтүстігіндегі әйгілі Ақ жартастарға немесе басқаша атауы Довердің ақ клифтеріне беттедік. Биіктігі 100 метрден асатын бұл жартастар құрамындағы қара кремний жолақтарымен көмкерілген бордың арқасында керемет көрінеді екен. Осыған ұқсас жартастар Британияның басқа бөліктерінде болғанымен де, мыналары - ең танымалы. Яғни, осы Ақ жартастардың арқасында Англия «Альбион» (albus - «ақ») атауына ие болыпты. Біз Ла-Манш жағалауында орналасқан Брайтон қаласы арқылы өттік. Британияны Еуропа құрлығынан бөліп тұрған Ла-Манш бұғазы, сөз жоқ, өте ғажайп... Мөлдір таза су, түрлі-түсті жұмыр тастар және тәтті гүлдердің иісі аңқыған қандай да бір ерекше дәмді ауасы бар. Жартастарды тамашалай отырып, біз «Бичи Хэд» деп аталатын жерге келдік. Англияның оңтүстік жағалауындағы осы бір мүйіс Ұлыбританиядағы ең биік борлы жартастар - биіктігі 162 метр тіп-тік құз болып келетін борлы жартастардың қатарына жағады. Сондай-ақ бұл жартастың өзіне-өзі қол салушылардың әлемдегі ең әйгілі жері атанған жағымсыз танымалдығы тағы бар. Оның шыңынан шығанақ анық көрінеді.

Келесі күні бізді кезекті саяхат күтіп тұрды - біз Лондонның оңтүстік-батысына қарай 130 км жерде орналасқан Солсбери қалашығының маңындағы ескі Стоунхендж тастарын көруге жолға шықтық. Шынымды айтсам, тастар

маған аса бір керемет әсер еткен жоқ, Қазақстанда одан да әдемі әрі керемет жерлер бар. Дегенмен саяхатшыларға көрсетілетін қызмет аса қуантты. Жайлы автобус біздің тобымызды жол көрсетуші мамандар күтіп тұрған жерге алып келді. Тастардың тарихы туралы жазбасы бар аудио плеерлерді таратып, бізді мұражайға алып келді. Мұражайдағы саяхаттан кейін біз тікелей тастардың өзіне жол тарттық, оларға екі әдіспен: автобуспен немесе жол талғамайтын көлікке жалғанған вагондармен жетуге болатын еді. Табиғатты тамашалауға кешкісін арты дауылға айналған қатты нөсер кедергі болды. Біз басымыздан аяғымызға дейін су болдық, осыдан кейін ағылшындықтардың не себепті тіпті ашық күннің өзінде қолшатыр алып жүретіні түсінікті болды - себебі біз үйден шыққанда аспан ашық, күн жарқырап тұрған еді.

Жалпы, Рождество қарсаңындағы ауайының шамадан тыс жайсыздығы көптеген британдықтардың жоспарларын өзгертуге мәжбүрледі - поездардың жүру уақыттары шамадан тыс кешкіктірілді және көбісі үйден шықпауды жөн көрді.

Рождество Британиядағы және жалпы батысәлеміндегі ең сүйікті мейрамдардың бірі, ағылшындықтар оны үйлерінде, отбасымен қарсы алады. Бір қызығы, бұл күні шұғыл қызметтерден басқалары өздерінің жұмыстарын тоқтатады, қала бейне бір қатып қалғандай көрінеді - метро, дүкендер, тіпті кафелер мен мейрамханалар да жұмыс істемейді. Сан мил-

лион тұрғыны бар кеше ғана ешқашан ұйықтамайтындай көрінген осы қала көшелерінің әпсәтте тып-тыныш күйге енгендігі қатты таңдандырды.

Уокингте (менің достарым тұратын Лондоннан шамамен 37 км жердегі шағын қала) бөлімшелері Формула-1 тобына арнап Vodafone McLaren Mercedes жарыс автокөліктерін, сондай-ақ McLaren MP4-12C және McLaren P1 суперкарларын шығаратын McLaren Group компаниясының штаб-пәтері орналасқан. Мейрам күні ешқандай көлік жүрмегендіктен және біздің үйде отырғымыз келмей, McLaren зауытына жаяу баруға бел будық. Алайда сыртынан бұл ондай әйгілі зауытқа мүлде ұқсамады - мұнда суперкарлар жасайтыны жайлы қабырғада ілініп тұрған McLaren тақтайшасынан ғана білуге болатын еді.

Келесі күні ертеректен Манчестерге сапарға шықтық. Көбіне поезбен жүрген біз бұл жолы автобуспен баруды жөн көрдік. Манчестер мені аса қатты тәнті етпеді, мұнда қайта келу ниетін де оятпады. Дегенмен қаладағы футбол командаларының стадиондары расымен де керемет екен. Әсіресе өзінің ауқымымен таң қалдырған және «арман театры» атымен танымал «Олд Траффорд» стадионы есімде қалды. Стадионға шамамен 80 000 көрермен сияды және сыйымдылығы бойынша ол лондондық «Уэмблиден» кейінгі Англиядағы екінші футбол стадионы болып есептеледі. Оған қоса, «Олд Траффорд» УЕФА (ЕФҚО) деңгдарлы рейтингінің 5 жұлдызды иеленушісі және 1910 жылдан бастап Британияның ең табысты футбол клубы - «Манчестер Юнайтедтің» үйдегі стадионы болып табылады. Бұған дейін қандай да бір топтың жанкүйері болмасаңыз да, әлемдік футболдың осынау аңызын көріп, ғашық болу әбден мүмкін. Алаңда ешкім жаттықпаса да, тамашалап жүрген туристер көп болды.

Манчестерден кейін біз әлемге танымал британдық төрттік - «Битлз» тобын сыйлаған Ливерпуль портты қаласында болдық. Манчестермен салыстырғанда бұл қала өзінің сәулетімен таң қалдырды. Бұл - ғажайып Ратуша, бұл - неоготика және модернизм стилінде салынған бірнеше соборлар. Айтпақшы, ЮНЕСКО Ливерпуль портындағы әкімшілік ғимараттардың ансамблі Дүниежүзілік мұраның таптырмас ескерткіші деп тапты. Ливерпульде кез келген талғамға сай мұражайлар мен көрмелер бар - Теңіз мұражайы да, «Битлз» мұражайы,

Дүниежүзі тарихының мұражайы, тіпті Құлдық мұражайы да бар, біз олардың кейбіреуіне барып үлгердік. Мұражайлардың бірінде ХХ ғасырдың ең беделді суретшісі саналатын поп-арт өкілі, суретші Дэвид Хокнидің (David Hockney) суреттері ұсынылған екен. Бір қызығы, кез келген қонақ суреттен алған әсерін жапсырма қағазға жазып кете алатын еді. Қағаздардағы жазуларға қарағанда әсерлер бір-біріне мүлде қарама-қарсы болып шықты - «тамашадан» басталып, «біздің 5 жасар қарындасымыз бұдан да жақсы салады» деген де пікірлер бар еді.

Біз Жаңа жылға бір күн қалғанда Лондонға оралдық. 30 желтоқсан күні мен «Роял Алберт Холында» өткен Лондон Симфониялық Оркестрінің концертіне бардым. Шынымды айтсам, менің «Қайда бару және нені тамашалау қажет» деген тізімimde дәл осы жер бірінші орында еді. Мектептегі ән-күй үйірмесіне қатысып жүрген кезімде осы оркестр туралы алғаш рет естіп едім және Лондон Симфониялық Оркестрінің концертіне бару мен үшін арман болатын, міне, ақыры сол арманым да жеттім! Скрипка мен барабанның керемет дауысы, рояльдің әуені мен дирижердің қимылдары әлі де есімде және осы бір ғажап әсерді ұзақ уақыт ұмытпаймын. Ең қызығы - «Альберт Холында» гардеробтың болмай, әнсүйер қауымның сырт киімдерін өздері ұстап отыруға мәжбүр болғандығы еді.

Концерттен кейін біз «Бейкер-стрит» көшесіндегі Шерлок Холмстың үйін табуды ұйғардық, мұнда оған аттас сериал түсірілген болатын. Атақты шытырман авторы Артур Конан Дойлдың ойы бойынша ұлы тыңшы Бейкер-стритте, Шерлок Холмстың «өмір сүрген кезеңінде» мүлде болмаған 221Б үйінде тұрған. Кейіннен Бейкер-стритті созынғаннан кейін 19-ғасырдың соңында осындай нөмірлі үй пайда болды, қазір онда Шерлок Холмстың мұражайы орналасқан.

Өтіп бара жатқан жылдың соңғы күні біз үйден ертерек шықтық, себебі Лондонның көрнекті жерлерінің бірі болып есептелетін Новелло театрындағы «Мама-Мия» мюзикліне билет алған едік. Сонау 1905 жылы ашылған театр бүгінде керемет дыбыс беретін заманауи акустикалық жүйемен жабдықталған. Театрдың әрлеуінде бөлме-жайларды үлкен етіп көрсететін көптеген айналар қолданылғаны аса қызықты. Қойылымдағы сахна көркі таң қалдарды деп айта ала алмаймын, дегенмен актерлік шеберлік, актерлік ойындары биіктен көрінді. Оның үстіне, мюзиклде көп орындалған

«Битлз» мұражайы / Музей «Битлз» / The Beatles Museum

АББА тобының мәңгі хиттерінің ғажап орындалуы тағы бар. Мұнда да гардероб болған жоқ. Кейбір адамдардың көрініс кезінде балмұздақ жеуі таң қалдырды, біздің театрларда мұндайды елестету мүмкін емес.

Жаңа жылды британдықтар дәстүрлі түрде көпшіліктің серуендеуімен қарсы алады. Нью-Йорктағы Таймс Сквэр, Алматыдағы Республика Алаңы немесе Мәскеудегі Қызыл Алаңда секілді халық Жаңа жылды улап-шулап, қызықты қарсы алу үшін түн ортасына қарай көшеге шығады. Біз де көшеге шығып, күні бойғы көтеріңкі көңіл-күймен, жағымды әсерлердің қарқынымен

әдемі мейрамдық от шашу дүмпілінің астында Жаңа жылды Лондонның шолу доңғалағының жанында қарсы алдық! Алақай, 2014!

Келген жылдың бірінші күнін жақындар мен достарға сыйлық алуға және Лондонда серуендеуге арнадық. 2 қаңтар күні бізді Отанымызға жеткізуі тиіс ұшақ күтіп тұрды. Кезегімен метро, әуежай, тіркелу, менің орындығым, 7 сағаттық ұшу - міне, мен өз үйімдемін!

Асқар Айтмағамбетов,
электрондық құжат айналымы жүйесінің техникалық қолдану жөніндегі специалисті, ПҚОСИ

Әйгілі London Eye / Знаменитый London Eye / Famous London Eye

ОБРАЩЕНИЕ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Непростой для всех выдалась нынешняя зима. Обильные снегопады, сильные морозы, порывистый ветер, туман, гололёд - кажется, природа пытается уравнять север и юг страны по климатическим условиям. Тем долгожданнее и радостнее стал приход весны. Все познается в сравнении. Чем ярче контраст, тем больше понимание и оценка. Весна приносит не только свет и тепло, но и новые ожидания, детские предвкушения необычного и праздничного.

В этой связи забавно, наверное, наблюдать со стороны за мужскими хлопотами в преддверии 8 Марта. Ведь нам всегда в этот праздник хочется особо тепло поздравить наших матерей, сестер, жен, дочерей. И про себя добавить: «Слава Всевышнему, что вы у нас есть».

Примерно на этой же волне встречается и следующий большой праздник - Наурыз. Очевидно, что празднование Нового года с наступлением цветущей весны более логично, нежели в суровую зиму. Празднование Наурыза - это, в первую очередь, подведение некоторых итогов прошедшего года, осмысление планов на предстоящий, своеобразный настрой души на будущее.

Прошедший 2013 год был для сотрудников компании достаточно плодотворным. Консолидированная добыча нефти составила 5,324 млн. тонн, в том числе доля ПККР, Кольжан и ПКВИ - 2,943 млн. тонн. Коэффициент успешности новых 45 скважин составил 67%, что обеспечило дополнительный прирост запасов нефти.

ПКОП переработал 4,9 млн. тонн нефти, превысив объем 2012 года на 103 тыс. тонн. Для завода наступает очень ответственный период - начинается запланированная модернизация, в рамках которой предусмотрено строительство 7 новых и реконструкция 3 существующих технологических установок.

Все обязательства 2013 года по социальной ответственности выполнены в полном объеме, а корпоративный журнал «Мунайши» признан лучшим в нефтегазовой и энергетической отраслях Казахстана.

Впереди не менее амбициозные планы и задачи, при этом следует учитывать, что наступивший год, похоже, будет очень непростым. Это потребует больших усилий и энергии, большей слаженности в действиях, дисциплины и порядка в работе.

Хочется верить, что 2014 год окажется для всех нас не менее успешным. Удачи всем и хороших праздников!

Б. Исенгалиев,
Вице-президент

ИТОГИ 2013

Итоги прошедшего года в очередной раз стали подтверждением девиза нашей компании «*Наполняя жизнь движением!*». Стабильно добывая и перерабатывая нефть, создавая рабочие места, «ПетроКазахстан» способствует развитию регионов и экономики Казахстана в целом, а реализуя многочисленные спонсорские проекты, дает старт новым талантам и начинаниям. Вся эта успешная деятельность является результатом работы и вклада каждого сотрудника, всего нашего многонационального коллектива.

Разведка и добыча

В 2013 году компания «ПетроКазахстан» добыла 5,324 млн. тонн нефти, включая 50% доли в наших СП «Казгермунай» и «Тургай Петролеум». Из них чистая суммарная добыча ПККР, Кольжан и ПКВИ составила 2,943 млн. тонн, 50% добычи «Тургай Петролеум» - 0,828 млн.тонн, а 50% добычи «Казгермунай» - 1,554 млн.тонн.

В 2013 году ПККР, Кольжан и ПКВИ было пробурено 123 новые скважины, из них 63 добывающие и 60 разведочных и оценочных. В «Тургай Петролеум» пробурено 33 добывающие скважины, в «Казгермунай» - 19. По контракту 1057 выполнено 300 кв.км сейсморазведочных работ 3D.

В 2013 году пробурено 45 разведочных скважин с коэффициентом успешности разведочного бурения 67%. Согласно отчету независимого аудитора McDaniel, прирост запасов нефти по категории P1 составил 1,646 млн. тонн на контрактной территории 1057, 0,449 млн. тонн - на месторождении Юго-Западный Карабулак и 0,352 млн. тонн - на контрактной территории 1928.

Переработка

В 2013 году на Шымкентском НПЗ переработано 4,857 млн. тонн нефти, что на 103 тыс. тонн больше переработки 2012 года. В 2013 году выработка высокооктановых бензинов составила 723 тыс.тонн, глубина переработки - 75%, а выход светлых нефтепродуктов - 58%. Завод увеличил объемы выработки сжиженного газа, дизтоплива, мазута и вакуумного газойля.

В прошедшем году продолжалась подготовка к реализации программы модернизации НПЗ, в рамках которой предусмотрено строительство 7 новых технологических установок, а также реконструкция 3 существующих уста-

новок. Целью проекта модернизации и реконструкции завода являются переход на выпуск нефтепродуктов, соответствующих стандарту Евро-4 и Евро-5, а также увеличение глубины переработки и выработки светлых нефтепродуктов.

Маркетинг и транспортировка

Несмотря на меняющуюся в течение года ситуацию на казахстанском рынке нефтепродуктов, «ПетроКазахстан» неизменно выполняет свои обязательства по поставкам топлива потребителям. В целях стабилизации рынка ГСМ в Казахстане и поддержания статуса социально ответственной компании в 2013 году нашей компанией была обеспечена поставка 1,128 млн. тонн нефтепродуктов (дизельное топливо, бензин, мазут, авиакеросин) по социальным программам.

Мы также сохранили за собой позиции одного из лидеров среди грузоотправителей республики с общим парком подвижного состава 2300 единиц. Основной деятельностью является предоставление качественных услуг оператора вагонов для давальческих компаний: своевременная поставка вагонов для транспортировки нефтепродуктов, контроль содержания всего подвижного состава, своевременная подача под налив, размещение вагонов на отстой, оформление под погрузку и проведение плановых ремонтов.

В целом в 2013 году для удовлетворения исключительно потребностей внутреннего рынка РК с Шымкентского НПЗ было отгружено (включая ресурсы давальческих компаний) 2,963 млн. тонн нефтепродуктов: дизтоплива, бензинов, ТС-1 и мазута М-100. Благодаря налаженной системе грузоперевозок, эффективному использованию под-

вижного состава компании, отсутствию нарушений и замечаний со стороны государственных органов наша компания имеет репутацию стабильного долгосрочного партнера в сфере грузоперевозок нефтепродуктов.

БОТОС

В 2013 году был достигнут нулевой показатель по количеству смертельных случаев с работниками «ПетроКазахстан» и подрядных организаций. Наблюдается улучшение и по другим показателям, связанным с травматизмом.

По инициативе «ПетроКазахстан» создана Рабочая группа по вопросам безопасности, охраны труда, здравоохранения и чрезвычайных ситуаций под эгидой одного из Координационных советов Ассоциации KAZENERGY.

В прошлом году в рамках постоянного улучшения системы управления БОТОС во всех бизнес-подразделениях компании стартовала Программа поощрения работников за сообщения о потенциально опасных ситуациях, небезопасных условиях и действиях. АО «ПКР» и ТОО «ПКОП» успешно пройдены надзорные аудиты на соответствие требованиям международного стандарта OHSAS:18001. ТОО «ПКОП» также успешно пройден надзорный аудит на соответствие требованиям международного стандарта ISO:14001. А во всех подразделениях компании был стандартизирован подход к выявлению опасных факторов и оценке риска.

Корпоративная социальная ответственность

Как и прежде, в прошедшем году компания «ПетроКазахстан» выполнила все взятые обязательства по социальной ответственности. Поддержка детей и молодежи, спорта, культуры и образовательных проектов, инвалидов и представителей незащищенных слоев населения - мы действительно можем гордиться реализуемыми проектами. В дополнение к традиционным спонсорским проектам и поддержке подшефных организаций наши бизнес-подразделения ПКОП и ПКР уже не пер-

вый год подписывают Меморандумы о сотрудничестве с акиматами областей, средства от которых идут на реализацию важных для регионов крупных инфраструктурных проектов, включая строительство мостов, сетей коммуникаций. В 2013 году суммы, выделенные «ПетроКазахстан» согласно Меморандумам, составили 1 млн. долларов в ЮКО, 3 млн. долларов - в КЗО.

Достижения и награды

2013 год был весьма успешен для всех подразделений «ПетроКазахстан». Признание вклада компании в развитие регионов, заслуги перед страной высшего руководства и сотрудников ПКР и ПКОП были отмечены на республиканском уровне.

АО «ПКР» вошло в ТОП-10 предприятий-лидеров РК по общегосударственному статистическому ранжированию хозяйствующих субъектов в двух номинациях. В рамках данного проекта ПКР была отмечена Национальным сертификатом и медалью «Лидер Казахстана-2013», а Председатель правления АО «ПКР» Фан Цзячжун удостоен ордена комплексной рейтинговой программы «Национальный бизнес-рейтинг» «Слава Казахстана». Обладателем сертификата «Специалист года» стал Агзам Шарменов, старший менеджер департамента геологии и геофизики, а именной медали «За эффективность» удостоен Серик Жумахметов, менеджер коллекторной системы на месторождениях КАМ.

В рамках празднования Дня работников нефтегазового комплекса Ассоциацией KAZENERGY были награждены медалями, почетными грамотами и благодарственными письмами 11 работников ТОО «ПетроКазахстан Ойл Продактс» и 10 сотрудников АО «ПетроКазахстан Кумколь Ресорсиз».

А 9 сотрудников нашего НПЗ в честь профессионального праздника были награждены АО НК «КазМунайГаз», «Самруқ-Қазына» и Министерством нефти и газа РК медалью «Мұнай-газ кешенін дамытуға қосқан үлесі үшін», почетными грамотами, почетным знаком «КазМунайГаз» и нагрудным знаком «Мұнай-газ саласының еңбек сіңірген қызметкері».

Корпоративный журнал «Мунайшы» был признан лучшим в нефтегазовой отрасли Казахстана в рамках конкурса Ассоциации KAZENERGY, а ТОО «ПКОП» были вручены почетные сертификаты по номинациям «Social Responsibility Prize» и «Environmental Safety Prize».

НЕФТЬ: ИЗ НЕДР И ДО... ВАШЕГО ДОМА

Множество высокотехнологичных сооружений, раскинувшихся в бескрайней кызылординской степи, и многоступенчатые производственные процессы – в этой части вы сможете узнать непосредственно о технологической цепочке добычи нефти и газа, иными словами о том, какие этапы проходит нефть после выхода из скважины и до ее отправки на переработку на НПЗ.

Часть шестая. Технологическая цепочка добычи нефти и газа.

Эта часть будет и самой емкой - ведь описывая технологическую цепочку добычи нефти и газа, мы затронем деятельность нескольких цехов, в которых суммарно работают свыше 630 человек. Руководит работой месторождений директор по производству Брюс Андерсон, который вкратце расскажет о производственных итогах 2013 года.

Андерсон Брюс Уэйн,
*директор по производству,
департамент производства*

- Расскажите, каким был 2013 год для компании в производственном отношении.

- Это был очень хороший год. Начав с планом добычи в 2.8 млн. тонн, который был впоследствии увеличен до 3.1 млн., мы все же смогли его превзойти - и фактическая добыча в 2013 году составила 3 110 092 тонны нефти. Это превзошло даже самые высокие ожидания.

В 2013 году были введены в эксплуатацию несколько новых месторождений, включая Юго-Западный Карабулак и Карабулак. После строительства инфраструктуры и подключения новой газовой линии, ведущей к Кумколю для утилизации газа, мы вернули в процесс добычи месторождение Северный Нуралы. Были сделаны обнаружения на месторождениях Кетеказган и Жамансу и пробурено несколько глубоких скважин на месторождении Тузколь, давших хорошие результаты. Продолжается реализация наших программ по утилизации газа, и сейчас ведутся работы над установкой дополнительных газовых компрессоров на месторождениях Арыском и Кызылкия. На Северо-Западной Кызылкия была запущена система закачки воды, а на Западном Тузколе был построен новый трубопровод, ведущий на ЦППН Кумколя, и линия уже готова к эксплуатации. Также была введена в эксплуатацию новая групповая установка на Западном Тузколе, и сейчас ведутся пуско-наладочные работы на насосной станции, что даст нам возможность начать откачку нефти с Западного Тузколя в начале 2014 года.

На Арыском были сданы в эксплуатацию новое офисное здание и жилые помещения, и продолжается строительство дополнительных помещений. В прошлом году на месторождении Западный Тузколь появился новый городок со столовой, куда уже

были заселены люди. На Юго-Восточной Кызылкия также построен новый жилой городок, куда скоро будут заселены люди. Все это, несомненно, позволяет нам улучшать условия работы на месторождениях.

В целом, все подразделения на месторождении прделали отличную работу в 2013 году.

Что касается цепочки добычи нефти, то она предполагает следующую схему: добытая из скважины нефть поступает на выкидные линии, далее на замерную установку, потом на групповую установку, в сборные (сточные) коллекторы, на установку предварительного сбора воды (УПСВ), после на осевые коллекторы и потом в цех подготовки и перекачки нефти (ЦППН). Подробнее о технологических процессах расскажут специалисты, работающие в ЦДНГ (цех добычи нефти и газа), которые включают в себя УПСВ (установка предварительного сброса воды) и БКНС (блочнокустовая насосная станция), а также в ЦППН.

Арыском МГӨЦ кызметкерлери / Сотрудники ЦДНГ месторождения Арыском / Aryskum OGPF personnel

Жумабек Конысбаев,
*менеджер по добыче нефти на
месторождении Кумколь*

- Расскажите о ЦДНГ. Какие производственные подразделения имеет цех?

- ЦДНГ занимается непосредственно добычей нефти и газа, а также контролем, учетом и поддержанием технологического процесса добычи. Добывающие скважины на месторождениях подключены к системе сбора нефти (коллекторной системе), а с некоторых скважин (вновь пробуренных) нефть перевозится автоцистернами, так как строительство трубопроводов занимает значительное количество времени. Процесс добычи нефти и газа очень трудоемкий, каждая скважина оснащена большим количеством подземного и наземного оборудования и, как любой механизм, каждая установка требует контроля, чем и занимаются работники подразделения ЦДНГ. Суммарная численность сотрудников производственных подразделений ЦДНГ Кумколь составляет порядка 320, а ЦДНГ КАМ - 120 человек.

ЦДНГ имеет следующие производственные подразделения:

- Коллекторная система на месторождении, с помощью которой нефть собирается со скважин.

- Техническое обслуживание скважин. Его персонал обслуживает, монтирует и демонтирует оборудование механизированных и фонтанных скважин, а также производит запуск и остановку скважин.

- Поддержание пластового давления (закачка воды). Данное подразделение включает БКНС, ВРП (водораспределительный пункт) и нагнетательные скважины, через которые вода закачивается в скважину для поддержания пластового давления.

- УПСВ. Данная установка отделяет воду и газ из нефти путем сепарирования.

- ЦДНГ - один из самых крупных в компании по численности работников. Расскажите о ваших сотрудниках. Что такое рабочие будни нефтяника?

- ЦДНГ стоит у истоков добычи нефти и газа, и сотрудники службы ежедневно, невзирая на погодные условия, сталкиваются со многими трудностями, связанными с обеспечением бесперебойной работы скважин, учетом дебита и транспортировкой скважинной продукции по трубопроводам до ЦППН. Умение вовремя оценить ситуацию, принять правильное решение и проявить аналитический подход при выполнении разных видов нефтепромысловых работ - этим и отличается оператор добычи нефти и газа. В своей работе он просто обязан знать динамику продуктивного пласта, физико-химические свойства добываемого флюида, технологию сепарации скважинной продукции и тонкости всех видов применяемого оборудования.

Из-за удаленности объектов на промысле персоналу ЦДНГ приходится ежедневно рано уезжать и поздно возвращаться, но, несмотря на долгую рабочую смену, ребята всегда активно участвуют в мероприятиях компании и не раз становились победителями спортивных соревнований.

Как и во всех индустриальных отраслях, к нам в коллектив вливаются молодые сотрудники, которые перенимают навыки у более опытных работников. И, как мастер по добыче нефти и газа, могу с уверенностью сказать, что ЦДНГ - это кузница высококлассных специалистов и стержень компании, где сама степь воспитывает и закаляет мужской характер.

- Расскажите подробнее о технологии сбора нефти.

- Технология внутрипромыслового сбора и транспорта нефти и газа на наших месторождениях такова: газожидкостная смесь со скважин по индивидуальным выкидным линиям поступает на замерную установку (ЗУ), которая называется «Спутник», далее - на групповую установку (ГУ). От отдельных скважин она поступает непосредственно на групповые установки, а на месторождениях КАМ - сразу на ЦППН. На ЗУ и ГУ установлены тестовые сепараторы, которые осуществляют замер дебита скважин.

Так как температура на поверхности земли ниже, чем в продуктивном пласте, нефть, поступая в трубопровод, начинает стужаться (т.е. становится вязкой), при этом снижается скорость потока жидкости в трубопроводе, для решения этой проблемы установлены печи подогрева нефти.

На групповых установках нефтегазовая смесь поступает на сепарационную установку, где происходит процесс разделения жидкости от попутного газа - на Кумколе попутный газ компрессорами подается в цех утилизации газа (на КАМе - в коллектор, подключенный к ЦППН), а разделенная жидкость насосами откачивается на установку предварительного сброса воды (УПСВ), где подвергается сепарации и обезвоживанию.

АСКК / УПСВ / FWKO

БШСС / БКНС / WIF

Габит Есжанов,
*начальник цеха добычи
месторождения Кумколь*

- Расскажите подробнее о коллекторной системе.

- Коллекторная система состоит из выкидных линий и коллекторов, и объем добычи нефти напрямую зависит от состояния и рабочего давления трубопроводов. Учет добычи ведется счетчиками (расходомеры), а давление в трубопроводах показывают манометры.

Есть и особенности. Например, на месторождениях КАМ в связи с тем что добываемая там нефть высокопарафиниста, отложение парафина на внутренних стенках труб приводит к сужению проходного сечения трубы, давление повышается, а объем добычи снижается. Для предотвращения скопления парафина сотрудники ЦДНГ периодически производят следующие мероприятия: закачивают химический реагент для разрушения отложения парафина, запускают скребки для механической очистки трубопроводов, обрабатывают линии горячей нефтью и водой, а также осуществляют их внешнюю термическую обработку с помощью передвижной паровой установки (ППУ).

- Расскажите о предварительной очистке нефти. Где она осуществляется?

- Предварительная очистка осуществляется на УПСВ (установка предварительного сброса воды). Технологический процесс таков: водонефтяная эмульсия из групповых установок поступает в сепаратор, в котором происходит разделение нефти и воды. Процесс сепарации осуществляется под избыточным давлением 0,2 МПа при температуре 45 градусов. Обезвоженная нефть насосами откачивается на ЦППН месторождения. Отделяемая от нефти вода вытесняется из сепаратора под давлением в резервуар, где отстаивается и далее через систему БКНС закачивается обратно в скважины для поддержания пластового давления.

резервуар, где отстаивается и далее через систему БКНС закачивается обратно в скважины для поддержания пластового давления.

Данный процесс очистки и называется предварительным, так как процесс отделения воды на данном этапе недостаточно качественный для товарной нефти. Уже на ЦППН при значительно более высоких температурах и давлении происходит дополнительная тщательная очистка и подготовка нефти. Предварительная же очистка позволяет снизить давление в системе сбора, благодаря чему объем ежедневно поступающей жидкости на пункты сбора нефти увеличивается.

Күмкөл кенішінің қызметкерлері / Сотрудники ЦППН месторождения Кумколь / Kumkol CPF personnel

Амантай Сержанов,
*руководитель группы по эксплуатации
месторождений КАМ*

- Расскажите о новых технологиях и установках, которые были внедрены в последние годы.

- В прошлом году на месторождениях КАМ был введен в эксплуатацию ряд новых объектов - ГУ Спутник-8 на Арыскуме, БКНС на месторождении Юго-Восточная Кызылкия и БКНС на Северо-Западной Кызылкие. В результате ввода Спутника-8 к системе сбора нефти подключены 13 одиночных скважин, что позволило сократить затраты на спецтехнику для транспортировки нефти. А ввод в эксплуатацию БКНС позволил снизить давление в системе сбора нефти на этих месторождениях, и сейчас там успешно производится закачка воды в пласт.

Помимо новых объектов были расширены ЦППН Арыскум, Спутник-6 Арыскум, ПСН (пункт сбора нефти) Кызылкия, что позволило снизить давление в системе сбора нефти (коллекторах), и благодаря этому объем ежедневно поступающей жидкости на пункты сбора нефти увеличился.

- Для чего нефтяники закачивают воду в пласт, если ее потом все равно приходится извлекать из нефти?

- Основной задачей при разработке нефтяных месторождений является максимальное извлечение нефти. Чем больше коэффициент нефтеотдачи пластов, тем выше эффективность разработки месторождения. Но в процессе добычи происходит снижение пластового давления, что, соответственно, снижает и коэффициент нефтеотдачи. Для поддержания пластового давления применяют различные методы, но наибольшее применение имеет закачка воды в пласт. Закачкой воды также решается вопрос ее утилизации, так как добываемая с нефтью пластовая вода не может быть использована для иных нужд на месторождении.

Данный процесс происходит на блочно-кустовой насосной станции (БКНС). Она предназначена для утилизации промышленной воды в нефтеносные пласты через нагнетательные скважины и поддержания пластового давления (ППД). Таким образом, БКНС играет важнейшую роль не только в процессе добычи, но и в области охраны окружающей среды.

Сырьем для БКНС является сточная нефтепромышленная вода, образующаяся при расслоении водонефтяной эмульсии в УПСВ и ЦППН. От УПСВ и ЦППН очищенная пластовая вода по водоводам подается в резервуары для отстаивания и далее по системе водораспределительных пунктов (ВРП) вода насосами закачивается по нагнетательным скважинам в пласт. На БКНС, расположенных на Кумколе, осуществляется централизованная утилизация пластовой воды как с месторождений Кумколь и Южный Кумколь, так и с сопредельных Восточного Кумколя, Северного Нуралы и Тузколь. Нужно отметить, что бесперебойная и безаварийная работа оборудования БКНС на Кумколе способствовала выполнению в 2013 году плана добычи нефти на месторождениях Кумколь и Южный Кумколь.

Бакытбек Ерманов,
*руководитель группы, закачка
воды на месторождении Кумколь*

Кумкөл кенішідегі МДАЦ-тың басқару және инженерлік-техникалық ұжымы / Руководящий и инженерно-технический состав ЦДНГ месторождения Кумколь / Kumkol OGPF management and engineering-technical personnel

- Расскажите о роли ЦППН.

- Цех подготовки и перекачки нефти предназначен для подготовки добываемого сырья, поступающего с объектов нефтепромысла месторождений, до качества товарной нефти с дальнейшей подачей в магистральную нефтепроводную систему АО «КазТрансОйл» (КТО), а также первичной подготовки пластовой воды для дальнейшей закачки ее в систему поддержания пластового давления (ППД).

ЦППН является завершающим этапом в процессе добычи нефти, так как именно здесь сырая продукция доводится до товарного состояния для дальнейшей сдачи к потребителям. Кумкольский ЦППН был запущен в эксплуатацию в 1990 году, ЦППН месторождений КАМ - в 2003 году.

Подготовка сырой нефти на ЦППН относится к термохимическому методу. Это включает подогрев до необходимой температуры и ввод специальных химических реагентов для разрушения эмульсии, которую невозможно создать в установках предварительного сброса воды. Тем более для сдачи нефти в систему магистрального нефтепровода КТО должны соблюдаться жесткие требования по физико-химическим свойствам, степени подготовки, содержанию сероводорода и температуре нефти. В ЦППН созданы все условия для обеспечения бесперебойной подготовки и сдачи нефти, у нас имеется достаточный свободный объем в резервуарном парке для обеспечения приема и хранения нефти во время ремонтных и аварийных работ в системе КТО. Это позволяет «ПетроКазахстан» не ограничивать добычу в течение трех суток при полной остановке откачки нефти.

Багдат Мирзашов,
менеджер ЦППН месторождения
Кумколь

- Что происходит с нефтью в цехе подготовки и перекачки нефти?

- ЦППН Кумколь состоит из двух установок - УППН (установка подготовки и перекачки нефти) и УПН (установка подготовки нефти). УПН предназначена для подготовки части потока добываемой продукции, поступающего с объектов нефтепромысла. Остальной и основной поток проходит подготовку через УППН.

Технологически подготовка нефти осуществляется так: нефтяной поток, поступающий на УППН по коллекторам с УПСВ и ГУ/ЗУ, а также через пункты приема нефти (ПНН), которые предназначены для приема сырой нефти с автоцистерн с одиночных скважин, направляется на печи подогрева. Здесь поток подогревается до температуры 50-55 градусов летом и 60-65 градусов зимой. Затем он поступает в три параллельных отстойника, где происходит обезвоживание и обессоливание нефти. Отделившаяся пластовая вода с отстойников поступает в водяные резервуары, откуда насосами закачивается в БКНС, далее в нагнетательные скважины системы поддержания пластового давления. Обезвоженная нефть после отстойников направляется на конечную сепарационную установку (КСУ), где происходит процесс дегазации нефти. Попутный газ, разделенный в КСУ, компрессорами перекачивается в цех утилизации газа. В товарную нефть перед попаданием в нефтяные резервуары в осенне-зимний период добавляется депрессаторная смесь для понижения температуры застывания нефти, сдаваемой в нефтепроводную систему КТО.

Технология подготовки нефти на месторождениях КАМ немного отличается от той, что действует на Кумколе. ЦППН КАМ расположен на Арыскуме, так как Арыскуп является крупнейшим месторождением данной группы. Газожижкостная смесь с промысла поступает на подготовку на ЦППН Арыскуп по нескольким коллекторам со «Спутников» Арыскума, а также с месторождений Юго-Западный Карабулак и Северо-Западная Кызылкия. На месторождениях же Кызылкия и Майбулак действуют пункты сбора нефти (ПСН). ПНС также оборудованы сепараторами, печами и резервуарами для хранения, как и ЦППН (но со значительно меньшими объемами). Нефть проходит подготовку на ПНС и в товарном виде поступает на ЦППН Арыскуп, и уже оттуда нефтяной поток по 8-дюймовому нефтепроводу перекачивается на ЦППН Кумколь.

- Почему ЦППН называют сердцем месторождения?

- Нефть с разных месторождений (Кумколь Юг, Южный Кумколь, Восточный Кумколь, Арыскуп, Кызылкия, Майбулак, Кольжан, Западный Тузколь и др.) поступает в ЦППН Кумколь по 6 коллекторам и через ПНН. И вот уже тут происходит процесс подготовки нефти на оборудовании, которое есть только в ЦППН, после чего готовая продукция сдается в магистральную систему КТО.

Так как ЦППН собирает нефть со всех месторождений компании и является отправной точкой товарной нефти, то для «ПетроКазахстан» ЦППН является стратегическим объектом. От функциональной деятельности ЦППН зависит судьба многих месторождений, поэтому ЦППН привыкли называть сердцем месторождения.

- Как осуществляется учет принимаемой нефти и воды в ЦППН? Какова ежегодная производительность ЦППН?

- На Кумколе учет принимаемой в ЦППН нефти и воды производится объемно-массовым статическим методом путем измерения уровня в резервуарах. Для этих целей на всех резервуарах установлена система автоматического измерения уровня и контроля немецкого производства DELTA VI с программным обеспечением, позволяющая выполнять комплекс замеров различных параметров. Смонтированные радарные установки с программным обеспечением установлены на всех 14 резервуарах, что позволяет получать точные мгновенные и текущие замеры уровня нефти, температуру и другие параметры. Учет откачиваемой с ЦППН Кумколь в систему магистральных нефтепроводов КТО нефти ведется по коммерческому узлу учета нефти СИКН (система измерения количества и качества нефти), сданному в эксплуатацию в начале 2010 года. Производительность ЦППН Кумколь по жидкостям составляет 10,4 млн.т/год, из них 7,6 млн.т/год - нефть, оставшиеся 2,8 млн.т./год - вода.

На ЦППН КАМ учёт нефти ведётся объёмным методом - т.е. производится замер уровня нефти в резервуарах (РВС), из полученных данных вычисляется объём содержимого РВС с помощью градуировочной таблицы. Аналогичным способом ведётся и учёт воды. Производительность ЦППН Арыскум составляет 3 млн. т/год, из них 1,3 млн. т/год – нефть, 1,7 млн. т/год - вода.

- Сколько должна отстояться нефть в резервуарах перед транспортировкой? Расскажите о резервуарном парке.

- После конечной сепарационной установки обезвоженная и дегазированная нефть поступает в нефтяные резервуары, где происходит отстаивание. Заполненный резервуар должен отстояться не менее 2-3 часов. Так как плотность воды больше, чем нефти, то вода оседает на дне резервуара, после чего производится дренирование подтоварной воды в водяные резервуары, далее она насосами закачивается в БКНС. Отстой воды является звеном в процессе подготовки нефти и называется гравитационным методом отделения воды от нефти.

Резервуарный парк ЦППН Кумколь состоит из 12 товарных резервуаров для нефти и двух водяных резервуаров для пластовой воды, общая вместимость по нефти составляет 41 500 тонн. ЦППН КАМ состоит из 6 резервуаров общим объемом 16 000 тонн. Все резервуары находятся под постоянным контролем автоматической системы пожаробнаружения и пожаротушения.

- Какой процент содержания воды, газов и т.п. в сырой нефти?

- Так как первая и вторая ступени сепарации жидкости из нефти начинаются на территории ЦДНГ (это ГУ и затем УПСВ), то в ЦППН происходит 3-я ступень сепарации жидкости. В сырой нефти, поступающей в ЦППН Кумколь, газовый фактор незначительный. В данный момент обводненность поступающей нефти составляет 30%, т.е. из одной тонны сырой нефти получается 0,7 тонны товарной нефти. На КАМе водонефтяная эмульсия, поступающая на ЦППН, в среднем состоит из 60% воды и 40% нефти, т.е. из 1 тонны сырой нефти получается примерно 0,4 тонны товарной.

- Какова численность сотрудников ЦППН Кумколь? Расскажите о коллективе.

- На Кумколе в ЦППН работают 78 человек (по 39 человек на двух вахтах). На каждой вахте руководителями являются менеджер и главный инженер, линейными руководителями - мастера и механик. Так как технологические процессы и оборудование в ЦППН отличаются от других подразделений, то стаж работы вышперечисленных руководителей составляет более 10 лет. Несмотря на сложную специфику и трудности в работе, в коллективе ЦППН есть женщины, причем занимающие ключевые должности - старший оператор и мастер ЦППН. Наш многонациональный коллектив сплоченный и дружный, и не зря во всех соревнованиях мы занимаем призовые места.

- А сколько сотрудников работает в ЦППН КАМ?

- На ЦППН Арыскум работают 30 человек (по 15 в каждую вахту). Ввиду того что необходим круглосуточный контроль за цехом, два мастера работают по сменам «день-ночь», соответственно 13 операторов также делятся на дневную и ночную смену. ПСН месторождений Кызылкия и Майбулак входят в подчинение мастерам ЦДНГ, на ПСН Кызылкия работают 12 операторов (6 операторов в одну вахту), на ПСН Майбулак 6 операторов (три оператора в одну вахту). Есть сотрудники, которые участвовали непосредственно при вводе ЦППН в эксплуатацию. Коллектив очень дружный, более опытные работники всегда стараются передать знания и навыки новым сотрудникам, а те, в свою очередь, - перенять все необходимое для успешной и безопасной работы на ЦППН.

Искендир Маханов,
мастер ЦППН месторождений КАМ

Калыбай Балымбетов,
мастер ЦППН месторождения Кумколь

- Расскажите о новых технологиях и установках, которые были внедрены в последние годы.

- В 2012 году на ЦППН Кумколь была введена в эксплуатацию новая печь подогрева нефти, что позволило увеличить количество подогревателей нефти. В 2013 году ввели в эксплуатацию систему возврата нефтяной эмульсии, и теперь стала возможной переподготовка уловленной с водяных резервуаров нефти. Сейчас строятся еще два резервуара с плавающей крышей объемом 20 тыс.м³ каждый. В 2014 году будут введены в эксплуатацию установка по переработке некондиционной нефти и насосная станция для перекачки нефти в КТО. На КАМе в 2013 году были расширены ЦППН Арыскум и ПСН Кызылкия (на обоих объектах введены в эксплуатацию новый сепаратор, печи подогрева и произведено изменение технологического процесса).

Арысқұм МДАЦ / ЦППН Арысқұм / Arysqum CPF

Құмкөл МДАЦ / ЦППН Құмкөл / Kumkol CPF

Топтық қондырғы / Групповая установка / Group station

ГПЖЗ / ЦУГ / GUP

Арысқұм кенішінің МДАЦ қызметкерлері / Сотрудники ЦППН месторождения Арысқұм / Arysqum CPF personnel

Эд Ризли,
начальник отдела
(в промышленности),
эксплуатация ЦУТ - Кумколь

- Как реализуется Программа утилизации газа?

- В 2006 году Министерство энергетики и минеральных ресурсов РК утвердило Программу по утилизации газа ПМКР, и наша компания одной из первых в республике начала реализацию проектов, направленных на эффективное использование попутного газа. Одним из первых стал проект строительства и ввода в эксплуатацию в 2004 году газотурбинной электростанции (ГТУ) на Кумколе мощностью 55 МВт, которая перерабатывает попутный газ, вырабатывая электроэнергию. В целом, Программа утилизации попутного газа решает ряд важных экологических проблем: исключаются сжигание и выбросы газа, испарение легких фракций нефти в атмосферу, сокращается вероятность разлива нефти и загрязнения грунта, существенно повышается пожарная безопасность производства.

За последние пять лет «ПетроКазахстан» реализовал ряд крупных проектов по сбору, транспортировке и обратной закачке попутного газа. Так, мощность ГТУ месторождения Кумколь доведена до 101,5 МВт, на месторождениях Кызылкия, Арыскум и Майбулак эксплуатируются газопоршневые электростанции. На Кумколе и Арыскуме также введены системы по обратной закачке газа в пласт. Сейчас реализуется Программа развития переработки попутного газа «ПетроКазахстан» на 2012-2014 годы, которая предусматривает как модернизацию действующих объектов утилизации газа, так и вовлечение в процесс сбора и переработки попутного газа вновь введенных месторождений и месторождений, ввод которых ожидается в ближайшей перспективе.

14 марта 2014 года исполняется десять лет с начала утилизации газа и выработки электроэнергии в цехе утилизации газа на Кумколе. Многие из сотрудников, стоявших у истоков запуска ЦУТ месторождения Кумколь, и по сей день работают здесь, а многие были переведены на Проекты утилизации газа месторождений КАМ для обеспечения

их своевременной и безопасной реализации. Снабжая электроэнергией все месторождение и гарантируя сохранность окружающей среды, мы действительно можем гордиться нашей работой!

- Расскажите о технологическом процессе работы цеха по утилизации газа.

- В цехе утилизации газа на Кумколе газ, собранный с месторождений, поступает в сепаратор, где происходит первичная сепарация с разделением на конденсат и газ. Конденсат (в основном C5, тяжелые углеводороды, вода) при помощи насосов направляется в нефтепровод для транзита в ЦППН. Газ же поступает на четыре параллельно действующих дожимных газовых компрессора, здесь газ охлаждается, очищается от конденсата в сепараторе, и весь поток разделяется на две части. Первая и незначительная часть после очистки идет на ЦППН и другим потребителям для выработки тепла, а вот большая часть отправляется на газотурбинную установку. После еще ряда очисток газ вместе с подаваемым под высоким давлением воздухом попадает в камеру сгорания, где и происходит преобразование потенциальной энергии газа в кинетическую для дальнейшей выработки электрической энергии. В ближайшей перспективе планируется установка на ЦУТ дополнительной паровой турбины с генератором мощностью 25 МВт, которая будет использовать метод когенерации, т.е. применение тепла уходящих газов (около 500°С) существующих ГТУ. Полученный перегретый пар, совершая работу в паровой турбине, вырабатывает механическую энергию на валу турбины, и далее в генераторе механическая энергия преобразуется в электрическую энергию.

Также на месторождениях с помощью газокomppressorных станций производится обратная закачка газа в пласт для поддержания пластового давления.

Кумкөл кенішінің ГПЖЗ қызметкерлері / Сотрудники ЦУТ месторождения Кумколь / Kumkol GUP personnel

Редакция благодарит сотрудников ЦДНГ, ЦППН и ЦУТ за помощь в подготовке материала для статьи!

В следующем номере читайте материал о жизни на месторождениях и буднях нефтяников.

ВМЕСТЕ МЫ СИЛЬНЕЕ!

На страницах «Мунайшы» мы много пишем о спонсорской помощи, которую оказывает наша компания – называем цифры, рассказываем о проектах... А сегодня, в честь Международного женского дня, хотим познакомить вас с женщинами, которые стоят во главе наших подшефных и спонсируемых организаций. Любящие свое дело и вкладывающие в него всю душу, в своих интервью они расскажут о настоящем и будущем своих подопечных, мечтах и планах, искусстве и образовании.

АЛИШЕВА СВЕТЛАНА СЕРИКБАЙКЫЗЫ, директор общественного фонда «Региональный центр Junior Achievement», старший воспитатель детского лагеря «Арай Санрайз», КЗО

- Что значит для Вас работа с детьми?

- На этот вопрос я, пожалуй, отвечу кратко, но в то же время емко. Работа с детьми для меня - жизнь, счастье и молодость. Это то, что даст мне невероятный заряд энергии и делает меня счастливой.

- Компания «ПетроКазахстан» возродила «Арай Санрайз», и теперь он по праву лучший в Кызылординской области. В «Арае» есть множество интересных кружков и даже собственная валюта. Расскажите, как развивался лагерь и что он может предложить ребятам сегодня.

- За год до открытия лагеря у меня родился сын. Первой книжкой, которую я ему купила, были рассказы Н.Носова о веселом добром малыше Незнайке, живущем в Солнечном городе. Вот так и появилась идея создания в лагере Маленькой страны. Сегодня у нас, как и у любого государства, есть своя атрибутика - флаг, гимн, валюта, орден, форма, газета, свои мастера и знаменитости, законы и праздники, а также свои провинции.

Наш лагерь известен не только в кызылординском регионе, но и по всей республике. Ежегодно с 25 мая по 25 августа 1080 детей отдыхают на 6 сменах - сезон открывает экономическая смена, затем идут 4 творческие смены с множеством кружков и секций, а завершает сезон спортивная смена, где проходит турнир юных футболистов на Кубок компании ПККР.

Во все времена дети остаются детьми. Так же как и всегда, сегодня они радуются лету и каникулам. С нетерпением ждут встреч с новыми друзьями, познают новое. И задача всех сотрудников лагеря сделать этот детский отдых радостным и комфортным, а главное - позна-

вательным и полезным. И наш дружный коллектив - все службы лагеря - прекрасно с этим справляются.

На протяжении 17 лет компания «ПетроКазахстан» вкладывает деньги в будущее нашей страны, и открытие лагеря стало началом работы спонсорской программы компании в интересах детей и для детей. В прошлом году «Арай» получил замечательный подарок от «ПетроКазахстан» - новое футбольное поле с искусственным покрытием. Не представляете, как все было счастливы! В этом году детей ждет большой сюрприз в виде полностью реконструированного бассейна, а еще нам подарили тренажеры.

- Вы также являетесь директором регионального центра Junior Achievement («Достижения молодых»), уникальной программы, которая помогает ребятам развить дух предпринимательства и познать

азы экономики. Как меняются ребята, оказывает ли эта программа влияние на выбор их жизненного пути?

- Программы JA помогают ребятам получить знания в таких сферах, как бизнес, экономика, предпринимательство, этика, финансовая грамотность, и различные навыки, связанные с развитием карьеры. Что важно, в соответствии с принципом «учись, делая», программа формирует не только теоретические знания по основам рыночной экономики и бизнеса, но и знания прикладного характера.

С 2005 года наш Центр участвует в Республиканских дистанционных соревнованиях по компьютерным экономическим играм «Моделирование экономики и менеджмента», «Титан» и «Банки в действии». Также наши школьники ежегодно принимают участие в Республиканской олимпиаде по экономике и, занимая призовые места, становятся обладателя-

Образование:

1976-1980 - КазПИ, факультет дошкольного и начального образования

2000-2003 - КызГУ, факультет экономики и права

Карьера:

1980-1982 - детский сад «Раушан», воспитатель-методист

1982-1997 - туристическая фирма «Саяхат», начальник отдела путешествий, директор курсов по подготовке экскурсионных работников

1997-по наст. время - лагерь отдыха «Арай Санрайз», старший воспитатель

1999-по наст. время - общественный фонд «Региональный центр Junior Achievement», директор

Арайлық шеберлер / Арайские мастерицы / Arai's talents

ми грантов на обучение в КБТУ, МАБ, Каз-АТиСО и МУИТ. Еще очень горжусь тем, что именно наша команда представляла Казахстан на Азиатско-Тихоокеанских соревнованиях года, проходивших прошлой зимой в Сингапуре. Это было первое участие нашей страны, что, считаю, является высокой степенью признания достижений ребят, которые занимаются в нашем региональном центре.

Программа действительно интересна и уникальна. Наши ребята раскрываются как личности, открывают в себе лидерские качества и развивают один из важнейших навыков - умение работать в команде, быть ответственным за все и всех. Ведь практическая часть программы предполагает работу в команде - и если каждый ее член не приложит свои знания и силы, то команда проиграет. Например, играя в экономическую игру «Моделирование экономики и менеджмента», компанией создается виртуальное предприятие, выпускающее определенный продукт. От принятых решений и действий каждого члена команды зависит, будет ли предприятие получать прибыль, как оно будет развиваться - успешно или же, увы, станет банкротом. Это хорошая школа, которая дает детям представление о том, как работает бизнес.

Не побоюсь сказать, что множество кызылординских ребят выбрали свой путь в мир бизнеса и экономики именно благодаря программе JA. Некоторые из них уже закончили обучение и стали прекрасными специалистами, работая не только в Казахстане, но и за рубежом.

- Сотрудничаете ли вы с государством, компаниями в рамках Junior Achievement?

- Наш центр начал свою деятельность как региональный центр JA в апреле 2000

года благодаря компании «ПетроКазахстан», поддержавшей нас с первых дней существования. Выделенные за годы работы центра средства дали возможность школьникам Кызылординской области постичь законы рыночных отношений. Конечно, без поддержки «ПетроКазахстан» мы бы не смогли достичь имеющегося признания и результатов.

С начала основания мы тесно сотрудничаем с департаментами образования, Ассоциацией предпринимателей области. При поддержке Министерства образования и науки РК с 2008 года наши учащиеся принимают участие в ежегодных республиканских турнирах по экономике. Более 13 лет мы сотрудничаем со школами искусств и Дворцами школьников Күстаная, Павлодара, Шымкента, Тараза, Актобе и Байконура по практической части программы «Школьная компания».

- Как педагог, как мама, как бы Вы посоветовали развивать у ребенка тягу к знаниям?

- Учиться вместе с ним и искренне радоваться новым знаниям и успехам вашего ребенка.

- Как определить, в чем талантлив Ваш ребенок?

- Нет неталантливых детей, уж поверьте мне. У нас в лагере работает 19 кружков; и каждый ребенок самостоятельно выбирает, куда ему пойти, бывает даже, что некоторые умудряются заниматься в 2-3 кружках. В конце потока родители, посмотрев концерт и посетив выставку кружковых работ, бывают очень удивлены тем, что их ребенок, оказывается, имеет хороший голос, умеет танцевать, играть на музыкальном инструменте, рисовать, вязать...

Мне кажется, нужно просто дать ребенку возможность самому найти ответ на этот вопрос. И дать время и, конечно, постараться предоставить возможности.

- Что считаете своим самым главным личным достижением?

- Мое самое главное достижение - это мой сын. Сейчас он уже учится на 3-м курсе Казахстанской государственной юридической академии.

- Современная женщина - это мать и супруга, дочь и золовка, сотрудник и бизнес-леди. Какая из этих ролей наиболее сложная?

- На мой взгляд, это сочетание мать и бизнес-леди. И с этими порой диаметрально противоположными ролями сегодня успешно справляются многие наши женщины.

- Ваши пожелания сотрудникам компании в связи с предстоящими весенними праздниками.

- Весна - время пробуждения и обновления. Это время, когда особенно хочется быть счастливым и подарить счастье своим близким. Хочу пожелать всем, чтобы на ваших часах было постоянное время - Весна!

Junior Achievement™ (JA) является старейшей (осн. в 1919 г.), самой большой и быстро развивающейся некоммерческой организацией в области экономического образования. JA разрабатывает и осуществляет программы в 113 странах мира, которые переведены на 36 языков. Со дня основания организации программы принесли пользу почти 40 миллионам человек. С 2001 по 2014 год в Кызылординской области в программах JA приняло участие около 300 тыс. учащихся.

В 2006 году программа была рекомендована Министерством образования и науки РК для экономических учебных заведений страны и охватила все регионы Казахстана. ОФ «Джуниор Эчивмент Казахстан» - единственный в Казахстане фонд, который целенаправленно и комплексно работает в направлении продвижения и развития программ экономического и бизнес-образования для старшей ступени средней школы. Больше информации вы можете найти на сайте «Джуниор Эчивмент Казахстан» - <http://www.junior.kz/>

МЕЙРБЕКОВА ЛАМИЛЯ ТАЙКЕНОВНА,

директор Балетной школы, ЮКО

- Вы стояли у истоков создания Балетной школы. Расскажите, как все начиналось и как работа в школе повлияла на Вас?

- Наша школа была основана в 1998 году моим супругом, известным казахстанским балетмейстером Б.А.Мейрбековым, она стала первой частной балетной школой в РК. Я начинала с должности администратора, а после кончины супруга взяла на себя руководство школой. Было сложно, но желание продолжить дело Болат Атахановича придало мне сил, я стала более уверенной, научилась ставить цели, планировать и обязательно их достигать.

Несмотря на все трудности начального этапа, за 15 лет существования было многое пережито и достигнуто. Сегодня у нас сильная команда, великолепные профессиональные педагоги-хореографы, сплоченный коллектив, с которым все по плечу. Ежегодно в школе обучается 260 детей. Наш коллектив неоднократно становился лауреатом многих казахстанских и международных конкурсов и фестивалей. Но самое главное - дети у нас хотят учиться, а родители хотят привести своих детей, а это значит, мы сумели создать нужную атмосферу.

Работа должна быть любимой, только тогда ты сможешь вкладывать в нее всю свою душу и делать ее по-настоящему хорошо. Мне в этом плане очень повезло. Помимо того что я окружена самым радостным, что может быть в жизни женщины, - детьми, я еще каждый день соприкасаюсь с прекрасным - балетом. Вместе с ребятами

и педагогами я переживаю перед сдачей контрольного урока и экзамена, меня радуют счастливые лица детей после очередного отчетного концерта, благодарности из уст родителей и признание поклонников прекрасного искусства. Отлаженная работа, дающая великолепный результат, - вот что самое важное для каждого руководителя.

- По каким параметрам отбираете среди желающих обучаться в школе?

- Прежде всего это природные данные, которые требуются для дальнейшего развития ребенка в области хореографии. К ним относятся хороший музыкальный слух, гибкость тела, шаг, растяжка и подъем стопы, отличная память, а также высокие прыжки. Но одно из важнейших качеств, буквально обязательных, - это желание ребенка трудиться, добиваться хороших результатов, которые требуют ежедневного упорного труда.

- Чтобы стать балериной, нужно упорство, и не только. Что самое сложное в работе с детьми?

- Будущие балерины приходят в школу еще малышами. В начальных классах (5-8 лет) дети обучаются по предмету музыкально-ритмическое движение; с 8-9 лет обучение усложняется, и они учатся классическому и казахскому танцу, танцу на пальцах и народно-сценическому танцу. Всего обучение длится 8 лет. Дети посе-

щают школу с большим энтузиазмом, особенно малыши, а родители всячески поддерживают их начинания.

Детей надо просто любить, а понять ребенка совсем нетрудно, надо лишь постараться поставить себя на его место - все мы когда-то были детьми. Ведь детский возраст - это искренность, открытость и непосредственность. Но учить детей начального класса азам хореографии непросто, и такой дар дан не каждому педагогу, здесь требуется самое главное и сложное - большое терпение и, безусловно, хорошие навыки преподавания хореографического мастерства. У нас отличные педагоги, которые душой болеют за каждого учащегося, прилагая все свое умение и опыт и находя подход к каждому ученику.

Например, сложнейшим является урок на пальцах. Чтобы встать на пуантах, надо иметь сильные, устойчивые стопы и мышцы ног. Помощь наших педагогов и желание будущих балерин добиться успеха помогают перетерпеть все: мозоли, боль в мышцах, стопах и физическую усталость.

- А многие ли из Ваших учащихся впоследствии выбирают балет как профессию?

- После окончания полного курса Балетной школы многие выпускники и дальше продолжают обучение в сфере хореографии в высших учебных заведениях. Например, наши выпускники и учащиеся выступают в составе балетной труппы театра оперы и балета ЮКО в Шымкенте. Одна из наших выпускниц сейчас продолжает учебу в ГИТИСе в Москве.

- Расскажите о настоящем и будущем школы.

- Балетная школа сотрудничает с высшими учебными заведениями - например, у нас проходят практику студенты Южно-Казахстанского государственного университета. Не раз у нас проводились мастер-классы мэтров балетного искусства - заслуженных деятелей искусств, народных артистов РК и прим-балерин казахстанских театров. В 2008 году в Балетной школе побывали балетмейстеры из США и совместно с учащимися нашей школы поставили одноактный балет в стиле модерн, который был показан публике на концерте.

Образование:

1978 - Карагандинский кооперативный институт, экономист

Карьера:

1998 - областное управление торговли, ЮКО

1998-2008 - Балетная школа, администратор

2008-2011 - Балетная школа, и.о. директора

2012-по наст.время - Балетная школа, директор

Награды:

дипломы акимата ЮКО, почетные грамоты управления культуры и департамента образования ЮКО

Также мы ежегодно проводим годовой отчетный концерт. Дети с огромным удовольствием выходят на сцену театра оперы и балета, стараются показать своим зрителям в лице мам, пап, бабушек и дедушек все, чему их научили в течение года. Это действительно счастье видеть, как после отчетного концерта родители с сияющими счастьем детьми с благодарностью выходят из концертного зала.

Вот уже 14 лет Балетная школа тесно сотрудничает с Сайрамским детским домом. Каждый год в школу приходят 20-30 воспитанников детского дома, мальчики обучаются бесплатно, а обучение девочек финансирует компания «ПетроКазахстан». Наши первые выпускники, ребята из Сайрамского детского дома, получив после окончания Балетной школы высшее образование по специальности хореография, в данный момент работают в областном театре оперы и балета, танцевальных ансамблях и профильных вузах, и до сих пор теплыми словами отзываются о школе.

«ПетроКазахстан» - крупнейший спонсор в регионах своей деятельности (Кызылординская и Южно-Казахстанская области). Компания также реализует социальные проекты в Алматы и Астане. Только за 2013 год на благотворительность и спонсорство «ПетроКазахстан» было затрачено свыше 1,7 млн. долларов США и еще 4 млн. долларов США были выделены в рамках Меморандумов о сотрудничестве с акиматами областей (КЗО - 3 млн. дол., ЮКО - 1 млн. дол.). Сферы оказания помощи различны и включают помощь детям, социально уязвимым слоям населения, ветеранам, а также проекты, направленные на развитие спорта и здорового образа жизни, культуры, образования и поддержку талантов. В рамках Меморандумов реализуются крупные социально важные инфраструктурные проекты в регионах. За свою социальную активность компания «ПетроКазахстан» неоднократно удостоивалась различных наград, последней стала награда в номинации «Social Responsibility Prize», полученная ПКОВ в рамках конкурса «KAZENERGY SHOW ROOM» в 2013 году.

Сегодня мы готовим грандиозную постановку - двухактный балет П.Чайковского «Щелкунчик». Этот балет-спектакль был поставлен народным артистом Кыргызстана, главным балетмейстером театра оперы и балета этой страны К.К.Сыдыковым в память основателя нашей Балетной школы, заслуженного деятеля искусств РК Болатата Мейрбекова. Спектакль будет показан в конце апреля на торжественном мероприятии в честь 15-летнего юбилея Балетной школы.

Очень хочу и дальше развивать дело Болатата Атахановича, прилагая все возможные усилия для процветания нашей школы. Я очень благодарна вашей компании за постоянную поддержку. «ПетроКазахстан» вносит неоценимый вклад в становление и укрепление Балетной школы с самого начала ее основания. Поддерживая нас, вы дали возможность большому количеству южноказахстанцев проявить свои творческие способности в искусстве хореографии.

- Как Вы думаете, можно приобщить общество к балету?

- Балетное искусство - искусство элитарное. Приобщать к нему, как и ко всему хорошему - хорошим книгам, спорту, нужно с малых лет. Водить на балетные постановки, в театр. Хороших постановок много, но если мы говорим о детях, то, например, наши ребята очень любят «Айболита» И.Морозова, «Снежную королеву» Р.Салаватова и «Щелкунчика» П.Чайковского.

- Что считаете своим главным личным достижением?

- Как женщина - конечно, мою семью, детей. Как профессионал - Балетную школу, которая уже давно стала моим вторым домом. Чтобы держать планку, мы все - наш дружный и профессиональный коллектив - очень много работаем и будем далее продолжать отдавать силы и знания, обучая детей этому величайшему искусству!

- Что заставляет Вас улыбнуться даже после тяжелого рабочего дня?

- Зачастую бывает трудно, но все равно прекрасно, когда дома тебя ждут дети и ты окружена любимыми внуками, улыбка которых всегда поднимет тебе настроение.

- Наурыз и 8 Марта - это прекрасные весенние праздники. Что бы Вы хотели пожелать сотрудникам «ПетроКазахстан»?

- Праздник единства и мира, доброты и согласия, Наурыз приносит счастье в каждый дом. Поздравляю с ним всех сотрудников «ПетроКазахстан» и желаю здоровья и счастья, пусть этот светлый праздник принесет нам, нашему народу достаток и покой.

А дамам в честь Международного женского дня 8 Марта хочу подарить стихотворение:

*Милые дамы «ПетроКазахстан»!
Желаю вам всего, чем жизнь богата:
Здоровья, счастья, долгих лет,
Пусть этот праздник - День 8 Марта
В душе оставит добрый след!*

ШАТАЕВА АКМАРАЛ БАУБЕКҚЫЗЫ, директор детского дома №2 г.Алматы

- Как получилось, что Вы стали директором детского дома? Какой Вы директор?

- В 2004-2009 годах я работала заместителем директора по воспитательной работе в Алматинской школе изобразительного искусства и технического дизайна им.Кастеева - Клуба ЮНЕСКО. Это стало отличной «школой» и для меня, как специалиста, ведь наш директор Ханзада Есенова предъявляла высокие требования к заместителям, работа требовала самостоятельности, неординарного подхода в решении организационных вопросов, мобильности и самоотдачи. Всегда приходилось учитывать тот факт, что мы работаем с необычными, одаренными, детьми. По ее совету в 2009 году я приняла участие в конкурсе на вакантную должность директора детского дома №2. Проходя собеседование, на вопрос, как собираюсь работать в детском доме, я ответила: «Я - мама своего ребенка. Как я люблю своего сына, так я буду любить своих новых детей». Я хотела отдать детям всю любовь, все знания, весь педагогический и творческий опыт, полученный в школе им.Кастеева, что и стараюсь делать в сегодняшней работе.

Конечно, у меня был страх: какие это дети, как они меня примут, найду ли я путь к их сердцам? Но вот прошло пять лет, многое изменилось, мы растем, меняемся, но самое главное - нас объединяют теплые человеческие чувства.

Директором детского дома ощущаю себя при решении административных, организационных, финансовых и других вопросов, когда ставлю печать и подпись на официальных документах, а в повседневной жизни, в окружении детей, я себя чувствую просто мамой. Такие же заботы, как и у других казахстанских матерей, - вкусно накормить, красиво одеть, обуть, проконтролировать учебу, съездить с детьми на выходные в горы, посетить театр, подготовиться к семейному празднику, позаботиться о посещении детьми кружков и факультативов, вечером посидеть со старшими детьми за чашкой чая и обсудить проблемы, вспомнить путешествия и веселые случаи из жизни «Алтын Ұя».

- Что главное при работе с вашими ребятами?

- Главное - любить детей. Дать им уверенность, что их любят, не предадут, заново научить ребят доверять взрослым. Согреть своим теплом, лаской и заботой детей, так нуждающихся в простой материнской любви. Мы действительно дружная семья, в «Алтын Ұя» есть такая традиция - взрос-

Образование:

1992-1997 - КазГУ, учитель казахского языка и литературы

Карьера:

1992-1993 - старшая вожатая, Тулебийский район, г.Ленгер

1993-1996 - руководитель кружка, Дом школьников, г.Ленгер

1997-2000 - учитель казахского языка и литературы в школах г.Ленгера

2000-2004 - учитель казахского языка и литературы ОШ №146 г.Алматы

2004-2005 - специалист по воспитательной работе и духовному развитию, Гуманитарная юридическая академия, г.Алматы

2005-2009 - замдиректора по воспитательной работе, школа изобразительного искусства и технического дизайна им. А.Кастеева - Клуб ЮНЕСКО

2009-по наст. время - директор, детский дом №2, г.Алматы

Награды:

Медаль им. Ы.Алтынсарина «Педагогикалық қызметтегі табыстары үшін» (за заслуги в педагогической деятельности)

лые начинают фразу: «У нас живут...», а дети продолжают: «Самые лучшие дети!»

Нашей основной задачей является проведение целенаправленной спланированной работы, направленной на социализацию и адаптацию детей к самостоятельной и семейной жизни. В «Алтын Ұя» организована и ведется работа по программе «Органы детского самоуправления в детском доме». Как и в правительстве, в нашем «Парасате» есть президент, вице-президент, министры. В нашем Доме два органа власти - педагогический совет и детское самоуправление «Парасат», и я всегда прислушиваюсь к мнению детей, оно во многом помогает.

Работа ведется большая, и многие организационные вопросы решаются советом самоуправления взрослому, ответственно и с деловой стрункой: так, самоуправление «Парасат» взяло в свои руки переговоры со спонсорами по организации и проведению праздников. Ребята научились вести переговоры, составлять деловые письма, писать сценарии общедетских мероприятий, контролировать их подготовку и проведение. У нас проводится действительно большая работа по подготовке детей к самостоятельной жизни в обществе.

- Были ли какие-нибудь сложные ситуации с детьми? Случалось ли, чтобы ребенок убежал из детского дома?

- Как в любой семье, без сложных жизненных ситуаций не бывает. Каждый наш ребенок - это своя история, опыт страданий, переживаний, предательства самых близких. Но решать, казалось бы, неразрешимые проблемы у нас принято всей семьей, и никто безразличным к чужому горю не остается.

Одна из историй... Зеленоглазый шустрый мальчишка. Мать променяла сына на «зеленого змия», он рос на улице, предоставленный самому себе, выживал, как мог. И вот детский дом, со своими правилами и требованиями, в противовес привычной свободе, где нет уроков и домашних заданий, где можно спать в шалаше до поздней осени на старом одеяле! Он сбежал, объявили в розыск. Шли дни, недели, месяцы, наши бессонные ночи, объезд всех возможных мест его нахождения, ноч-

ные поездки по окрестностям за сотни километров от Алматы. И вот по дому радостный крик детей: «Ура, нашли!» Наш «Гекльберри Финн» с упоением рассказывал, как добывал пропитание, где скрывался от розыска, как наблюдал из укромного местечка за тем, как его искали взрослые.

Мальчишка огрубел, появились уличные замашки, запущена учеба. Наверстывать упущенное было тяжело, но день за днем мы упорно возвращали его в страну детства, в свою семью. Сейчас наш беглец является студентом престижного колледжа, увлекается техникой, с удовольствием помогает нам по ремонту автомобилей, а нашего водителя, который его как своего сынишку опекает, по-мужски воспитывает и учит выполнять работу, которая пригодится в будущем, называет «батя». Он вырос, возмужал и, кроме увлечения техникой, любит поэзию, прекрасно декламирует стихи. Сейчас с улыбкой вспоминает свою «вольницу», и на вопрос «Почему сбегал?» отвечает: «Глупый был, не знал, что от людей, которые за тебя переживают, любят, не бегут, здесь мой дом, моя семья».

- Какие занятия по дополнительному образованию сегодня проводятся в детском доме?

- В детском доме работает более 10 кружков и секций, включая кружок казахского языка, секцию акробатики и гимнастики, кружок прикладного и казахского народного творчества, кружок игры на домбре, хорового пения и вокала, танцевальный, театральный кружок и кружок «Социально-бытовая ориентация». Дети с удовольствием их посещают, и, наверно, далеко не каждый ребенок, живущий в обычной семье, имеет такие возможности для саморазвития. Например, в кружке прикладного и казахского народного творчества ребята делают великолепные поделки из войлока, шерсти и кожи, которые потом дарят гостям нашего дома, выражая тем самым благодарность людям, не безучастным к их судьбе. Наш танцевальный кружок «Кел, билейік!» пользуется большой популярностью в детском доме и за его пределами.

В дополнение ребята посещают клубы, функционирующие в «Алтын Ұя». Клуб «Мир профессий» занимается профориентационной работой, в «Кодексе» дети получают правовое воспитание. В клубе «Эколог» ребята помогают озеленять территорию детского дома. В «Атамекене» воспитанники из-

учают обычаи и традиции казахского народа, историю страны. В июле 2012 года 28 воспитанников - члены клуба «Атамекен» путешествовали по историческим святыням Казахстана, посетив Тараз, Туркестан и Шымкент.

- Часто ли усыновляют детей из вашего детского дома?

- Усыновители чаще мечтают о малыше не старше 3-4 лет, желая сохранить тайну усыновления, и хотя бы заниматься воспитанием ребенка с его первых шагов. У нас же дети 7-18 лет. После посещения нашей Школы приемных родителей многие потенциальные усыновители разводятся руками: «Да, у вас замечательные детки, но нам бы хотелось совсем маленького...». Также одним из условий, предъявляемых потенциальными усыновителями, является отсутствие у детей близких родственников. А лишь 19 наших детей являются сиротами, остальные же - это дети, оставшиеся без попечения родителей: их родители лишены родительских прав либо находятся в розыске или в местах лишения свободы. Конечно, мы проводим огромную работу по усыновлению, детей усыновляют, удочеряют, но не так часто, как хотелось бы.

- Если человек, например, не готов усыновить ребенка, но хочет ему помочь, проводя с ним свободное время, как он это может сделать? Что такое патронат и Ваше отношение к нему?

- Мы хотим, чтобы каждый ребенок осуществил свое право жить в семье. Существует несколько видов опреде-

ления ребенка в семью: усыновление, опека, патронатное воспитание и гостевая семья. Если человек еще не готов усыновить ребенка, то для того чтобы помогать ему, проводить с ним свободное время, можно оформить воспитанника в так называемую гостевую семью, и тогда можно будет забирать ребенка на выходные дни и во время каникул, чтобы поближе узнать друг друга.

Следующим шагом может быть патронатная семья. Во избежание вторичного сиротства, человеческих драм от неоправданных ожиданий патронатное воспитание является необходимым звеном. Основная его цель - социализация ребенка, получение им опыта жизни в семье, а для будущих родителей - возможность реально оценить свои возможности. Срок патроната может быть разным - от одного года и более.

В детских домах Алматы функционируют Школы приемных родителей (ШПР), и наша символично называется «Ақ жол». Мы провожаем детей в светлый путь навстречу к родителям, в новую жизнь. Кандидаты в приемные родители обретают в ШПР навыки психолого-педагогического подхода к ребенку, получают помощь специалистов. А дети проходят психологическое тестирование на их готовность жить в приемной или патронатной семье, с ними работает психолог, проводится работа по адаптации ребенка к новым условиям.

Наши двери всегда открыты, семья «Алтын Ұя» рада гостям. К нам приходят волонтеры, студенты, которые работают с детьми, проводят тренинги,

Сүйікті анамызбен бірге / С любимой Мамой / With our Mom

«Парасат» өзін-өзі басқару президенті мен министрлерінің сұхбаттасуы / Беседа с президентом и министрами детского самоуправления «Парасат» / Discussion with president and ministers of Parasat children's government

концерты, спортивные мероприятия, общественные фонды помогают в социализации и адаптации наших воспитанников.

- Какую поддержку воспитанникам могут оказать обычные люди, государство?

- Государство сейчас активно поддерживает ребят, лишенных родительской любви, семьи. Помимо обеспечения детей полноценным 4-разовым питанием, одеждой, государство предоставляет воспитанникам, успешно окончившим школу, гранты на обучение. Но, конечно, самое главное в жизни каждого ребенка-сироты - это собственное жилье. Бывшие воспитанники детских домов начали получать квартиры, за это огромная благодарность государству.

Благодаря поддержке наших друзей ребята побывали в разных городах Казахстана и даже за границей - в Южной Корее. Не остаются равнодушными и обычные люди, которые помогают нам организовать для детей экскурсии на горнолыжный курорт «Шымбулак», высокогорный каток «Медеу», в Алматинский зоопарк, на выставки, в театры и музеи, на роллдром «Пиноккио», в кинотеатры.

Наш дом дружит с домом ветеранов «Ардагер», между ветеранами и детьми сложились теплые отношения, бабушки, как для своих внуков, вяжут ребятам теплые носочки, заботятся о них, мы вместе проводим праздники, занимаемся рукоделием. Эта простая человеческая забота друг о друге очень важна и старикам, и детям.

Нашим постоянным спонсором и другом является компания «ПетроКазахстан», благодаря ее помощи в Детском доме на всех окнах висят новые дизайнерские портьеры, создан прекрасный и уютный интерьер.

- Как складывается судьба большинства детей после того, как они покидают родные стены детского дома? Поддерживаете ли Вы отношения с выпускниками?

- Воспитанники детского дома №2 одними из первых в РК стали студентами высших учебных заведений, «первые ласточки» получили возможность получить высшее образование в 1993 году. Никто тогда не верил: «Детдомовцы и высшее образование? Окончили 11 класс? Не может быть!». Они стали примером для своих младших братишек и сестреночек, и за 23 года существования нашего детдома более 40 ребят стали обладателями дипломов о высшем образовании. Это не только лучшие казахстанские вузы, включая КазНУ им.Аль-Фараби, МАБ, Политехнический университет, Евразийский университет, но и зарубежные вузы, например, Александрийский университет в Каире. Эти ребята не боялись условностей, подняв высокую планку, и доказали всем, что они могут ее достичь.

Со многими выпускниками сложились добрые человеческие отношения. Праздники традиционно проводим нашей огромной семьей, в гости в «Алтын Ұя» приходят выпускники и всегда берут с собой своих детишек. На заседание «Круглого стола» приходят на-

ши «взрослые дети», помогая советами сегодняшним воспитанникам. Мы действительно можем рассчитывать друг на друга и в сложные жизненные моменты всегда протянем руку помощи.

- О чем Вы мечтаете?

- Чтобы каждый ребенок жил в семье. Чтобы все, чему мы учим наших детей, пригодилось им в жизни, чтобы они получили высшее образование, стали востребованными профессионалами и жили в ногу со временем. Но самое главное - чтобы мои ребята выросли и сами стали родителями, заботливыми, любящими мамами и папами и чтобы у нас не было детей-сирот.

- В современном мире женщинам часто приходится искать баланс между профессиональной и личной жизнью. Как, на Ваш взгляд, всегда оставаться женщиной - хранительницей очага?

- Несмотря на то что женщина считается слабым полом, я считаю, что мы обладаем огромной силой. Сегодня многие женщины взяли на себя и мужские обязанности, способны уверенно балансировать между профессиональной и личной жизнью. Но живя на Востоке, мы впитали с молоком матери умение всегда оставаться женщиной - хранительницей очага, даже находясь у самых высоких рычагов власти.

- Весна полна праздников - близится 8 Марта и Наурыз. Ваши пожелания сотрудникам «ПетроКазахстан».

- Желаю каждой семье спокойствия, дружбы, согласия, единства и счастья! Пусть с этими весенними праздниками в ваши дома придут благополучие, любовь и доброта!

Краткая информация о детском доме №2

Детский дом №2 был основан в 1990 году (ранее здесь находилась спецшкола №3 для трудно-воспитуемых девочек). В 2010 году в Детском доме функционировал летний лагерь «Алтын Ұя», его название понравилось детям, и постепенно они ввели его в обиход как синоним семьи и всего детского дома. В настоящее время в Детском доме проживают 96 воспитанников, из них 19 детей-сирот и 77 детей, оставшихся без попечения родителей.

ПЕРВЫЕ ПОБЕДИТЕЛИ НОВОЙ ПРОГРАММЫ БОТОС

В прошлом номере «Мунайшы» мы писали о запуске департаментом БОТОС Программы поощрения работников за сообщения о потенциально опасных ситуациях, небезопасных условиях и действиях, направленной на формирование у сотрудников нашей компании надлежащего отношения к вопросам безопасности, приобретение навыков безопасного поведения для предупреждения несчастных случаев и повышение осведомленности в вопросах БОТОС. А в этом номере мы рады объявить первых призеров программы в группе компаний «ПетроКазахстан» и ТОО «ПетроКазахстан Ойл Продактс» по итогам 4-го квартала 2013 года.

В Шымкенте победителем в номинации «Поощрение по БОТОС» стал оператор котельной цеха ПВВС ПКОП А.И.Балабонов. 14 декабря 2013 года Андрей Иванович обнаружил, что через прокладку фланцевого соединения запорной арматуры Г-1 котла А в помещении котельной выходит газ, и вовремя сообщил о происшествии. Котельная была переведена на сжигание мазута, поврежденный участок газопровода отсечен, и была произведена замена запорной арматуры. По результатам расследования данной производственной неполадки было установлено, что своевременное сообщение, а также правильные действия оператора котельной А.И.Балабонова позволили предотвратить происшествие среднего риска, связанного с возможным воспламенени-

ем газовоздушной смеси с последующим возгоранием в помещении котельной.

В Алматы в номинации «Поощрение по БОТОС» была награждена координатор Департамента стратегических коммуникаций Айнаш Тлеубасва, которая 4 ноября 2013 года обнаружила дефекты тротуарного покрытия у входа в офис. Ее своевременное сообщение позволило избежать падений и травм работников и посетителей офиса. Административной службой офиса был проведен ремонт тротуарной плитки и устранена опасность падения людей.

Два первых победителя получают памятные значки, грамоты, а также денежные премии.

Принимайте участие в программе и всегда соблюдайте правила безопасности!

Подробнее о программе и правилах участия читайте на портале «Петро-Казахстан» в разделе Департамента БОТОС на странице «Общие вопросы / Программы и проекты по БОТОС» или на информационных стендах БОТОС, расположенных во всех подразделениях компании.

Уважаемая редакция!

Прочитав свежий номер «Мунайшы», мы были рады узнать, что наш всеми любимый журнал был признан лучшим корпоративным изданием энергетического сектора Казахстана!

И это действительно так! Мы, сотрудники завода, гордимся нашим «Мунайшы». Ведь именно с его страниц мы узнаем о многих событиях, происходящих в компании, и в действительности наш корпоративный журнал - это путеводитель по жизни «ПетроКазахстан».

Так, например, мы держим руку на пульсе, узнавая о рабочих буднях наших коллег из всех подразделений, и, в свою очередь, рассказываем о своих новостях. Благодаря работе главного редактора и сотрудников редакции журнала мы узнали, как много на практике «ПетроКазахстан» делает для незащищенных слоев населения, инвалидов и детских домов, как поддерживает спорт и культуру. Наш «Мунайшы» позволяет быть в курсе событий. Также всегда интересно читать о мероприятиях, которые проводятся для сотрудников компании - Спартакиаде и соревнованиях на месторождении, концертах и выставках. А благодаря качественному оформлению и фотографиям мы теперь знаем всех наших героев в лицо!

Хочется пожелать редакции журнала и дальше радовать всех нас интересными материалами, а всем сотрудникам нашей большой компании - здоровья, успехов и процветания!

Коллектив группы таможенного оформления ТТУ, ПКОП

КИТАЙСКИЙ НОВЫЙ ГОД

Новый год у многих народов мира, особенно сельскохозяйственных, является своеобразной гранью между прошлым и будущим, между завершением одного и началом подготовки к следующему сельскохозяйственному циклу. В полной мере это относится к Китаю, население которого по праву считается одним из наиболее древних оседлых народов, чья цивилизация основана на земледелии, выкормившей богатую традициями уникальную культуру. В ряду традиционных китайских праздников особое место занимает Новый год.

Китайский Новый год издревле отмечается по лунному календарю и приходится на первый день второго новолуния после зимнего солнцестояния, т.е. является подвижным и соответствует одному из дней между 21 января и 21 февраля грегорианского календаря. В 2014 году Новый год в Китае начинали отмечать 31 января. Празднование длится две недели и заканчивается праздником фонарей на 15-й день после начала нового года.

Следует отметить, что после победы Синьхайской революции Китай в 1911 году перешел на грегорианский календарь, и календарный год, как и в подавляющем большинстве стран мира, наступает 1 января. Однако традиционно Новый год празднуется, как говорилось выше, по лунному календарю, и этот праздник с 1911 года называется праздником весны - Чуньцзе. Каждому году присваивается символ животного из китайского зодиака согласно 12-летнему циклу. Символом наступившего нового года является лошадь, а цвета - бирюзовый, зеленый.

Чуньцзе является самым популярным, самым длительным, самым любимым, самым веселым, самым шумным и самым красочным праздником в Китае. Хотя он является государственным праздником и имеет соответствующий статус, по сути своей носит, несомненно, семейный характер. Это время, когда вся семья собирается вместе, следовательно, это и время отпусков.

Чуньцзе отличается от других праздников и по форме, и по содержанию, как ни один другой праздник, несет на себе отпечатки породивших его древних традиций и обычаев, которые, хотя и потеряли былое значение, по-прежнему придают неповторимое своеобразие этому событию.

Каждая китайская семья заблаговременно готовится к встрече Нового года.

Закупаются продукты для праздничного стола, наряды и подарки. Тщательно убираются жилища, после чего веники и метелки прячутся подальше, так как считается, что надо не только избавиться от остатков старого года, особенно негативных, но и подготовиться к встрече добра, богатства и счастья в новом году, которые, по китайскому поверью, оседают в доме в виде пыли. Поэтому надо остерегаться того, чтобы случайно не смести её. Может, когда-то в прошлом люди и верили в это, но сегодня наведение чистоты в доме в канун праздника является общим для всех народов и отражает стремление отделить праздник от будней. Да и трудно представить себе праздничное настроение в захламленном жилище.

Но что важно и не утратило своего древнего значения, так это ночь под Новый год, который называется у китайцев «ночь встречи после разлуки».

Это самый важный момент. Каждый член семьи, где бы он ни находился, стремится попасть на Новый год домой, встретить праздник вместе со своими родными, ощутить тепло родного очага, оказать почтение и уважение родителям, выразить любовь и симпатии братьям, сестрам и детям.

Вся семья собирается за праздничным столом к новогоднему ужину, который отличается особым обилием и разнообразием блюд. За новогодним столом отводится место и умершим родителям. В китайском обществе, как практически у всех народов Востока, весьма раз-

вит культ родителей, и эта традиция не утратила своего значения и сегодня. Думая, новогодние праздники в немалой степени стимулировали китайцев на кулинарные изыски. Недаром китайская кухня славится во всем мире своим разнообразием, вкусовыми качествами и эстетическим оформлением.

На новогоднем столе непременно должны присутствовать пельмени (цзяоцзы), а также рисовые пряники (няньгао), которые своей формой напоминают традиционные слитки золота и серебра, имевшие хождение в старом Китае, символизируя богатство и достаток. В приготовлении новогодних пельменей принимает участие вся семья, включая детей. Оно представляет собой веселое священнодействие, сопровождаемое шутками и смехом. Зачастую в начинках пельменей прячутся крохотные записочки с шутивными новогодними по-

Вячеслав Хаменович Гиззатов имеет большой опыт дипломатической работы в различных странах мира, в том числе в Китае. Его вклад в развитие внешнеполитических отношений отмечен множеством правительственных наград. Указом Президента РК В.Х.Гиззатову присвоен высший дипломатический ранг - Чрезвычайный и Полномочный Посол. Сегодня г-н Гиззатов является крупнейшим экспертом в области демаркации и делимитации государственных границ.

Дәстүрлі жаңа жылдық тағам - цзяоцзы тшшпарасы / Традиционное новогоднее лакомство - пельмени цзяоцзы / Traditional New Year delicacy are jiaozi dumplings

желаниями. Выловить такую пельмешку считается хорошим знаком и указывает, что год будет для вас удачным. Мне с супругой приходилось принимать участие в таком забавном веселье в Китайском посольстве в Москве, где все участники во главе с послом дружно лепили пельмени и радовались веселым сюрпризам, спрятанным в них.

Само собой разумеется, что китайцы встречают Новый год в своих лучших нарядах. Доминирующим цветом, особенно в одежде детей, является красный, и не только потому, что он ассоциируется с праздником и является красивым, но и в силу традиций. Существует легенда, что в древности злое существо Нянь (обозначается тем же иерогли-

фом, что и год) раз в год приходил в деревню и поедал скотину и губил людей. Злой Нянь был изгнан стариком-нищим, который для этого выкрасил ворота в красный цвет и сжег в печке бамбуковые палочки, которые при горении издавали громкие хлопки.

Китайцы и сегодня на Новый год украшают вход в дом и само жилище красными бумажными лентами, парными иероглифами с пожеланиями счастья и благополучия, а в новогоднюю полночь устраивают красочные фейерверки. Конечно, в наши дни они рассчитаны не на изгнание злых духов или Няня, а стали традиционным атрибутом встречи Нового года, придающим этому празднику особую красоту и непо-

вторимость. Китайский фейерверк - это произведение искусства, им можно любоваться часами.

Дарение подарков на Новый год не является обязательным. Исключение составляют так называемые ясуй цян, то есть карманные деньги в специальных красных конвертах с новогодними пожеланиями, которые дарятся детям. Любой ребенок, зашедший в дом в новогодние праздники, не должен уходить с пустыми руками. Поэтому каждая китайская семья заранее запасается необходимым количеством красных конвертов с деньгами. Другим видом традиционного новогоднего подарка является пара мандаринов, которые надо захватить, идя в гости. В ответ вы также получите пару мандаринов. В китайском языке «пара мандаринов» созвучна слову «золото», что объясняет символику этого подарка.

Праздник весны не только семейный, но и публичный. Это две недели выходных дней, когда работает только развлекательная и ресторано-рыночная индустрия. Улицы городов и сел Китая празднично украшены, заполнены нарядно одетыми взрослыми и детьми. На площадях идут массовые представления, среди которых следует выделить красочные танцы драконов и львов, хождение на ходулях, выступления акробатов и артистов других жанров циркового искусства. Люди приветливы, на их лицах улыбки и благожелательность. Одним словом - праздник.

Завершается празднование Нового года праздником фонарей. Дома и улицы, площади городов и сел огромной страны украшаются фонарями всевозможных форм и цветов. Это волшебное зрелище невозможно описать словами, его надо видеть, и вы получите незабываемые впечатления на всю жизнь.

Буду рад, если после прочтения этой небольшой заметки о празднике весны у кого-нибудь возникнет желание посетить Китай в новогодние дни и воочию насладиться этим удивительным праздником. Как говорится, лучше один раз увидеть, чем сто раз услышать.

Чуныцзе хао, дорогие китайские друзья! Счастливого Нового года всему многонациональному коллективу «ПетроКазахстан»!

В.Х.Гиззатов,

Посол по особым поручениям, руководитель правительственной делегации по делимитации и демаркации государственной границы в ранге Чрезвычайного и Полномочного Посла

ВЕЛИКИЙ НАРОДНЫЙ ПРАЗДНИК, СПЛОТИВШИЙ ВСЕХ

Великий праздник всех народов Востока - Наурыз. Это день весеннего равноденствия, пробуждения матери-земли и обновления природы. В этот день сближаются стар и млад, люди очищают души от злых помыслов, веселятся, вместе с новым днем открывая путь к добру, высказывают светлые пожелания, искренние чувства и добрые слова. Прощаются обиды, возлагаются надежды на светлое будущее. Старшие дают наставления молодым, а молодые оказывают им почтение. В этот день расцветает вся природа, а люди надевают праздничную одежду, готовят наурыз-коже, блюдо, которое должно состоять из семи, девяти или одиннадцати различных ингредиентов.

В советское время мы были лишены этой традиции. Не все воспринимали Наурыз, называя его религиозным праздником. Пытались и вовсе стереть его из нашего сознания. Но праздник Наурыз вернулся к нам и стал великим днем, объединяющим все народы нашей Родины.

Великий праздник вновь стали отмечать в начале 80-х годов прошлого века. Народ пробудился, и в священных казанах опять стал готовиться наурыз-коже. Если отметить главные правила праздника Наурыз, то, во-первых, это сохранение чистоты, забота о природе, избавление от старого, во-вторых, в этот день каждая семья готовит наурыз-коже и приглашает родных и соседей к праздничному столу. В-третьих, все люди помогают друзьям, близким, оказывают милосердие нуждающимся, в-четвертых, стало традицией то, что каждый казах, каждый гражданин - и стар и млад в этот день должен посадить пять саженцев. В-пятых, в этот день народ призывали избавляться от нечистых помыслов,

Экономист и юрист, Ертаргын Какимбекович работал в должности акима г.Тараза, Жамбылского района Жамбылской области. В настоящее время является депутатом Сената Парламента РК, Секретарем Комитета по финансам и бюджету. Награжден медалями «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» (2001), «Қазақстан Конституциясына 10 жыл» (2005), «Ерен еңбегі үшін» (2007).

нечистой пищи и вредных привычек. В-шестых, и правитель, и простой человек, и богатый, и бедный независимо от сословий и чинов были равны. В-седьмых, в этот великий день возрождались традиции и обычаи народа, значение и применение которых разъяснялось подрастающему поколению. Традиции отцов и матерей закреплялись в сознании каждого человека.

Если бы мы относились с должным почетом и уважением к этому великому дню, который сплотил весь народ Востока, нацелив его на одну задачу и одну надежду, уверен, сейчас было бы меньше зла, непонимания и различ-

ных течений, захвативших сознание малообразованных. Мы празднуем Наурыз лишь пару месяцев, а потом снова забываем о нем. Я считаю, что если правила, которым следуют во время празднования Наурыза, найдут свое место в жизни каждого из нас, то, несомненно, наше национальное бытие найдет свое обновление. Хочу привести в пример строки из песни великого казахского поэта Мукагали Макагаева:

*Когда рождается месяц Наурыз
Здесь праздник начинается...*

*Когда Наурыз к нам приходит,
Празднуем мы его, ликуя.*

*Вновь и вновь его отпраздновать
мечтают те, кто с ним знаком,
а те, кому не довелось, мечтают
увидеть вскоре.*

и от всей души поздравить с этим великим праздником коллектив компании «ПетроКазахстан», пожелать выполнения всех задач и великих дел в этот день равноденствия, и пусть небесно-голубой флаг казахстанского народа, Вечного народа, как сказал наш Президент, развевается в небе и пусть будущие поколения увидят плоды и победу нашей независимости!

Ертаргын Астаев
Депутат Сената Парламента РК,
Секретарь Комитета по финансам и бюджету

КАЛЕНДАРЬ СОБЫТИЙ

Январь

16 января - оказана спонсорская помощь ОО «Федерация бокса Южно-Казахстанской области» на сумму свыше 18 млн. тенге на улучшение ее организационной и материально-технической базы.

17 января - в Кызылорде при спонсорской поддержке ПККР состоялось открытие дворового клуба для людей с ограниченными возможностями, цель которого - организация досуга и отдыха инвалидов, социальная реабилитация и формирование мотивации их жизнедеятельности.

25-26 января - в Кызылорде прошел турнир по мини-футболу, посвященный памяти известного футболиста Абиля Калымбетова, по итогам которого команда ПККР заняла первое место среди 12 команд-участниц.

30 января - в Алматы в рамках перехода ПККОП на этап практической реализации проекта модернизации состоялась подписание ЕРС - контракта по проекту «Строительство установки изомеризации нефти» на Шымкентском НПЗ между ТОО «ПетроКазахстан Ойл Продактс» и китайской компанией СРЕСС.

31 января - руководство компании приняло участие в 16-м заседании Совета «KAZENERGY» в Астане.

Февраль

8-9 февраля - на месторождении Кумколь проведено соревнование по бильярду, в котором приняли участие 24 сотрудника ПККР и подрядных организаций. По итогам турнира 1-е место занял ведущий инженер по строительству Алиш Базарбаев, 2-е место - старший мастер КППС Нурлан Суюнов, 3-е место - оператор ГНС Канат Ахет.

12 февраля - руководство компании приняло участие в заседании Общества инженеров нефтегазовой промышленности (SPE). По итогам заседания Президент компании г-н Вэй был включен в состав исполнительного комитета по организации и проведению 1-й ежегодной технической выставки и конференции по Каспийском региону, которая пройдет 12-14 ноября в Астане.

13 февраля - состоялась встреча заместителя генерального директора по производству АО «КазМунайГаз - переработ-

ПККР қолдауымен Қызылорда қаласында шектеулі жандарға арналған аулалық клубтың ашылуы / Открытие досугового центра в Кызылорде при поддержке ПККР / Opening of a club for people with disabilities in Kyzylorda with PKKR support

ка и маркетинг» Р.С.Бектурова и руководителя аппарата АО «КазМунайГаз-ПМ» А.Н.Акишева с трудовым коллективом ТОО «ПККОП» по разъяснению основных положений Послания Главы государства народу Казахстана «Казахстанский путь - 2050: единая цель, единые интересы, единое будущее».

15-19 февраля - ПККР спонсировал участие команды ветеранов футбола Кызылординской области в XVI чемпионате РК по футболу в г.Алматы.

17-19 февраля - на месторождении Кумколь проведено соревнование по бильярду, в котором приняли участие 24 сотрудника ПККР и подрядных организаций. По итогам турнира 1-е место занял сотрудник «Интертич» Ергали Туманов, 2-е место - сотрудник ТОО «Абзал и К» Канат Саркеев, 3-е место - оператор по добыче нефти и газа 3 разряда Бахытжан Мирманов.

18 февраля - прошло традиционное празднование Дня вывода войск из Афганистана ветеранами-интернационалистами, сотрудниками ТОО «ПККОП» и их гостями, представителями Союза «афганцев» г.Шымкента и ветеранами ВОВ ЮКО.

28 февраля - в Алматы состоялось заседание Попечительского совета ОФ «ДОМ», в котором вице-президент «ПетроКазахстан» Б.И.Исенгалиев является председателем.

Март

2 марта - прошли соревнования по зимнему рыболовству среди подразде-

лений АО «ПККР», победители которых получили дипломы и ценные призы.

4-5 марта - на месторождениях Кумколь и КАМ прошли соревнования по настольному теннису среди сотрудников компании.

5 марта - в Алматы проходит конференция «Передовой опыт в области безопасности, охраны труда, здравоохранения и чрезвычайных ситуаций», организованная компанией «ПетроКазахстан» в рамках ранее созданной рабочей группы Координационного совета Ассоциации KAZENERGY (подробнее читайте в след.выпуске «Мунайшы»).

6 марта - в преддверии 8 Марта на месторождениях Кумколь и КАМ для сотрудников компании прошел праздничный концерт.

7 марта - прошла Торжественная ежегодная церемония награждения лучших подрядных организаций, оказывающих услуги ПККР, по показателям БОТОС.

11-12 марта - на месторождениях Кумколь и КАМ сотрудники компании соревнуются за шахматную корону.

14 марта - Торжественная церемония вручения ежегодной Президентской Премии «ПетроКазахстан», в рамках которой лучшие сотрудники компании получают награды за высокий профессионализм и преданность делу (г.Алматы).

20-21 марта - в рамках празднования Наурыза на месторождениях Кумколь и КАМ для сотрудников компании проводится праздничный концерт.

22 марта - ПККР принимает участие на общегородском праздновании Наурыза на центральной площади. В юртах, декорированных в национальном стиле, компания организует праздничный благотворительный дастархан с традиционными блюдами для 500 жителей областного центра. В Шымкенте заводчане также отмечают этот весенний праздник.

30-31 марта - в рамках празднования Наурыза в спорткомплексе «ПетроКазахстан» проходит соревнование по мини-футболу среди подразделений ПККР.

МОИ БРИТАНСКИЕ НОВОГОДНИЕ КАНИКУЛЫ

Все началось с того, что друзья, которые учатся в Англии, пригласили нас с другом совместно отметить Новый год в Великобритании. Я с радостью согласился и начал собирать документы на визу. На их сбор ушло порядка трех дней, и еще около трех недель документы рассматривались в посольстве. И вот в начале декабря я стал счастливым обладателем визы и билета авиакомпании Air Astana, приобретенного по молодежному тарифу.

21 декабря мы с другом прилетели в лондонский аэропорт Хитроу. Нас встретили друзья, и сразу с аэропорта мы отправились гулять по вечернему Лондону. Пешком прошли вдоль Букингемского Дворца, туристов, к счастью, в это время суток было немного, что дало нам возможность все спокойно посмотреть. Затем прогулялись возле Биг-Бена и обзорного колеса London eye («Чертовое колесо»).

Утром следующего дня мы поехали на юг страны, на знаменитые Белые скалы или, как они еще называются, Белые клифы Довера. Эти скалы высотой свыше 100 метров имеют поразительный вид благодаря входящему в их состав мелу, обрамленному полосами черного кремня. И хотя скалы такого типа встречаются и в других частях Британии, эти являются наиболее популярными. Кстати, именно благодаря Белым скалам Англия и обязана названием «Альбион» (от слова albus - «белый»). Наш путь лежал через город Брайтон, расположенный на побережье Ла-Манша. Ла-Манш, пролив, отделяющий Британию от материковой Европы, конечно, великолепен... Чистая вода, разноцветная галька и какой-то особенному вкусно пахнущий воздух, наполненный запахом сладких цветов. Полюбовавшись на скалы, мы доехали до местечка под названием Бичи Хэд. Этот мыс на южном побережье Англии также относится к категории меловых скал, представляя собой практически отвесную скалу высотой 162 метра - самую высокую меловую скалу в Великобритании. Скала еще имеет печальную известность как одно из самых популярных в мире мест для самоубийц. С ее вершины открывается изумительный вид на залив.

На следующее утро нам предстояло очередное путешествие - мы отправились посмотреть на древние камни Стоунхенджа, расположенные вблизи городка Солсбери в 130 км к юго-западу от Лондона. Признаться, камни меня не впечатлили, у нас в Казахстане есть места ку-

Лондон символдарының бірі / Один из символов Лондона / One of London symbols

да красивее и удивительнее. Но вот сервис, предоставляемый туристам, обрадовал. Комфортабельный автобус привез нас к месту, где группу поджидали гиды. Выдав аудиоплееры с записями об истории камней, нас провели в музей. После экскурсии по музею мы отправились непосредственно к самим камням, и сделать это можно было двумя способами: на автобусе или в вагончиках, которые были присоединены к внедорожнику. Полюбоваться пейзажем нам, увы, помешал дождь, к вечеру переросший в ураган. Мы сильно промокли, после чего стало понятно, почему англичане берут с собой зонты даже в ясную погоду - ведь когда мы выходили из дома, на небе ярко светило солнце.

Вообще, в канун этого Рождества бушевавшая непогода изменила планы многих британцев - произошли сильные задержки в отправлении поездов, и многие решили не выходить из дома.

Рождество, один из наиболее любимых в Британии да и во всем западном мире праздников, англичане встречают тихо, в семейном кругу. Примечательно, что в этот день все службы, кроме экстренных, приостанавливают свою работу, и город будто замирает - не работают метро, магазины и даже кафе и рестораны. Меня поразила эта контрастная тишина улиц многомиллионного города, который, как казалось еще вчера, никогда не спит.

Так как не работал никакой транспорт, а сидеть дома не хотелось, мы решили пешком дойти до завода McLaren. В Уинкинге (небольшой город примерно в 37 км от Лондона, где и жили мои друзья) находится штаб-квартира McLaren Group, компании, подразделения которой соз-

дают гоночные автомобили для команды Формулы-1 Vodafone McLaren Mercedes, а также суперкары McLaren MP4-12C и McLaren P1. Но внешне на такой легендарный завод это было вовсе не похоже - о том, что здесь делают суперкары, можно было лишь догадаться по висевшему на стене здания баннеру McLaren.

Утром следующего дня выехали в Манчестер. Путешествуя в основном на поездах, в этот город мы отправились на автобусе. Манчестер меня не особо впечатлил и желания вернуться не вызвал. Но вот стадионы футбольных команд города и вправду прекрасны. Особенно запомнился стадион «Олд Траффорд», известный еще как «театр мечты», который поразили своими размерами. Стадион вмещает около 80 000 зрителей и считается вторым по вместимости футбольным стадионом Англии после лондонского «Уэмбли». В дополнение, «Олд Траффорд» является обладателем элитного рейтинга УЕФА в 5 звезд и с 1910 года домашним стадионом для одного из наиболее успешных футбольных клубов Британии - «Манчестер Юнайтед». Не будучи до этого фанатом какой-либо команды, можно легко влюбиться в эту легенду мирового футбола. И хотя на поле никто не тренировался, туристов было достаточно.

После Манчестера мы побывали в Ливерпуле, портовом городе, подарившем миру легендарную британскую четверку - группу «Битлз». По сравнению с Манчестером этот город поразили своей архитектурой. Это и великолепная Ратуша, и несколько соборов, построенных в стилях неоготика и модернизм. Кстати, ансамбль административных зданий Ли-

Букингем сарайы / Букингемский дворец / Buckingham Palace

верпульского порта был признан ЮНЕСКО памятником всемирного наследия. В Ливерпуле множество музеев и выставок на любой вкус - и Морской музей, и Музей «Битлз», Музей истории мира и даже Музей рабства, часть из которых нам удалось посетить. В одном из музеев были представлены картины английского художника Дэвида Хокни (David Hockney), представителя поп-арта, который считается одним из влиятельнейших художников XX века. Забавным было то, что лобой посетитель мог оставить на стикере свои впечатления от картин. И впечатления, судя по надписям на листочках, бы-

ли диаметрально противоположными - от «потрясающе» до «наша 5-летняя стрелка рисует и то лучше».

В Лондон мы вернулись за день до Нового года. 30 декабря я побывал на концерте Лондонского симфонического оркестра в «Роял Алберт Холл». Честно сказать, именно это место стояло первым в моем списке «Куда сходить и что увидеть». Еще в школе, посещая музыкальный кружок, я впервые узнал об этом оркестре, и посетить его концерт стало мечтой, которая наконец-то осуществилась! Я до сих пор помню великолепное звучание скрипок и барабанов, мелодию

рояля и движения дирижера и думаю, эти восхитительные впечатления надолго останутся в моей памяти. Весьма необычным, кстати, стало и то, что в «Альберт Холл» отсутствовал гардероб и все любители музыки были вынуждены держать пальто и куртки в руках.

После концерта мы решили отыскать дом Шерлока Холмса на Бейкер-стрит, где снимался одноименный сериал. Согласно замыслу автора знаменитого детектива Артура Конан Дойля, великий сыщик жил на Бейкер-стрит в доме 221Б, которого на момент «жизни» Шерлока Холмса не существовало. Впоследствии при продлении Бейкер-стрит в конце 19-го века дом с таким номером появился, и сейчас там находится Музей Шерлока Холмса.

В последний день уходящего года мы выехали из дома пораньше, ведь у нас были билеты на мюзикл «Мама-Мия» в Новелло театр, также считающийся одной из ярких достопримечательностей Лондона. Открытый еще в 1905 году сегодня театр оснащен современной акустической системой, которая дает великолепное звучание. Он еще интересен тем, что в отделке используется множество зеркал, визуально увеличивающих помещение. Красотой декораций само представление не выделялось, но актерская игра была на высоте. Ну и, конечно, великолепное звучание бессмертных хитов группы АББА, которыми наполнен мюзикл. А гардероба в нем тоже не было. Еще поразило, что некоторые люди во время выступления ели мороженое - сложно представить подобное у нас в театре.

Новый год британцы традиционно встречают народными гуляньями. Так же, как в Нью-Йорке на Таймс Сквэр, в Алматы на Площади Республики или в Москве на Красной площади, народ выходит ближе к полуночи на улицы, чтобы шумно и весело отметить приход Нового года. Мы решили поступить так же и, уже получив за день заряд отличного настроения, на волне положительных эмоций под залпы красивого праздничного фейерверка, встретили Новый год у Лондонского колеса обозрения. Ура, 2014-й!

Первый день наступившего года был посвящен покупкам подарков для родных и друзей, а также прогулкам по Лондону. 2 января нас ждал самолет, который должен был отвезти нас на Родину. И вот метро, аэропорт, регистрация, мое кресло, 7 часов полета, и я снова дома!

Аскар Айтмагамбетов,
специалист по технической
поддержке системы электронного
документооборота, ПКОСИ

Бейкер-стрит, 221Б - Шерлок Холмстың «үйі» / Бейкер-стрит, 221Б - «дом» Шерлока Холмса / 221B Baker Street is where Sherlock Holmes 'home' is located

EDITOR'S PAGE

This winter has been hard for all of us. Unusual snowfall, severe frosts, gusty winds, fog and ice - it seems that nature is trying to balance the north and the south in weather terms. That makes the arrival of spring even more joyous. It is all about how you perceive things. The brighter the contrast, the better you understand and appraise things. Spring brings not only colour and heat, but also new expectations, something unusual and grand.

For this reason, it is funny to watch the trouble men have with 8 March. We all want to congratulate our mothers, sisters, wives and daughters. And also add "Thank the Almighty that we have you".

And that is roughly how we will meet the celebration after that - Nauryz. It seems obvious that meeting the New Year with the onset of spring is far more logical than doing so in the middle of the bleak winter. Nauryz is first and foremost like a kind of summing up of all the previous year's events, an occasion to understand plans for the future year, and a change to bringing the soul into line with the future.

2013 was a fruitful one for the company and its employees. Consolidated oil production amounted to 5.324 mln tonnes, with the PKKR, Kolzhan and PKVI share at 2.943 mln tonnes. The success ratio for the new 45 wells was 67%, which saw an additional growth in oil reserves.

PKOP refined 4.9 million tonnes of oil, exceeding the 2012 level by 103 thousand tonnes. The refinery is facing a very responsible and important period with its planned modernisation, which envisages the construction of 7 new and the reconstruction of 3 existing technical facilities.

All our social responsibility projects for 2013 were achieved, and the Munaishy corporate magazine was recognised the best in the Kazakhstan oil and gas and power industries.

We have some equally ambitious plans and objectives ahead. It is worth remembering that the coming year will probably not be an easy one, and will require a lot of effort and energy, great team work, discipline and order in the jobs we do.

I hope that 2014 will be just as successful for everyone. Good luck to all of you and happy holidays!

B. Issengaliyev
Vice President

2013 RESULTS

Last year's results have once again lived up to our company motto - *Working to keep you on the move!* By producing and processing oil at sustainable levels, and creating jobs, PetroKazakhstan has been helping develop the regions and economy of Kazakhstan as a whole, and by realising various sponsorship projects, has given a start to new talents and undertakings. All of this success is the result of each employee's hard work and contribution, and that of the entire multinational team working for PetroKazakhstan.

Upstream

In 2013, PetroKazakhstan produced 5.324 million tons of oil, including 50% shares in our JVs - Kazgermunai and Turgai Petroleum. This includes 2.943 million tons of cumulative actual net production of PKKR, Kolzhan and PKVI, 0.828 million tons as 50% of Turgai Petroleum production and 1.554 million tons as 50% of Kazgermunai production.

In 2013, PKKR, Kolzhan and PKVI drilled 123 new wells, including 63 producing and 60 exploration and appraisal wells. Turgai Petroleum drilled 33 producing wells and Kazgermunai drilled 19 producing wells. 3D seismic surveys covered 300 sq. km under Contract 1057.

In 2013, 45 exploration wells were drilled with the exploration drilling success ratio of 67%. According to the report of the independent auditor McDaniel, the increment in P1 oil reserves was 1.646 million tons in contract area 1057, 0.449 million tons in South-West Karabulak oil field and 0.352 million tons in contract area 1928.

Downstream

In 2013, 4.857 mln tons of crude oil were processed, which is 103 thousand tons higher than the volume processed in 2012. In 2013 production of high-octane gasolines was 723 thous. tons, the conversion rate was 75% and the light oil product yield was 58%. The refinery increased its output of liquefied gas, diesel fuel, fuel oil and vacuum gas oil.

Preparation for implementation of the refinery modernization program has been going on during the year. The program covers construction of 7 new process units and revamp of 3 existing units. The purpose of the refinery modernization and reconstruction project is to change over to production of oil products to Euro-4 and Euro-5 standards and to increase the conversion rate and output of light oil products.

Marketing and transportation

While the situation in the RK oil product market was constantly changing over the year, PetroKazakhstan kept on performing its obligations for supplying fuels to consumers. To stabilize the fuel market in the RK and to maintain its status of a socially responsible company, during 2013 the company ensured the supply of 1.128 mln tons of oil products (diesel fuel, gasoline, fuel oil and jet fuel) under social programs.

The company preserved its position as one of the leading shippers in Kazakhstan with the total rolling stock fleet of 2,300 units. The key line of business is provision of quality rail tank car operator services to tolling companies: timely supply of rail tank cars for oil product transportation, maintenance control for the entire rolling stock, timely supply for loading, parking of rail tank cars, issue of loading documentation and implementation of scheduled repairs.

Thus according to 2013 results, only to satisfy demands in the RK domestic market

the company shipped 2.963 mln tons of oil products from the Shymkent refinery, including resources of tolling companies: diesel fuel, gasolines, jet fuel TS-1 and fuel oil M-100. Thanks to a well-organized system of cargo transportations, efficient utilization of the company's rolling stock, and absence of violations and criticism from state authorities, the company has a reputation of a stable long-term partner in the oil product transportation area.

HSE

The zero level of fatalities among company and contractor employees was achieved in 2013. There is also some improvement in other indicators related to injuries compared to previous years.

By initiative of PetroKazakhstan a Working Group for health, safety and emergency matters was established under the auspices of one of Coordination Councils of KAZENERGY Association.

Last year, as part of continuous efforts in improving the HSE management system at all business units of the company, a

Program was launched to encourage employees for reported near misses, unsafe conditions and acts. PKKR JSC and PKOP LLP successfully passed their compliance audit for compliance with requirements of OHSAS:18001 international standard. PKOP LLP also successfully passed a compliance audit for compliance with requirements of ISO:14001 international standard. The approach to identification of hazards and risk assessment was standardized across all business units of the company.

Corporate social responsibility

As previously, last year PetroKazakhstan fulfilled its commitments undertaken in the area of social responsibility. Support of children and youth, implementation of sport, culture and educational projects, care for disabled people and socially vulnerable population - we can really be proud of our projects. In addition to traditional sponsorship projects and support to sponsored organizations, PKOP and PKKR year by year sign Memorandums of Cooperation with local Akimats. Money under Memorandums go for implementation of regional major infrastructure projects, including construction of bridges and communication networks. Only in 2013 USD 1 mln was allocated to SKO, and USD 3 mln - to KZO under the Memorandums.

Achievements and awards

The year 2013 was very successful for all PetroKazakhstan business units. The company's contribution to the development of the regions was recognized and merits of the top management and employees of PKKR and PKOP to the country were marked at the republican level.

PKKR JSC was ranked among 10 TOP leading enterprises of the Republic of Kazakhstan based on the nation-wide statistical ranking of business entities in

two nominations. Within the framework of this project PKKR was awarded a National Certificate and a medal Kazakhstan Leader 2013, and Mr. Fang Jiazhong, Chairman of the PKKR Board, was awarded the Order "Glory of Kazakhstan" of the complex rating of National business-rating agency; also certificate "Specialist of the Year" was given to Agzam Sharmenov, Senior Manager of the Geology and Geophysics Department, and an inscription medal "For efficiency" was given to Serik Zhumakhmetov, Manager, Collector system at KAM fields.

As part of celebration of the day of oil and gas industry workers, KAZENERGY Association awarded its medals, certificates of merit and letters of gratitude to 11 employees of PetroKazakhstan Oil Products LLP and 10 employees of PetroKazakhstan Kumkol Resources JSC.

Also, in honor of the professional holiday NC KazMunaiGas JSC, Samruk-Kazyna and the RK Ministry of Oil and Gas awarded a medal "For contribution to oil and gas sector development", certificates of merit, a badge of honor from KazMunaiGas and an award pin "Honored worker of oil and gas industry" to 9 employees of the refinery.

The corporate magazine Munaishy was recognized as the best one in the oil and gas industry of Kazakhstan within the framework of KAZENERGY Association's competition, and PKOP LLP was awarded certificates of honor in nominations Social Responsibility Prize and Environmental Safety Prize.

Мұнайшы күнінің құрметіне орай KAZENERGY ассоциациясының марапаттарын алған ПҚОП қызметкерлері / Сотрудники ПҚОП, получившие награды от KAZENERGY в честь Дня нефтяника / PKOP employees that received awards from KAZENERGY in the honor of Oilman's Day

OIL: FROM SUBSURFACE RIGHT TO... YOUR HOME

Lots of high-tech constructions spread over Kyzylorda steppe and multilevel technological processes – in this part of the column you can find out about the technical process behind oil and gas are produced – in other words about the stages oil goes through after it leaves the well and before it is sent to the refinery.

Part six. Oil and gas processing chain

This part covers the most area - as if we are going to describe the oil and gas processing chain, we will need to cover the activities of several departments that employ a total of over 630 people. The person in charge of field operations is Bruce Anderson, and it is he who gives us a summary of production results for 2013.

Bruce Anderson,
*Director, Operations,
Production Department*

- Tell us what kind of year 2013 was for the company in production terms.

- During 2013 field operations had a very good year. We started the year with a production target of 2.8 million tonnes, which was then increased to 3.1 million tonnes, and we still exceeded the target, actually producing 3,110,092 tonnes of oil in 2013, exceeding even our highest expectations.

During 2013, we were able to put new fields into operation, such as Karabulak Southwest, and Karabulak. We returned North Nuraly to production after commissioning the relevant infrastructure, and tying in a new gas utilisation line to Kumkol. We made a new discovery at Ketekazgan, and another at Zhamansu which will open up some new field areas. We drilled some deep wells at Tuzkol, which returned encouraging results. Our gas utilisation programmes continue to progress, and we are in the process of installing additional gas compressors at Aryskum and Kyzylkia. We were able to start up a water injection system at Northwest Kyzylkia. At Tuzkol West, a new pipeline was built from Tuzkol West to the Kumkol CPF and is ready for operation. We commissioned a new group station at Tuzkol West, together with a pump station, which will allow us to start pumping oil from Tuzkol West in early 2014.

A new office building and staff accommodation were commissioned at Aryskum. Additional accommodation is still under construction. We also built a new camp and canteen at Tuzkol West, and people moved in during 2013, improving their living conditions. A new camp has been built at Kyzylkia Southeast, and we are in the process of preparing to move people into it, providing improved conditions for them.

Generally speaking, all field departments did a great job in 2013.

As for the oil production and processing chain, it has the following scheme: oil produced being pumped to delivery lines, then a metering station, then a group station, gathering (waste) manifolds, at free water knock out facility (FWKF), then to axial collectors, and finally to the central processing facility (CPF).

Our specialists working in oil and gas production facility (OGPF), which includes FWKF and water injection facility (WIF), and also in the CPF will provide you with more details.

ПТЖЗ / ЦНТ / GUP

Zhumabek Konysbayev,
*Manager, Oil Production
Operations at Kumkol oilfield*

- Tell us a little about the OGPF and its production units.

- The OGPF is directly responsible for oil and gas production, and also monitoring, recording and supporting the production process. Field production wells are connected to the oil gathering system (collector system), and oil is transported from some wells (newly drilled wells) by fuel truck as pipeline construction takes a long time. The oil and gas production process is very complicated; each well is fitted with a lot of underground and surface-level equipment, and as with any type of machinery, each installation needs to be monitored, which is where the OGPF comes in. The Kumkol OGPF production units employ approximately 320 people, while the KAM OGPF employs 120.

The OGPF is made up of the following production units:

- a field collector system that is used to gather oil from the well.
- well servicing, OGPF staff service, monitor and dismantle pump and flowing well equipment, and also launch and shut down wells.
- a formation pressure maintenance (flooding) unit, which includes WIF, WDM (water distribution manifold) and injection wells, which are used to pump water into wells to maintain reservoir pressure.
- FWKO, which removes water and gas from oil through a separation process.

- The OGPF is one of the largest facilities in terms of employee numbers. Tell us about them and what their working day incorporates?

- The OGPF is a pioneer in oil and gas production, and every day, despite any weather conditions, the people working for it overcome a number of difficulties to ensure that wells

continue operating; to record oil output and pipe well products to the CPF. An ability to assess a situation, adopt the right decision and take an analytical approach to performing the many types of oil work is what makes an oil and gas production operator. Their work involves knowing the dynamics of productive seams, the physical and chemical properties of fluids, the techniques behind separating well products and the subtleties in using the relevant equipment.

Due to the remoteness of site facilities, OGPF staff leaves home early and return late, but despite their long working day, they take part in company organised events and have won a lot of the sporting events organised.

As in all industries, we have a lot of young people working for us who learn their skills from the more experienced team members. And as an oil and gas production expert, I can say with certainty that the OGPF is the forge, so to speak, on which high-class specialists are made and rightly so regarded as the core of the company, where the steppe moulds and hardens the male character.

- Can you give us some details about how oil is gathered?

- To gather and transport oil and gas we pump liquid-gas mixtures from the wells through individual discharge lines to a Sputnik metering station (MS), and then to the group station (GS). It is pumped from some wells directly to the GS, and at the KAM fields - straight to the CPF. Testing separators measuring oil yield have been installed at the MS and GS.

As the surface temperature is lower than in productive seams, oil pumped to pipelines starts to condense (i.e. becomes viscous). The speed at which liquid flows into the pipeline also falls, and to solve that we have installed oil preheaters.

Oil-gas mixtures are fed to a group separation unit where fluid is removed from associated gas. At Kumkol associated gas is fed to the gas utilisation plant (at KAM - to a CPF-linked collector), while the separated fluid is pumped to FWKO, where separation and dehydration processes take place.

- Please give us some details about the collector system.

- The collector system consists of discharge lines and collectors. The volume of oil produced depends directly on pipeline condition and operating pressure. Production levels are metered, while pipeline pressure is shown using manometers.

We come up against some unique industry issues. For example, as oil produced at the KAM fields is high in paraffin, paraffin deposits on pipeline walls narrow the pipe flow area, pressure increases and production levels fall. OGPF staff periodically use chemical reagents to remove paraffin deposits, launch pigs to clean the pipes, treat lines with hot oil and water and also carry out thermal treatment work using steam truck.

- Can you tell us about preliminary oil treatment? Where does it take place?

- Preliminary treatment takes place at the FWKO and involves pumping oil emulsion from GS to an oil and water separator. Separation process pressure is around 0.2 MPa, while temperature is 45°. Dehydrated oil is pumped to the field CPF. The water removed from the oil is transferred from the separator to a reservoir where it is left to stand and then pumped through the WIF system back into the wells to maintain formation pressure.

This is only a preliminary treatment process as the water separation process at this stage is not sufficient to create commercial oil. Oil undergoes an additional thorough treatment process at the CPF under higher temperatures and pressure. Preliminary treatment helps reduce pressure in the collection system and increase fluid volumes generated at the oil receipt terminal.

Gabit Yeszhanov,
*Head of shop of Kumkol Production
Operations*

Bakhytbek Yermanov,
Team Leader, Water Injection Kumkol

- Why is water injected into the formation if it needs to be removed from oil anyway?

- The main objective in oil field development is to extract as much oil as possible. The higher the formation yield, the more effective field development is. However, the production process results in reduced formation pressure, which reduces the oil yield coefficient. Various methods are used to maintain formation pressure, but the most common is water injection. By reinjecting water, we also resolve the utilisation issue as formation water extracted with oil cannot be used for anything else at the field.

The process takes place at the WIF and is used to recycle water in oil-bearing seams through injection wells and maintaining formation pressure. Thus, the WIF plays a very important role not only in the production process, but in protecting the environment.

Oil field waste water generated by breaking down oil-bearing emulsion in an FWKO or CPF is the WIF raw material. Treated formation water is then pumped from the FWKO or CPF by water conduit to reservoirs for desilting, and is then reinjected through water distribution manifold system (WDM) back into oil formation. The Kumkol WIFs are responsible for the centralised recycling of formation water at both the Kumkol and South Kumkol fields, and also the adjacent East Kumkol, North Nuraly and Tuzkol fields. It is worth pointing out that failure-free operations at the Kumkol WIF helped meet the Kumkol and South Kumkol oil production plans for 2013.

- Tell us about the new techniques and installations that have been installed in recent years.

- Last year, a range of new facilities were commissioned at the KAM fields - the Aryskum Sputnik-8 GS, a WIF at the South-East Kyzylkiya and North-West Kyzylkiya fields. The introduction of the Sputnik-8 to the oil gathering system has resulted in 13 stand-alone wells being commissioned, which has helped reduce costs for specialised machinery to transport oil. The commissioning of the WIF has helped reduce pressure in the oil gathering system and at these fields, which in turn has led to successful water injection.

In addition to the new facilities, the Aryskum CPF, Aryskum Sputnik-6 and Kyzylkia mini-CPF have been expanded, which has helped reduce collector system pressure, and resulted in an increase in daily fluid levels at the gathering terminal.

From left to right:
S.Zhumakhmetov, Aryskum field manager and
A.Serzhanov, Team Leader, KAM Fields Operation

Б.Мырзашев пен Құмкөл МДАЦ шеберлері / Б.Мырзашов с мастерами ЦППН месторождения Кумколь / B.Mirzashov with Kumkol CPF foremen

- Tell us please about the role of the CPF.

- The CPF is involved in creating commercial oil from crude oil and transferring it on to the KazTransOil (KTO) trunk oil pipeline system, and also carrying out initial formation water treatment so it can be reinjected to maintain formation pressure.

The CPF is the final stage in the oil production process and comes into play when the initial product has reached commercial standard and can be passed on to consumers. The Kumkol CPF was commissioned in 1990, while the KAM CPF was commissioned in 2003.

The CPF uses the thermo-chemical method to treat oil and involves heating it to the required temperature, introducing special chemical reagents to break down emulsions, which is impossible during preliminary water discharge. Moreover, to be transferred to KTO trunk pipeline, oil has to comply with strict physical-chemical requirements, processing levels, hydrogen sulphide levels and oil temperature. The CPF has the required conditions to ensure the continuous treatment and transfer of oil, and we have sufficient reserves to guarantee the receipt and storage of oil during repair and emergency response work in the KTO system. This means PetroKazakhstan would not be forced to restrict production for 3 days should oil pumping at KTO stop.

- What happens to the oil in the CPF?

- The Kumkol CPF consists of two facilities - OPU (oil processing unit) and TDE (thermo design unit). The TDE treats a part of crude received from oil facilities. The remaining and main portion is treated at the OPU.

In technical terms, the oil flow comes to OPU by collectors from FWKO and GS/MS, and also through TOLF (truck off-loading facility), which are used to accept crude oil from standalone well road tankers, is sent to preheaters. The oil is heated to 50-55° in summer and 60-65° in winter. Then it is sent to three parallel settling tanks where it is dehydrated and desalinated. Any formation water removed is sent from the settling tanks to water reservoirs, from where it is pumped to WIF, and then to formation pressure support system injection wells. After the settling tanks, dehydrated oil is sent to overhead separator where it is degassed. Associated gas separated in the overhead separator is pumped by compressors to the gas utilisation facility. During the autumn and winter months, a depressant mixture is added to reduce the freezing point of commercial oil transferred to the KTO pipeline system.

The oil treatment process at the KAM fields differs slightly from that at Kumkol. The KAM CPF is located at the Aryskum field as it is the largest field in the group. Liquid-gas mixtures are pumped for processing at the Aryskum CPF collectors from the Aryskum Sputniks, and also from the South-West Karabulak and North-West Kyzylkia fields. As at the CPF, mini-CPFs operating at the Kyzylkiya and Maibulak fields are equipped with separators, preheaters and storage reservoirs, but are significantly smaller. Oil is treated there and pumped to the Aryskum CPF as commercial oil, and from there travels through an 8-inch oil pipeline to the Kumkol CPF.

- Why is the CPF called the “heart of the field”?

- Oil from various fields (Kumkol South, South Kumkol, East Kumkol, Aryskum, Kyzylkiya, Maibulak, Kolzhan, West Tuzkol and others) is pumped to the Kumkol CPF through 6 collectors and through TOLF. After that, it is processed on equipment that is only available in the CPF, after which the finished product is transferred to the KTO trunkline system.

As the CPF gathers oil from all company fields and is the point of departure for commercial oil, PetroKazakhstan treats the CPF as a strategic facility. The future of many fields depends on CPF operations, which is why it is called the “heart of the field”.

- How are oil and water recorded at the CPF? What is daily CPF capacity?

- At Kumkol, oil and water reservoir levels at the CPF are recorded using the volume-weight statistical method. For this purpose, the German DELTA VI automatic measuring and control system has been installed at all reservoirs to help measure various forms of data. Mounted radar units and software have been installed at all 14 reservoirs, which help generate accurate, instant and current oil level, temperature and other measurements. Oil is pumped from the Kumkol CPF to the KTO trunk pipeline system using the oil quantity and quality measuring system at the commercial metering station commissioned at the start of 2010. Kumkol CPF fluid capacity is 10.4 million tonnes/year, of which 7.6 million tonnes are oil, and the remaining 2.8 million tonnes/year - water.

At the KAM CPF, oil is recorded using the volume method - i.e. the oil level is measured in reservoirs, with the resulting data used to calculate reservoir contents in a sliding table. A similar method is used to record water. Aryskum CPF capacity is 3 million tonnes/year, of which 1.3 million tonnes/year is oil, and 1.7 million tonnes/year - water.

- How long does oil have to settle in reservoirs before it can be transported? Please tell us about the tank farm.

- After the overhead separator, dehydrated and degassed oil is transferred to oil reservoirs where it is left to settle for at least 2-3 hours. As water is denser than oil it falls to the bottom of the reservoir, after which tank water is drained into water reservoirs and then pumped to the WIF. Water settling is a part of the oil treatment process and is known as the gravity separation method.

The Kumkol CPF tank farm consists of 12 commercial oil tanks and two formation water reservoirs. Total oil capacity is 41,500 tonnes. The KAM CPF consists of 6 reservoirs, with a total of 16,000 tonnes. All reservoirs are constantly monitored by automatic fire alarm systems.

- What percentage of crude oil is made up of water and gases?

- As primary and secondary fluid separation start at the OGPU (the GS and then FWKO), the CPF is responsible for the 3rd stage. Gas levels in crude oil received at the Kumkol CPF are insignificant. The current oil water cut is 30%, i.e. 1 tonne of crude oil creates 0.7 tonnes of commercial oil. At KAM, oil emulsion received at the CPF on average consists of 60% water and 40% oil, i.e. 1 tonne of crude oil creates approximately 0.4 tonnes of commercial oil.

Bagdat Mirzashov,
CPF Manager

- How many people do the Kumkol CPF employ? Can you let us know something about the people working for you?

- The Kumkol CPF employs 78 people (39 per shift). Each shift is run by a manager and chief engineer, line managers are foremen and mechanics. As CPF technical processes and equipment differ from other divisions, the above managers have to have more than 10 years of experience. Despite the complexity and difficulties of the work, the CPF employs women, and some of them hold key positions such as senior operators and CPF forepersons. Our international team is close-knit and friendly, and is the reason we win a lot of competitions.

- How many people do the KAM CPF employ?

- The Aryskum CPF employs 30 people (15 per shift). As the unit requires round the clock monitoring, two foremen work “day-night” shifts, while the 13 operators are divided into day and night shifts. The Kyzylkia and Maibulak mini-CPFs report to OGPf foremen, the Kyzylkia mini-CPF employs 12 operators (6 per shift), the Maibulak mini-CPF - 6 operators (3 per shift). Some of the people working there were involved directly in commissioning the CPF. The team gets on well and the more experienced members always try to pass on their knowledge and skills to the younger team members, while the youngsters take on board everything to ensure operations at the CPF remain safe and successful.

Iskendir Makhanov,
Central Processing Facility Foreman, KAM Fields

Kalybay Balymbetov,
Kumkol field CPF foreman

- Please tell us about the new techniques and installations implemented in recent years.

- In 2012, a new preheater was installed at the Kumkol CPF, which helped increase the number of heaters. In 2013, an oil emulsion return system was installed and now oil removed from water reservoirs can be retreated. Another two 20,000 m³ pontoon roof reservoirs are currently being built. In 2014, a low-quality oil and pump station to pump oil to the KTO will be commissioned. In 2013, the Aryskum CPF and Kyzylkia mini-CPF were extended (a new separator and preheaters were commissioned and changes to the technical process made).

Құмқол кенішінің қызметкерлері / Сотрудники ЦППН месторождения Кумколь / Kumkol CPF personnel

- How is the gas utilisation programme progressing?

- In 2006, the Ministry of Energy and Mineral Resources approved the PKKR gas utilisation programme, and we became one of the first companies in the country to start implementing projects aimed at efficient use of associated gas. One of the first projects was to build and operate a 55 mW gas turbine unit (GTU) at Kumkol, which processes associated gas to produce electricity. On the whole, the associated gas utilisation programme solves a range of important ecological problems such as gas flaring and emissions and the evaporation of light oil fractions into the atmosphere; reduces the possibility of oil spills and soil contamination, and significantly increases fire security.

In the last five years, PetroKazakhstan has implemented a range of major projects related to the collection, transportation and reinjection of associated gas. Capacity at the Kumkol GTU has been increased to 101.5 mW, while at the Kyzylkia, Aryskum and Maibulak fields gas piston power stations are in operation. Gas reinjection systems have also been implemented at Kumkol and Aryskum. The 2012-2014 PetroKazakhstan programme to develop processing of associated gas is currently being implemented, and involves both the modernisation of current gas utilisation facilities and involving new fields and fields due to be opened soon into the process to collect and process associated gas.

March 14, 2014 marks 10 years of Gas Utilization and Power Generation at Kumkol Central Gas Facility. Many of the original employees still remain at the Kumkol CGF and many have been transferred to KAM GUP Projects to provide experienced personnel for a safe and immediate operation. It's a proud time at the Kumkol CGF to have provided a vital ecological service and power generation for the entire oilfield!

- Tell us about the technical process at the gas utilisation facility.

- At the Kumkol utilisation unit, any gas collected is transferred to a separator where it is separated into condensate and gas. The condensate (mostly C5, heavy hydrocarbons and water) is pumped into oil pipelines for transit to the CPF. The gas enters four parallel booster gas compressors, where it is cooled, condensate removed and all divided into two parts. After treatment, the first and least significant part is sent to the CPF and other consumers to generate heat, and the greater part is sent to the GTU. After a further treatment process, the gas, together with high-pressure air, is fed to a burner unit, where potential gas energy is transformed into kinetic energy for further transformation into electricity. An additional 25 mW steam turbine using the cogeneration method is due to be installed shortly at the GUP, and will make use of the heat from escaping gases (approximately 500⁰ C) at existing GTU. The resulting superheated vapour, operating in the steam turbine, generates mechanical energy at the turbine shaft and then in a generator that mechanical energy is transformed into electricity.

Also, field gas compressor stations are used to reinject gas into the formation to maintain formation pressure.

Ed Risley,
*Head of Department (in industry),
CGF Operations - Kumkol*

Кумкөл кенішінің ГПЖЗ қызметкерлері / Сотрудники ЦУТ месторождения Кумколь / Kumkol GUP personnel

The editorial staff would like to thank OGPF, CPF and GUP staff for their help in the preparation of the article!

In the next issue please read about the life in oil fields and oilmen's working days.

TOGETHER WE ARE STRONGER!

In Munaishy we often write about the sponsorship we provide as a company - giving you figures and telling you about the projects we are working on... And today, in the honor of International Women's Day, we would like to introduce you to women who have reached the top in those organisations we sponsor. Loving and putting their heart and soul into what they are doing, in their interviews they will tell us about today and tomorrow of their institutions; about their dreams and plans; and also about art and education.

SVETLANA ALISHEVA

Director of the Regional Centre Junior Achievement Public Fund,
Senior teacher at the Arai Sunrise Children's Camp, Kyzylorda oblast

- What does working with children mean for you?

- My answer is quite short, but succinct. Working with children is my life. It is happiness and youth. It is what gives me an unbelievable charge, energy and makes me happy.

- PetroKazakhstan has helped to restore Arai Sunrise, and now it really is the leading camp in the Kyzylorda Oblast. It offers a lot of interesting activities and even has its own currency. Tell us about how the camp has developed and what it has to offer the children.

- A year before the camp opened I gave birth to a son. The first book I bought him was Nosov's stories about Neznaika ("Know Nothing boy"), who lived in Sunny Town. That is where we got the idea to create our own little country within the camp. Today, just like any other country, we have our own flag, anthem, money, medals, uniforms, craftsmen and celebrities, laws and celebrations, and also provinces.

Education:

1976-1980 - National Pedagogical Institute, pre-school and primary education

2000-2003 - Kyzylorda State University, economics and law faculty

Career:

1980-1982 - Raushan kindergarten, teacher-supervisor

1982-1997 - Sayakhat tour firm, head of the travel division, director of guide training

1997-present - Arai Sunrise leisure camp, senior teacher

1999-present - Junior Achievement Regional Centre Public Fund, director

The camp is famous not only in the Kyzylorda region, but throughout the country. Every year, between 25 May and 25 August, 6 sets of children, 1,080 in total, spend time at the camp. We start our seasons with an economic group, following that with 4 artistic groups and a number of activities, and we finish the season with a sports group, which involves a football competition for the PKKR Cup.

Children are children and just like always, they enjoy the summer and their school holidays. They enjoy making new friends and finding out new things. It is our job, as camp employees, to make the children's time here as happy and comfortable as possible, and most importantly - interesting and useful. And I can safely say that everyone working at the camp does that wonderfully.

PetroKazakhstan has been contributing to the future of our country for 17 years already, and the camp opening was how the company started its sponsorship of children and their interests. Last year Arai received

a wonderful gift from PetroKazakhstan - a new artificial football field. You can only imagine how happy the children were! This year, the children will get a great surprise in the form of a fully reconstructed swimming pool and new gym equipment.

- You are also the director of the Junior Achievement regional centre, a unique programme that helps children develop the basics of business and economics. How do the children change, and does the programme help the children choose their path in life?

- The JA programme helps the children learn about things like business, economics, ethics, finance and various other career development related skills. What is important is that according to "learn on the job" principles, so to speak, the programme gives them not only a theoretical knowledge of the basics of market economy and business, but also the ability to apply that knowledge.

Since 2005, our Centre has been taking part in the National Remote Economic Computer Games Competition Economic Modelling and Management, Titan and Banks in Action. Our school children also take part each year in the National Economic Olympics and, after winning prizes, get grants to study at the Kazakh-British Technical University, International Academy of Business, Kazakhstan Academy of Work and Social Relations and International IT University. I am also really proud that our team represented Kazakhstan at the Asia-Pacific Games last year in Singapore. It was our country's first appearance at the games, and I believe that is something the children from our regional centre should be proud of.

The programme really is interesting and unique as it helps the children discover their personality, develop leadership qualities

Junior Achievement™ (JA) is the oldest (founded in 1919), largest and fastest growing non-commercial organisation in the field of economic tuition. JA develops and conducts programmes in 113 countries in 36 languages. Since its foundation, the programme has helped nearly 40 million people. Between 2001 and 2014, approximately 300,000 people have taken part in JA programmes in Kyzylorda Oblast.

In 2006, the programme was recommended by the Ministry of Education and Science for the country's economic training institutions and covered all areas of the country. The Junior Achievement Kazakhstan fund is the only fund in Kazakhstan targeting and working comprehensively towards promoting and developing economic and business development programmes for senior school pupils. For further information please visit - <http://www.junior.kz/>

and also one of the most important skills - the ability to work in a team, be responsible for everything and everyone. The practical part of the programme involves working in a team - and if not everyone makes the effort, then the team loses. For example, in the Economic Modelling and Management game, the company creates a virtual company producing a specific product. The decisions and actions taken by each team member help decide whether the company is profitable, develops successfully or unfortunately goes bankrupt. It is a good lesson for the children in how a business works.

I can safely say that a lot of Kyzylorda children chose to take up business and economics thanks to the JA programme. Some of them have already finished their studies and have become great specialists, working not only in Kazakhstan but also abroad.

- Do you work with the government and other companies as part of the Junior Achievement programme?

- The centre started out as the JA regional centre in April 2000 thanks to PetroKazakhstan's early support, and since then Kyzylorda Oblast school children have learnt the laws of market relations. Of course, without PetroKazakhstan's support we would not have been able to achieve the recognition and results we have.

Since the beginning, we have worked closely with the oblast department of education and employer's association. With

the support of the Ministry of Education and Science, since 2008 our students have taken part in annual national economics tournaments. For more than 13 years we have been working with art schools and schoolchildren's clubs in Kustanai, Pavlodar, Shymkent, Taraz, Aktobe and Baikonur in the practical part of the School Company programme.

- As a teacher and mother, what do you recommend to make sure children are eager to learn?

- Learn together with them and rejoice in the new things they learn.

- In your opinion, how should parents identify the area of their child's talents?

- There is no such thing as a child without any talent, trust me. We have 19 clubs in the camp; and each child chooses which one to join individually. Sometimes, some of the children manage to attend 2 or 3 clubs. When the children leave the camp, their parents, after seeing the concert they put on or visiting the exhibition of their work from the various clubs, are often amazed at how well their children can sing, dance or play a musical instrument, draw or knit...

I think parents just need to give children the opportunity to find the answer to that question themselves; give them time and, of course, try to make that possible.

- What do you think is your most important personal achievement?

- My most important achievement is my son. He is already in his 3rd year at the Kazakhstan State Law Academy.

JA оқу құралдары / Учебные пособия JA / JA hand-outs

- The modern woman is a mother and wife, daughter and daughter-in-law, colleague and business lady. Which of these is the most difficult?

- In my opinion, it is a combination of mother and business lady. But a lot of women in Kazakhstan successfully manage to master these two seemingly contrary female roles.

- What would you like to wish PetroKazakhstan employees for the upcoming spring holidays?

- Spring is a time of reawakening and renewal. It is a time when you really want to be happy and bring joy to your friends and relatives. I wish your watches could show just one time - Spring!

Экономика пәнінің мұғалімдеріне арналған тренинг / Тренинг для преподавателей экономики / Training for teachers in economy

LAMILYA MEIRBEKOVA, Ballet School Director, South Kazakhstan Oblast

- You were there at the start to found the Ballet School. Tell us a little about how it all started, and how working in the school has impacted you.

- My husband, the well-known Kazakhstan ballet stage manager B.A.Meirbekov, founded the school in 1998 as the first private ballet school in Kazakhstan. I started as the administrator, and after my husband passed away I started managing the school. It was difficult, but my desire to continue what Bolat Atakhanovich started gave me the strength I needed, to become more assured, to set targets and plans, and achieve them.

Despite the usual initial difficulties, in the 15 years since founding the school, we have been through and really achieved a lot. Today we have a great team, amazing and professional choreographers and teachers, as well as a close-knit team that really can do anything it puts its mind to. Every year we teach 260 children. Our kids have won many Kazakhstan and international competitions and festivals. However, the most important thing is that the children want to attend our school, and the parents want to bring their children to us, which tells me we have managed to create the right atmosphere.

You need to enjoy your work, as you can do it properly only when you put your whole soul into it. I have been really lucky in this respect. Apart from being surrounded by the most wonderful thing a woman can be - children - I come into contact every day with something wonderful - ballet. I get nervous together with the children and trainers before tests and exams, and I enjoy seeing their happy faces after a concert, hearing the parents' gratitude or the appreciation of ballet lovers. A smooth-

running operation providing a great result is probably the most important thing any manager can wish for.

- What criteria do you use to select potential pupils?

- First of all, you need to find a natural talent to be able to develop a child in terms of choreography, and this means the child needs to have a musical ear, be supple, have good movement, good muscle stretching and arching of sole foot, a good memory, and an ability to jump high. However, one of the most important qualities is actually imperative - the child has to want to work, achieve good results, and that requires effort every day.

- A person needs perseverance and not only to become a ballet dancer. What is the most difficult thing about working with children?

- The children come to us very young. In the early grades (5-8 years old) the children learn musical and rhythmic movement; from 8-9 years old things get more difficult as they start learning classical and Kazakh dance, pointe and stage dance. Instruction lasts a total of 8 years. The children, especially the younger ones, seem to enjoy their time at the school, and from what I have seen their parents really support them.

You simply need to love children, and it is not hard to understand them; you just need to try to put yourself in their shoes. I mean we all used to be children at one time. Being a child is all about sincerity, openness and spontaneity. But teaching children the art of choreography is not

easy, and not everyone can do it, and there is one thing you need and that is patience, and, of course, the ability to teach dance. We have great teachers who put their heart and soul into teaching every pupil, sharing their ability and experience, and finding a unique approach to each pupil.

For example, the most difficult lesson is pointe. To dance pointe you need strong feet and leg muscles. Our teachers' efforts and the pupils' desire to succeed help them get past the blisters, muscle and feet aches and the physical tiredness.

- Do many of your pupils then choose ballet as a profession?

- After completing full studies at the Ballet School, many pupils continue their study of choreography. For example, some of our graduates and pupils join the ballet troupe at the South Kazakhstan Oblast opera and ballet theatre in Shymkent. One of our graduates is currently studying at the Moscow State Theatre Institute.

- Tell us a little about the school today and what it has in store for the future.

- The Ballet School cooperates with various higher education institutions - for example, students from the South Kazakhstan State University are currently undergoing internships with us. We have held several master classes with ballet maestros such as honoured figures in the art world, Kazakhstan people's artists and prima-ballerinas from various Kazakhstan theatres. In 2008, the Ballet School played host to ballet-masters from the USA, who together with our pupils put on a public showing of a 1-act modern ballet.

We also conduct an annual concert. The children really enjoy appearing on the opera and ballet stage to show their mums, dads, grandmothers and grandfathers everything they have learnt during the year. It really is a treat to see parents and their beaming children leaving the concert hall in appreciation of what they have participated in or just watched.

The Ballet School has been working closely with the Sairam orphanage for 14 years, and each year we take in between 20 and 30 orphans, with the boys studying free of charge and the girls being financed by PetroKazakhstan. Our first graduates, who were from the Sairam orphanage, after finishing the Ballet School, went on to study choreography, and are currently working in the oblast opera and ballet theatre,

Education:

1978 - The Karaganda Cooperative Institute, economist

Career:

1998 - oblast trade department, South Kazakhstan Oblast

1998-2008 - Ballet School, administrator

2008-2011 - Ballet School, acting director

2012-present - Ballet School, director

Awards:

South Kazakhstan Oblast Akimat diplomas, certificates of honour from the South Kazakhstan Oblast department of culture and education

various dance ensembles and prestigious educational institutions, and still have warm words to say about us.

We are currently preparing to conduct an arrangement of Tchaikovsky's 2-act Nutcracker ballet by Kyrgyzstan national artiste, senior ballet master at the Kyrgyzstan opera and ballet theatre, K.K.Sydykov, in memory of the founder of our Ballet School, honoured figure of Kazakhstan arts, Bolat Meirbekov. We are due to perform the ballet at the end of April as part of the celebration of the Ballet School's 15th anniversary.

I really want to further develop what Bolat Atakhanovich started, making every possible effort to make our school flourish. I am really grateful to PetroKazakhstan for its constant support. PetroKazakhstan has made a priceless contribution to the development and promotion of the Ballet School, and by doing so, you have given a great number of children from South Kazakhstan the opportunity to display their artistic capabilities in choreography.

- How, in your opinion, can you bring ballet to the people?

- Ballet is an elitist art. To get to know and understand it, like with anything that is good - good books or sport, for example, - you need to start from a young age. You need to go to performances and visit the theatre. There are a lot of good performances, but if we are talking about

PetroKazakhstan is a major sponsor in the regions where it operates (Kyzylorda and South Kazakhstan Oblasts); also responsible for social projects in Almaty and Astana. In 2013 alone, PetroKazakhstan allocated over US\$ 1.7 million on charity and sponsorship and another US\$ 4 million as part of the Memorandum of Cooperation with the Akimat of the Kyzylorda Oblast (US\$ 3 million) and the Akimat of the South Kazakhstan Oblast (US\$ 1 million). PetroKazakhstan helps in many areas, but most projects are aimed at helping children, socially underprivileged sections of the population, war veterans; developing sport and promoting a healthy life style, culture, education; and also supporting talent. Memorandum funds are allocated for implementation of major regional social infrastructure projects. PetroKazakhstan has received various awards for its social activities, the last being a nomination for PKOP in the Social Responsibility Prize at the 2013 KAZENERGY SHOW ROOM contest.

children, then, for example, our children really enjoy Morozov's Aibolit, Salavatov's Ice Queen and Tchaikovsky's Nutcracker.

- What do you think is your most important personal achievement?

- As a woman - of course, I think, it is my family and children. As a professional - the Ballet School, which has long been my second home. To keep up standards, all of us - our friendly and professional team - work a great deal, and will continue to put all our effort and knowledge into teaching children this most wonderful of arts!

- What can still make you smile at the end of a hard working day?

- It can be hard, but it is still wonderful when the children are waiting for you at home, and you are surrounded by grandchildren whose smiles always manage to lift your mood.

- Nauryz and 8th March - two wonderful spring holidays. What would you like to wish the people working for PetroKazakhstan?

- The celebration of unity and peace, goodness and harmony, Nauryz brings happiness to each home. I would like to wish everyone at PetroKazakhstan a happy Nauryz, as well as health and happiness, and also that this most wonderful of celebrations brings us all prosperity and peace.

As for the ladies, in honour of International Women's Day on 8th March, my gift is this poem:

*Dear ladies of PetroKazakhstan!
Wishing you all those things that
make life so rich
Health, happiness and a long life
I hope that this 8th March
Leaves a warm-hearted feeling
in your soul!*

AKMARAL SHATAYEVA

Director of Orphanage №2, Almaty

- How did you become an orphanage director? What kind of director are you?

- Between 2004 and 2009, I worked as the deputy director for education in the Kastyeev School for Fine Arts and Technical Design, Almaty - UNESCO Club. It was an excellent learning experience for me, as a specialist; I mean, Khanzada Yesenova, the director, was very demanding on her deputies, and the work we were doing required independence, an unorthodox approach to the resolution of organisational issues, mobility and commitment. We always had to remember that we were working with unusually talented children. On her advice, in 2009 I went for the job of director of Orphanage №2. During the interview, my answer to the question how I intended to work in the orphanage, was, "I am a mother. I will love all of my new children the same as I love my own child". I wanted to give the children all of my love, teach them everything I knew from my time at the Kastyeev school, which is what I try to do at my current job.

Of course, I was scared: what kind of children would they be, would they accept me, would I be able to find a way to their heart? And, now five years have passed, and a lot has changed; we are growing, changing, but the most important thing is that we are united by warm human feelings.

I feel like an orphanage director when I am dealing with administrative, organisational, financial and other issues, when I need to stamp something and sign official documents, and in my personal life, when I am surrounded by children, I just feel like a mother. I have the same worries as other Kazakhstan mothers - cooking something tasty, how to dress nicely, helping children with their studies, travelling up to the mountains with the children at the weekend, going to the theatre, preparing for family events, making sure the children enjoy their activities, sitting in the evening with my elder children drinking tea and discussing the problems of the day, remembering the trips and funny stories from the life of Altyn-Uya.

- What is the most important thing when working with children?

- You need to love the children and let them know that you love them, will not let them go. It is important to help them

to learn to start trusting adults again. Being able to warm children with your own warmth, affection and give them the motherly love they need is important. We really are a friendly family, and in Altyn-Uya one of our traditions is the adults start a sentence by saying "Who lives here..." and the children answer, "the best children!"

Education:

1992-1997 - Kazakh State University, Kazakh language and literature teacher

Career:

1992-1993 - senior leader, Tolebi district, Lenger

1993-1996 - group leader, Children's House, Lenger

1997-2000 - Kazakh language and literature teacher in various Lenger schools

2000-2004 - Kazakh language and literature teacher at school №146, Almaty

2004-2005 - specialist in educational work and spiritual development, Humanitarian Legal Academy, Almaty

2005-2009 - deputy director in educational work, Kastyeev School for Fine Arts and Technical Design, Almaty - UNESCO club

2009-present - director of Orphanage №2, Almaty

Awards:

Y.Altynsarin medal "Pedagogikalyk kyzmettegi tabystary ushin" (for achievements in pedagogic activities)

Our main goal is to make sure our work is task-specific and planned, the purpose being to help the children adapt to society and lead an independent and family life. One of Altyn-Uya's most important projects is the "Children's Orphanage Self-Administration" programme. Just like with the real government, in our Parasat we have a president, vice-president and ministers. We have two bodies of power - the teacher's council and the Parasat children's government. I always find it helpful to listen to the children's opinion.

We work hard, and a lot of organisational issues are resolved by the children's government council. For example Parasat took on talking to sponsors to organise and hold celebrations. Children have learned how to hold discussions, draft business letters, write scenarios for orphanage events, oversee their preparation and manage the events themselves. We really do work hard to prepare the children for life in society.

- Have you had any difficult situations with the children? Have any of the children ever run away?

- Like in any family, there will always be difficult situations. Each of our children has his or her own story, their problems, worries, or have been betrayed by the people who should be closest to them. But, we solve what seemed like unsolvable problems together, and nobody is indifferent to someone else's problem.

Just one of the stories about a smart green-eyed little boy. His mother had abandoned him for the drink, and he was growing up on the streets, fending for himself. Then the orphanage came along, with its rules and requirements, versus his usual freedom, with no lessons or homework, where he used to sleep in a tent until late autumn under an old blanket! He ran away, and we went looking for him. Days, weeks and months of sleepless nights passed; we checked everywhere we could, and spent nights looking for him even hundreds of kilometres away from Almaty. And then we heard the children shout, "Hurrah, we've found him!" Our own Huckleberry Finn told us how he had kept alive and where he hid from us, and how he had watched us from his hiding spot looking for him.

The boy was coarse, had "street" habits and missed lessons. Making up for missed time was hard, but every day we managed to get him back to feeling like

a child, back to being in a family. Today, our runaway is studying in a prestigious college, has an interest in engineering, and enjoys helping us repair vehicles. Our driver, who has taken him under his wing as his son, is bringing him up, teaching some work that can be useful in life, and gets to be called "dad". He has grown up, and apart from engineering, he enjoys and recites poetry. Nowadays, he remembers his "freedom" with a smile and to the question, "why did you run away?", he answers, "I was silly, and could not understand that you do not run away from people who care about and love you. This is my house and family".

- What additional activities do you have in the orphanage?

- We have more than 10 activities, including Kazakh language club, acrobatics and gymnastics sections, applied and Kazakh arts and crafts, dombra lessons, choir and singing lessons, dancing, acting and social orientation. The children enjoy them, and probably, not every child in a normal family has that kind of opportunity. For example, in the applied and Kazakh arts and crafts lessons, the children make some wonderful things from felt, wool and leather, which they then give to guests to say thank you to those who care about their future. Our "Kel, Bileik!" dance group is very popular in the orphanage and outside.

The children also visit clubs in Altyn-Uya, for example the World of Careers, which is a kind of vocational orientation club and Code, where the children get a basis in law. In the Ecology club, the children help clean up and landscape the orphanage territory. In Atameken, the children learn about Kazakh customs and traditions, and the history of the country. In July 2012, 28 children - Atameken club members - travelled to some of Kazakhstan's most sacred sites, such as Taraz, Turkestan and Shymkent.

- Do many of children at the orphanage get adopted?

- Potential adopters mostly dream about children younger than 3 or 4 years, so they can keep the adoption a secret and be part of the child's upbringing from their very first steps. Our children are aged between 7 and 18. After visiting our foster parents' school, potential parents tend to cross their arms and say, "You do have wonderful children, but we are looking for a really young one..." Potential parents also tend not to want any close relatives. Only 19 of our children are orphans, the rest have been left without parental

guidance; their parents have lost their parental rights, are wanted by the police or are in prison. Of course, we work hard towards getting the children adopted, but it does not happen as often as we would like.

- If, for example, someone is not ready to adopt a child, but wants to help him or her in their spare time, how do they go about that? What is foster care and what are your thoughts on it?

- We want every child to fulfil their right to live in a family. There are a few ways of placing children with a family: adoption, guardianship, foster care and guest family. If someone is not ready to adopt a child, they can spend time with the child by fostering him or her as a guest family, pick the child up on days off and during the holidays to get to know each other better.

The next stage could be as a foster family. To avoid a second orphanage or drama from unfulfilled expectations, fostering is an important link in the chain. Its main objective is to socialise the child and get him or her used to living in a family, and for future parents - a chance to assess their capabilities. The foster period can be from one year and upwards.

Almaty orphanages operate a foster parents' school (FPS) system, and our school is symbolically called "Ak Zhol" (A path of light). We see our children off to the path of light, towards new parents, towards new life. FPS helps potential foster parents acquire the psychological and pedagogical skills they need to work with the children and also receive expert help from those working at the school.

The children also undergo psychological testing on their readiness to live in an adopted or foster family, a psychologist works with them on adapting to living under new conditions.

Our doors are always open, and the Altyn-Uya family always welcomes guests. We have volunteers and students working with the children, conducting training courses, putting on concerts and sporting events. Public funds also help with the children's social adaptation.

- How can the state and ordinary people help the children?

- The state actively supports children who have lost their parents and family. Apart from providing them with a meal four times a day and clothes, it provides those who complete their school studies, with a grant to go on to university or college. However, the most important thing for each orphan is their own place to live. Former orphans have started to receive apartments, and we have the state to thank for that.

Thanks to support from our friends, our children have visited various cities around Kazakhstan and have even been abroad - to South Korea. We also get help from some very kind people who have organised trips to Shymbulak, the Medeu ice rink, Almaty zoo, exhibitions, theatres and museums, the Pinocchio roller skating rink and cinemas.

We have a good relationship with the Ardager veterans' home. The children and veterans get on well, and the senior ladies knit the children warm socks and care for them, like they would for their own grandchildren. We celebrate together and

«Парасат» өзін-өзі басқару президенті мен министрлерінің сұхбаттасуы / Беседа с президентом и министрами детского самоуправления «Парасат» / Discussion with president and ministers of Parasat children's government

«Алтын уя-дағы» ҚР Тәуелсіздігін тойлау / Празднование Дня Независимости РК в «Алтын уя» / Celebrating Independence Day at Altyn-Uya

practice handicrafts. This kind of human care and concern is very important; not only for the youngsters but for the elderly as well.

PetroKazakhstan is our constant sponsor and friend, and thanks to it we have some new designer curtains hanging, creating a wonderful and cosy interior.

- Are you aware of the fate of the majority of the children after they leave the orphanage? Do you keep in contact with them?

- In 1993, children from Orphanage №2 were some of the first in Kazakhstan to study in higher education institutions. The questions began to appear, “orphans

and higher education? Finished school? Impossible!” They became an example for their younger brothers and sisters, and in the 23 years our orphanage has been in existence, more than 40 children have earned diplomas of higher education, and that is not only from the best Kazakhstan institutions such as the Kazakh National University, International Academy of Business, Polytechnic University, Eurasian University, but also from foreign institutions, such as the Alexandria University in Cairo. These particular youngsters were not scared of convention, raised the bar, and showed everyone that they can achieve whatever they want.

Концертте / На праздничном концерте / At the concert

We are on good terms with a lot of our former pupils. We traditionally spend all celebrations together and graduates pop in to Altyn-Uya with their children. Our “grown up children” take part in round tables, providing advice to today’s children. We really can rely on each other in life’s difficult moments, and are always ready to offer a helping hand.

- What do you wish for?

- That every child could live in a family; that everything we teach our children becomes useful in life, so that they can go on to higher education, become professionals in their field and live according to their time. But the most important thing is that my children grow up to become parents, caring and loving mums and dads, and that there are no more orphans.

- In today’s world, women often have to find a balance between their professional and personal lives. How, in your opinion, can they remain feminine - keeping the fireside burning?

- Even though women are supposed to be the weaker sex, I believe that we have an immense strength. Today, many women have taken on so-called men’s duties, and are capable of finding a balance between their professional and personal lives. However, living in the East, from birth we are taught how to remain feminine - keep the fireside burning, even when we have reached the highest levels of power.

- Spring is full of celebrations - 8th March and Nauryz are coming. What would you like to wish PetroKazakhstan employees?

- I would like to wish each family peace, friendship, harmony and happiness! Let these spring holidays bring you well-being, love and kindness!

Brief information on Orphanage №2

Orphanage №2 was founded in 1990 (previously, it was specialised school №3 for girls with learning difficulties). In 2010, the orphanage was home to the Altyn-Uya summer camp. The children liked the name and gradually it began to be recognised as a synonym for family and the entire orphanage. The orphanage is currently home to 96 children, of whom 19 are orphans and 77 – without a guardian.

FIRST WINNERS OF THE NEW HSE PROGRAMME

In the last issue of Munaishy, we wrote about how the HSE Department was launching a Program Promoting Near Miss and Unsafe Condition/Act Reporting aimed to ensure that PetroKazakhstan employees apply a more responsible attitude towards health and safety; and have the skills to warn of accidents and improve awareness of HSE issues. In this issue, we are pleased to announce the first Programme winners in the PetroKazakhstan group of companies and PetroKazakhstan Oil Products LLP for the 4th quarter of 2013.

In Shymkent the winner of the HSE Bonus was A.I. Balabonov, Operator, Boiler House, Utilities Workshop, PKOP. On 14 December 2013, Andrey Ivanovich discovered that gas was leaking through

G-1 flange joint valves on boiler A into the boiler room and reported it immediately. The boiler room was switched over to a mazut feed, the affected section of the gas pipe was shut off and the valves were replaced. The subsequent investigation established that Andrey Ivanovich's notification and swift actions helped prevent a medium-level risk involving the possible combustion of a gas and air mixture and the outbreak of a boiler room fire.

Strategic communications department coordinator Ainash Tleubayeva, who on 4 November 2013 discovered defects in the paving stones close to the office entrance, won the HSE Bonus in Almaty. Her swift notification helped avoid possible

accidents and injuries for employees and guests. Following Ainash's reporting, the office Administrative department repaired the paving stones and removed the danger.

The two first winners received commemorative badges, certificates and a cash bonus.

Please take part in the Programme and remember to always follow HSE rules!

You can find details on the programme and participation rules on the PetroKazakhstan portal in the HSE Department section on the page "General Questions / HSE Programmes and Projects" or on HSE information stands located in all company divisions.

Dear Editorial Staff,

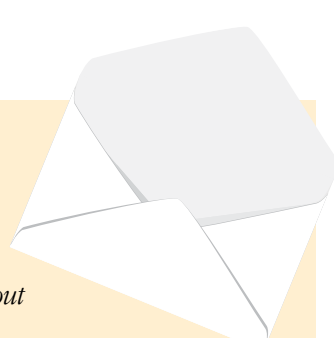
After reading the latest issue of Munaishy, we were pleased to find out that our favourite magazine has been recognised as the best corporate publication in the Kazakhstan energy sector!

And it really is! All of us at the Refinery are proud of Munaishy. Indeed, it is where we find out about most of company events, and it is really a guide to life in PetroKazakhstan.

For instance, we keep our fingers on the pulse by reading about how colleagues from all units spend their working days, and in turn, we let them know our own news. Thanks to the chief editor and editorial staff we have learnt about how much PetroKazakhstan does for underprivileged areas of the population, people with disabilities and orphanages, as well as its support of sport and culture. Munaishy helps us to keep up to date with all events. It is also interesting to read about events held for company employees, such as the Olympics and field competitions, concerts and exhibitions. And thanks to its quality appearance and photos, we now know our heroes by sight!

We would like to express the hope that the editorial staff will continue providing us with interesting materials, and also wish everyone who works for our large company - health, success and prosperity!

Customs Clearance Group, CTG, PKOP

CHINESE NEW YEAR

New Year for many nations, especially farming nations, is a unique link between the past and the present, between the end of one and the start of preparations for the next agricultural cycle. This is true for China, a nation that is rightly considered as one of the most ancient non-migratory peoples in the world, whose civilisation is based on working the land that has managed to feed a unique culture of rich traditions. And one of the greatest Chinese celebrations is New Year.

New Year in China has long been celebrated according to the lunar calendar and falls on the first day of the second new moon after the winter solstice, i.e. it varies and falls on one of the days between 21 January and 21 February of the Gregorian calendar. In 2014, the Chinese New Year fell on 31 January. Celebrations last two weeks and end with the Feast of Lanterns on the 15th day after the start of the New Year.

After the 1911 Xinhai Revolution, China moved to the Gregorian calendar, and the calendar year, like in the vast majority of countries, starts on 1 January. However, traditionally, New Year is celebrated, as I mentioned above, according to the lunar calendar, and this celebration has been called the Spring Celebration - Chun Jie - since 1911. Each year is given a symbolic animal from the Chinese zodiac in a 12-year cycle. This year's symbol is the horse, and its colour - turquoise and green.

Chun Jie is the favourite, most popular, longest, fun, noisy and colourful

celebration in China. Although it is a state holiday and is given the appropriate status, it is actually a family celebration. It is a time when the whole family gets together and is also vacation time.

Chun Jie, like no other celebration, differs from other celebrations in form and content, and still bears the impression of the ancient traditions and customs that created it, which, although they have lost their former meaning, still make the event unique.

Every Chinese family prepares for New Year well in advance by buying food, decorations and gifts for the festive table.

The house is cleaned and then the brooms are cleared well away as people believe that you do not only have to do away with the remnants of the old year, especially the negative ones, but also prepare to meet warmth, wealth and happiness in the new year, which, according to Chinese superstition, can deposit themselves in your house in the form of dust. Therefore, you have to make sure that you do not move it accidentally. Maybe, in the past, people really did believe in that, but today cleaning the house before a celebration is pretty standard for all nations and reflects efforts to separate celebrations from a normal day. It actually would be hard to imagine being in the mood for a celebration in a messy house.

One thing that has not lost its ancient meaning is the night before New Year, which the Chinese call "the meeting after parting".

It is the most important part of the whole event. Each family member, wherever he or she is, tries to get home for New Year, to celebrate with relatives and feel the warmth of the family fireplace, pay their respects to elders and parents, and express their love for brothers, sisters and children.

The whole family sits round the festive New Year table, laden with a variety of dishes. Deceased parents have a place around the New Year table. As with other eastern nations, the Chinese place great importance on their parents, and this tradition has not lost its value, even

to this day. I truly believe that the New Year celebrations really do stimulate the Chinese to create culinary masterpieces. It is no accident that Chinese cuisine is famous across the world for its variety, taste and the way it is served.

The New Year table should have dumplings (jiaozi), as well as rice cakes (niangao), which resemble traditional gold and silver ingots that used to circulate in old China, and symbolise wealth and prosperity. The whole family, including children, take part in making the New Year dumplings, and is viewed as something sacred, full of laughter and joking. Often, the dumplings have small notes in them with New Year wishes. Picking dumplings with notes in them is considered good luck and a sign that the year will be lucky. My wife and I were lucky enough to take part in this at the Chinese embassy in Moscow, where everyone involved, including the Ambassador, helped make the dumplings and enjoyed the small surprises hidden in them.

It goes without saying that the Chinese meet New Year in their best clothes. The dominant colour in the children's clothes is red, not only because it is associated with the holiday and is a beautiful colour, but because it is a tradition. There is a legend that in ancient times, the bad spirit Nian (spelt in Chinese the same way as the year) visited villages once a year and ate the cattle and killed the people. Evil Nian was driven out by an old beggar who painted his gates red and burned bamboo branches in his oven, which made a loud bang when they started to burn.

To this day, the Chinese paint the entrance to their houses red and hang out red paper ribbons depicting pairs of characters wishing happiness and well-being, and make colourful fireworks. Of course, in our days they do not serve for getting rid of bad sprites or Nian, but became more as a traditional New Year attribute, giving it special beauty and uniqueness. Chinese

Vyacheslav Gizzatov has vast experience of diplomatic work in different countries of the world, including China. His input into the development of foreign policy has been recognized by many government awards. V.Gizzatov has been granted the highest diplomatic rank of Extraordinary and Plenipotentiary Ambassador by the RK President's decree. Today, Mr. Gizzatov is the leading expert in the sphere of demarcation and delimitation of state borders.

fireworks are a work of art that you can look at for hours.

The giving of gifts at New Year is not obligatory. An exception is the so-called yasui tsyan, or pocket money in special red envelopes with New Year wishes that are given to children. Any child entering a home celebrating New Year should never leave it empty-handed. Therefore, each Chinese family makes sure it has enough red envelopes with money to give out. Another type of traditional New Year gift is a pair of mandarin oranges that you are supposed to pick up as you are going to someone's house. In response, you will also get a pair of mandarin oranges. In Chinese, the words "a pair of mandarins" sound similar to the word "gold", which explains the symbolism behind the gift.

The Spring Celebration is not only a family holiday, but also a public holiday. It is two weeks of days off, when only the entertainment, restaurant and market industries work. The streets of China's cities and villages are covered out in decorations, while adults and children dress up in costumes. The many squares play host to mass performances involving colourful dragon and lion dances, stilt walkers, acrobats and circus performers. The people are friendly, have smiles on their faces and show great kindness. In one word - it is a celebration.

New Year finishes with the Feast of Lanterns. All homes and streets, city and village squares are decorated with lanterns of all shapes and colours. It is something you cannot put into words; you need to see it and if you do you will have an experience

that will stay with you for the rest of your life.

I will be glad if after reading this small note on the Spring Celebration, one of you gets the desire to visit China over New Year and see this most wonderful of celebrations with your own eyes. As they say, it is better to see it once than hear about it hundred times.

Chun Jie hao, my dear Chinese friends! Happy New Year to the multinational PetroKazakhstan team!

V.Kb.Gizzatov,
Ambassador at large, head of the government delegation for the delimitation and demarcation of the state border in the diplomatic rank of Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary

Жаңа жылдык дастарқанның міндетті тағамы - нянь-гао күріш пірөңдігі / Обязательный атрибут новогоднего стола - рисовые пряники нянь-гао / Rice cakes niangao are the New Year's mandatory attribute

THE GREAT NATIONAL CELEBRATION BRINGING PEOPLE TOGETHER

Nauryz is the great celebration of the Eastern peoples. It is the spring equinox, the day when Mother Nature wakes up and starts its rejuvenation. It is the day when young and old come together, people rid their souls of bad thoughts, celebrate together and collectively with the new day, open up a path towards all that is good, pass on cheerful wishes, sincere feelings and words of encouragement. Grievances are forgiven and hope is given for a bright future. Elders pass on their wisdom to the youngsters, while the youngsters pay homage. It is the day when nature begins to bloom, and people put on their best clothes, prepare Nauryz-Kozhe, a dish of seven, nine or eleven different ingredients.

In Soviet times, the tradition was a restricted one. Not everybody recognised Nauryz, calling it a religious celebration. They tried to wipe it from our memories. However, Nauryz has returned and has become a great day, uniting all the different nations in our country.

People began to celebrate Nauryz again at the start of the 1980's. The people woke up, got their sacred large cooking pot and began preparing Nauryz-Kozhe again. There are some basic rules for celebrating Nauryz, and first of all, it is about maintaining purity, caring about nature and getting rid of the old. Secondly, it is the day when every family prepares Nauryz-Kozhe and invites relatives and neighbours round for a festive treat. Thirdly, people should help their friends and relatives and support those who need their help. Fourthly, it became a tradition that every Kazakh and Kazakhstan national, old and young, should plant five plants. Fifthly, at Nauryz, the people should rid themselves of impure thoughts, bad food and habits. Sixthly, those in positions of power and the common man, the rich man and poor man, irrespective of class and rank, should all be equal. Seventhly, Nauryz is the day when traditions and customs are revived and

Economist and lawyer, Yertagyn Astayev had worked in the position of Akim of Taraz city, Dzhambyl district of Dzhambyl oblast. Currently he is the Deputy of the Senate of the Parliament of the Republic of Kazakhstan and Finance and Budget Committee Secretary. Mr. Astayev has been awarded with the following medals: 10 years to the Independence of the Republic of Kazakhstan (2001), 10 years to the Constitution of the Republic of Kazakhstan (2005) and Yeren enbegi ushin (2007).

explained to the younger generation. The traditions their parents followed should be engrained in each individual.

If we had honoured and respected this most wonderful of days that brings the whole East together, aiming at uniting all the people in the country, I am sure, we would experience less anger, more understanding and reduce the causes of ignorance. We celebrate Nauryz for only a couple of months, and then forget about it. I believe that if we apply the rules by which we celebrate Nauryz in our everyday lives, then undoubtedly our national identity will be reinvigorated. As an example, I would like quote a few lines from the great Kazakh poet Mukagalı Makatayev:

*When the month of Nauryz comes along
That is when the celebration starts ...*

*When Nauryz arrives,
We celebrate it jubilantly
Anyone that knows Nauryz wants to
celebrate it again and again, and those who
do not, are eager to see it*

and I would like to congratulate everyone working for PetroKazakhstan with this most wonderful of celebrations, hope that everyone fulfils what they want to do on this equinox, and, and let the sky-blue flag of the Kazakhstan people, the eternal people, as our President said, flutter in the sky so that future generations can see the fruits and victories of our independence!

**Yertagyn Astayev,
Deputy of the Senate of the Parliament
of the Republic of Kazakhstan, Finance
and Budget Committee Secretary**

Наурыз көжеге салынатын тағамдар / Ингредиенты для наурыз-коже / Nauryz-kozhe ingredients

CALENDAR OF EVENTS

January

January 16 - KZT 18 million was allocated to the South Kazakhstan Oblast Boxing Federation to sponsor improvements in its organisational and material base.

January 17 - with sponsorship from PKKR, Kyzylorda saw the opening of a club for people with disabilities to help them with leisure activities, social rehabilitation and motivate them to lead a full life.

January 25-26 - Kyzylorda hosted a mini-football tournament dedicated to the memory of footballer Abil Kalymbetov. PKKR won this 12-team event.

January 30 - as part of PKOP's implementation of its modernisation project, Almaty saw PetroKazakhstan Oil Products LLP and the Chinese Company CPECC sign an EPC - contract for the Construction of a Naphta Isomerisation Facility Project at the Shymkent Refinery.

January 31 - company management participated in the 16th KAZENERGY Council session in Astana.

February

February 8-9 - Kumkol hosted billiard competition where 24 PKKR and contractor employees took part. First place was taken by Leading Construction Engineer Alish Bazarbayev, second - by Senior Workover Foreman Nurlan Suyunov and third - by Main pump station Operator Kanat Akhet.

February 12 - company management took part in a meeting of the Oil and Gas Industry Engineers' Association (SPE). According to results of the meeting, company President Mr. Wei was included in an executive committee to organise and hold the 1st Caspian Region Annual Technical Exhibition and Conference, to take place on 12-14 November in Astana.

February 13 - a meeting with participation of JSC KazMunaiGas - Refining and Marketing Deputy General Director for Production R.S.Bekturov and JSC KazMunaiGas-PM Head of the Apparatus A.N.Akisev, with PKOP staff was held to explain the main points of the Presidential Address to the People of Kazakhstan "Kazakhstan's Path - 2050: a Common Goal, Common Interests and a Common Future".

February 15-19 - PKKR sponsored Kyzylorda Oblast football veterans in the XVI Kazakhstan Futsal Championship in Almaty.

February 17-19 - billiard completion was held at Kumkol field with participation of 24 PKKR and contractor employees. The results are the following: 1st place was taken by Interteach employee Yergali Tumanov, 2nd - by Abzal and Co employee Kanat Sarkeyev, and 3rd place was taken by 3rd grade oil & gas production operator Bakhytzhan Mirmanov.

February 18 - the traditional celebration of the military withdrawal from Afghanistan was held by PKOP veterans-internationalists and their guests, representatives of the Afghan Veterans' Society and Great Patriotic War veterans.

February 28 - a meeting of the board of trustees of the DOM public fund was held in Almaty, of which PetroKazakhstan Vice President B.I.Issengaliyev is the Chairman.

March

March 2 - a winter fishing competition was held for PKKR divisions, with the winners receiving certificates and valuable prizes.

March 4-5 - the Kumkol and KAM fields held table tennis competitions for staff.

March 5 - a Conference "Best practice in the sphere of Industrial Safety, Labor Protection, Health and Emergencies" organized by PetroKazakhstan within

the framework of Working Group of the Coordination Council of KAZENERGY Association took place in Almaty (for more details please read the next issue of Munaishy).

March 6 - on the eve of 8 March, at the Kumkol and KAM fields, a gala concert was held for staff.

March 7 - the annual awards ceremony for the best PKKR contractor in terms of HSE was held.

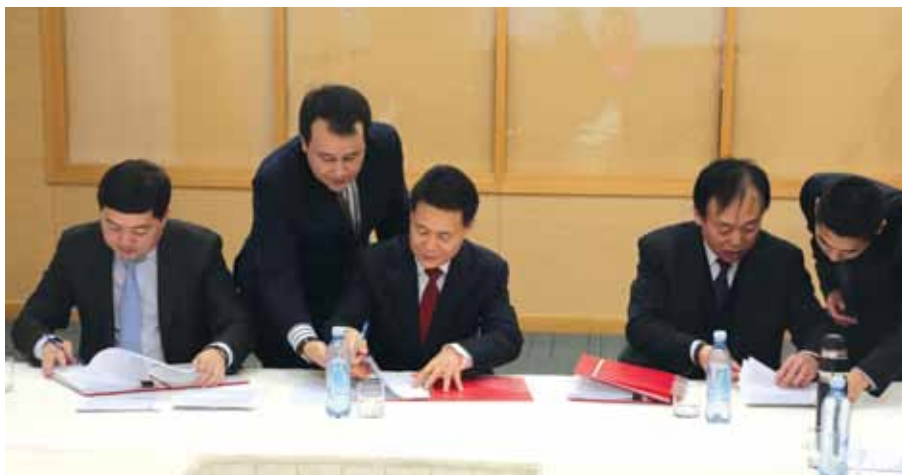
March 11-12 - the Kumkol and KAM fields held a chess competition for staff.

March 14 - Almaty host the annual PetroKazakhstan President's Award Ceremony, at which the company's best employees receive awards in recognition of their professionalism and dedication to duty.

March 20-21 - in honour of Nauryz, the Kumkol and KAM fields are to hold a gala concert for the staff.

March 22 - PKKR is to take part in a city-wide Nauryz celebration on the central square. In yurtas decorated in the national style, the company is to organize a celebratory charity lunch with traditional dishes for 500 inhabitants of the oblast centre. Refinery employees in Shymkent are also to celebrate Nauryz.

March 30-31 - the PetroKazakhstan sports complex is to hold a mini-football competition for PKKR divisions dedicated to Nauryz.

«ПКОП» ЖШС және СРЕСС қытай компаниясының арасында «Нафтаньы изомерлеу қондырғыларын салу» жобасы бойынша ЕРС-келісімшартына қол қою / Подписание контракта ЕРС по проекту «Строительство установки изомеризации нафты» между ТОО «ПКОП» и компанией СРЕСС / PKOP and CPECC sign an EPC - contract for the Construction of a Naphta Isomerisation Facility Project

MY BRITISH NEW YEAR HOLIDAY

It all started when my friends studying in England invited me and a friend to celebrate New Year with them in Great Britain. I was glad to accept the invitation and started to collect all the documents I needed for a visa, which took me about 3 days. The embassy reviewed them for about 3 weeks. And then, at the start of December, I was the proud holder of a visa and a youth ticket on Air Astana.

On 21 December, my friend and I landed at Heathrow airport, where my friends met us and took us immediately for an evening stroll around London. We walked past Buckingham Palace, by which time there were luckily only a few tourists about, which meant we were able to see everything without haste. Then we passed Big Ben and the London Eye.

The next morning we travelled to the south of the country, to the famous White Cliffs of Dover, which at over 100 metres high are very impressive thanks to their chalk and flint structure. Even though these types of cliffs are not that rare in Britain, the Dover cliffs are the most famous. By the way, it is thanks to the White Cliffs that England was given the name "Albion" (from the word *albus*, meaning white). Our journey took us through Brighton on the English Channel coast. The English Channel, the strait that separates Britain from continental Europe, is of course amazing... Clean water, multi-coloured pebbles and the fresh sea breeze that reminds you of sweet flowers. After admiring the cliffs, we went to a place called Beachy Head, which at 162 m is the highest of the chalk hills on the southern English coast. Sadly, it is famous for being one of the most popular places for committing suicide. However, the view from the top out into the channel is truly amazing.

The next morning we were off on another journey - this time to see the ancient stones at Stonehenge, close to the city of Salisbury, 130 km to the south-west of London. I must admit that I was not that impressed by the stones themselves as we have far more beautiful and amazing places to see in Kazakhstan. However, the level of service there was very pleasing. We arrived in a comfortable coach and were met by a guide. After being given a player explaining the history of the stones, we were taken to the museum. After the museum visit we went to look at the stones themselves, which you can only do in one of two ways: on a coach or in trailers hooked onto an off-road vehicle. Unfortunately, we were unable to really enjoy the landscape, as by evening the rain had turned into a

Стоунхендж ежелгі тастары / Древние камни Стоунхенджа /
Ancient stones at Stonehenge

storm. We got really wet, which made it clear why British people always seem to have an umbrella with them. Though when we left home the sky was clear and it was sunny.

Actually, just before Christmas the terrible weather forced a lot of people to change their travel plans - many trains were delayed and people just decided not to leave home.

Christmas is probably the favourite and most family-oriented celebrations not only in Britain, but also in Western Europe, and remarkably, apart from the emergency services, nothing works and everything stops on Christmas Day. The underground, shops and even cafes and restaurants are all closed. I found the contrast in the quietness of Christmas Day compared to the hustle and bustle on the streets in a city that never normally sleeps only the evening before quite amazing.

As public transport was not working and we did not want to sit at home, we decided to walk to the McLaren factory. Woking (a small town around 37 km from London, and where my friends were living) is the headquarters of the McLaren Group, one of whose divisions makes Formula 1 race cars for Vodafone McLaren Mercedes, and also the McLaren MP4-12C and McLaren P1 super cars. From the outside, you would never know that this was where they made super cars; the only clue being the McLaren banner.

In the morning we set off for Manchester. Having before that mainly travelled by train, we decided to travel to Manchester by coach. I was not particularly impressed by Manchester and I have no real desire to return, but the city's football stadiums are magnificent. I was especially impressed by Old Trafford, otherwise known as the Theatre

of Dreams. Just the size of it takes your breath away. It can hold about 80,000 spectators and is the second largest in the country, after Wembley stadium in London. In addition, Old Trafford holds UEFA's elite 5-star rating and since 1910 has been the home of one of Britain's most successful clubs - Manchester United. Not being a fan of any particular club before this, I can understand how easy it would be to fall in love with the legendary club. Even though there was nobody training on the pitch, there seemed to be quite a lot of tourists around.

After Manchester we visited Liverpool, a port town that gave the world the Beatles. Compared to Manchester, the architecture in Liverpool is much more impressive with its magnificent guild hall, cathedrals built in the neo-gothic and modernist style. By the way, the Liverpool port collection of administrative buildings has been recognised by UNESCO as a monument of world heritage. Liverpool is also home to a number of different types of museums and exhibitions, for example the Maritime Museum, the Beatles Museum, the World History Museum and even the Museum of Slavery, some of which we managed to visit. At one museum we managed to visit an exhibition of the English pop-art artist David Hockney, one of the most influential artists of the 20th century. Interestingly, visitors could write down their impressions of the pictures on show on small stickers. Somebody thought the exhibition was "amazing", while someone else wrote "my 5-year old sister can draw better than that".

We returned to London on 30 December and that evening I attended a concert of the London Symphony Orchestra at the Royal

Albert Hall. If I am being honest, the Royal Albert Hall was first on my list of “places to see”. I was still having music lessons at school when I heard about the London Symphony Orchestra for the first time, and since then it has been a dream of mine to see them in a concert; and that dream has since come true! I can still hear the glorious sound of the violins and drums, the melody of the piano and picture the conductor’s movements, and I think the experience will probably stay with me for a long time. The strangest thing about the Albert Hall is that it does not have a coat check, and the entire audience was forced to hold their coats on their lap.

After the concert we decided to check out Sherlock Holmes’s house on Baker Street, where the TV series were filmed. According to the author of the Sherlock Holmes books, Arthur Conan Doyle, the detective lives at 221B Baker Street, which during Holmes’s “lifetime” did not actually exist. Later on, when Baker Street was being extended at the end of the 19th century, 221B was built and today it houses the Sherlock Holmes Museum.

On the last day of the year we left home a little earlier as we had tickets to the musical Mamma Mia at the Novello Theatre, one of the brightest sights in London. Originally opened in 1905, today the theatre has been fitted with a modern acoustic system that creates an amazing sound. The theatre also has a number of mirrors that seem to visually increase the size of the premises. The show itself was not particularly impressive in terms of the stage and decoration, but the acting was top class along with, of course, the timeless ABBA hits that make up the musical. Again, there was no coat check. Another interesting thing was that some of the audience were eating ice cream during the performance. I really cannot imagine that happening in one of our theatres.

New Year in Britain is a mass party. Just like in New York and Times Square, Almaty and Republic Square or Moscow and Red Square, people like to meet the New Year noisily and merrily outside. We decided to do the same and after spending a wonderful day full of positive emotions and witnessing a spectacular firework display, we saw in the New Year at the London Eye. Hurrah for 2014!

The first day of the New Year was spent buying gifts for friends and relatives, and also walking about London. Our flight back home was booked for 2 January. So, train, airport, check-in, seat, 7-hour flight and I was home again!

Askar Aitmagambetov,
Document Management System
Technical Support Specialist, PKOSI

«Роял Алберт Холл- дағы» Лондондық симфониялық оркестрдің концерті / Концерт Лондонского симфонического оркестра в «Роял Алберт Холл» / London Symphony Orchestra concert at the Royal Albert Hall

«Манчестер - мен үшін өзіндік бір әлем» /
 «Манчестер - целый мир для меня»

Рождество мерекесінде айтылатын тілектер / Пожелания на Рождество /
 Christmas wishes

